

EVROPSKA UNIJA

CMEPIUS

Evalvacija programa **Erasmus+** za obdobje 2014-2023

Področje **splošnega** **izobraževanja odraslih**

Erasmus+

Bogati življenja, širi obzorja.

Foto: www.freepik.com

Evalvacija programa Erasmus+ za obdobje 2014–2023

Sektor: Splošno izobraževanje odraslih

Avtorja:

dr. Borut Mikulec

Nina Kristl

Univerza v Ljubljani

borut.mikulec@ff.uni-lj.si

nina.kristl@ff.uni-lj.si

28. februarja 2024

Kazalo vsebine

Kazalo tabel	3
Povzetek	5
Metodologija	9
I. Implementacija programa Erasmus+ in njegovi vplivi za obdobje 2014–2023 na področju izobraževanja odraslih.....	13
1. Implementacija programa Erasmus+ v obdobju 2014–2023 na področju izobraževanja odraslih.....	13
1.1 Učna mobilnost	13
1.2 Partnerstva za sodelovanje/strateška partnerstva	14
2. Analiza vplivov programa Erasmus+ (2014–2023) na področju izobraževanja odraslih..	17
2.1 Individualna raven (strokovno osebje in učeči se odrasli)	17
2.1.1 Prednosti, slabosti, primeri dobrih praks, naučene lekcije, priporočila	23
2.2 Organizacijska raven (organizacije za izobraževanje odraslih)	27
2.2.1 Prednosti, slabosti, primeri dobrih praks, naučene lekcije, priporočila	33
2.3 Sistemska raven (odločevalska raven)	34
2.3.1 Prednosti, slabosti, primeri dobrih praks, naučene lekcije, priporočila	37
II. Uspešnost in učinkovitost programa Erasmus+ za obdobje 2014–2023 na področju izobraževanja odraslih.....	40
1. Analiza uspešnosti in učinkovitosti programa Erasmus+ (2014–2023) na področju izobraževanja odraslih.....	40
1.1 Ocena naslavljanja horizontalnih prednostnih nalog.....	40
1.2 Uspešnost programa	42
1.3 Učinkovitost programa	44
1.4 Relevantnost programa.....	45
1.5 Koherentnost programa	45
1.6 Dodana vrednost za EU	46
III. Zaključki in priporočila.....	47
1. Zaključki	47
1.1 Glavne ugotovitve	47
1.2 Primerjava izsledkov evalvacije za obdobje 2014–2023 z izsledki iz leta 2018 za področje izobraževanja odraslih	54
1.3 Ugotovljene nacionalne specifičnosti za posamezni sektor	56
1.4 Priporočila izboljšanje programa Erasmus+ (za EK)	57
1.5 Priporočila za nacionalne odločevalce (MVI, CMEPIUS) in izvajalce (organizacije izobraževanja odraslih)	58
Literatura in viri	60

Seznam in pomen kratic in krajšav	62
Priloge.....	63
Priloga 1: Podatki iz poročil o učni mobilnosti osebja v izobraževanju odraslih.....	63
Priloga 2: Uporabljeni anketni vprašalnik	75
Priloga 3: Protokol intervjuja za fokusne skupine	90
Priloga 4: Protokol polstrukturiranega intervjuja	93

Kazalo tabel

Tabela 1: Fokusne skupine z organizacijami izobraževanja odraslih	10
Tabela 2: Fokusne skupine z udeleženci (učeči se odrasli)	11
Tabela 3: Intervjuji s strokovnjaki	11
Tabela 4: Intervjuji s koordinatorji Erasmus+	11
Tabela 5: Učna mobilnost osebja v izobraževanju odraslih v obdobju 2014–2020.....	13
Tabela 6: Trajanje učne mobilnosti v dnevih	13
Tabela 7: Učna mobilnost glede na državo gostiteljico	13
Tabela 8: Projekti sodelovanja in partnerstev med organizacijami v obdobju 2014–2020	15
Tabela 9: Učinek Erasmus+ na profesionalni razvoj osebja	20
Tabela 10: Učinek Erasmus+ na učeče se odrasle.....	22
Tabela 11: Učinek Erasmus+ na internacionalizacijo organizacij.....	28
Tabela 12: Pogoji za olajšanje procesov internacionalizacije od leta 2018 naprej.....	29
Tabela 13: Učinek Erasmus+ na internacionalizacijo organizacije.....	29
Tabela 14: Učinek Erasmus+ na izobraževalno ponudbo organizacije	30
Tabela 15: Zastopanost tem, ki so v organizaciji deležne večje pozornosti kot prej, odkar je organizacija sodelovala v enem ali več projektih Erasmus+	31
Tabela 16: Učinek projektov Erasmus+ na vključenost in raznolikost	40
Tabela 17: Učinek projektov Erasmus+ na digitalno preobrazbo	41
Tabela 18: Učinek projektov Erasmus+ na okolje in boj proti podnebnim spremembam	41
Tabela 19: Učinek projektov Erasmus+ na udeležbo v demokratičnem življenju	42
Tabela 20: Horizontalne prednostne naloge in izboljšanje izvajanja izobraževanja odraslih .	42
 Tabela P1: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2014.....	63
Tabela P2: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2015.....	64
Tabela P3: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2016.....	65
Tabela P4: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2017.....	66
Tabela P5: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2017.....	67
Tabela P6: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2018.....	69

Tabela P7: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2019.....	70
Tabela P8: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2020.....	71
Tabela P9: Učinki Erasmus+ na organizacijsko raven glede na stališča udeležencev (strokovnega osebja) učne mobilnosti v obdobju 2014–2020.....	73

Povzetek

OZADJE EVALVACIJE

Erasmus+ je **vodilni program EU**, ki naslavlja mednarodno sodelovanje na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa v Evropi. Program ponuja priložnosti za mednarodno sodelovanje med organizacijami na naslednjih šestih glavnih področjih: visokošolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje, šolsko izobraževanje, izobraževanje odraslih, mladina in šport. Njegov cilj je doseči širši krog skupin, kot so učenci, dijaki, študenti, odrasli, prikrajšani posamezniki in manjše lokalne organizacije.

Cilj programa Erasmus+ za področje **splošnega izobraževanja odraslih** je okrepiti delovanje organizacij za izobraževanje odraslih in socialno-ekonomsko odpornost odraslih, ki se soočajo z oteženimi pogoji za spremembo osebnega položaja s pomočjo izobraževalnih možnosti. Izobraževanje odraslih v okviru programa Erasmus+ naj bi ranljivim odraslim omogočilo večje lastništvo in samostojnost z izboljšanjem jezikovnih, matematičnih, digitalnih in drugih spretnosti.

Doslej je bilo manj znanega o vplivu in učinkih programa Erasmus+ na udeležence izobraževanja odraslih, osebje in organizacije na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji. Pričujoča evalvacija zapolnjuje to vrzel. Učinke programa Erasmus+ v obdobju 2014–2023 je preučevala glede na: (1) vpliv programa Erasmus+ na **individualno, organizacijsko in sistemsko raven**; (2) oceno naslavljanja **horizontalnih prednostnih nalog** (vključenost in raznolikost; digitalna preobrazba; okolje in boj proti podnebnim spremembam; državljanska participacija, skupne vrednote in demokracija); ter (3) doseganje kriterijev **uspešnosti, učinkovitosti, relevantnosti, koherentnosti in dodane vrednosti za EU**.

METODOLOŠKI PRISTOP

Metodološki pristop evalvacije je vključeval:

- **Analizo projektne dokumentacije:** podatke, ki jih zbira CMEPIUS, ter poročila udeležencev mobilnosti.
- **Anketni vprašalnik za sodelujoče organizacije:** vse organizacije, ki so sodelovale v projektih KA1 in/ali KA2 v prejšnjem (od leta 2018 naprej) in sedanjem programskem obdobju (do konca leta 2023), smo povabili k sodelovanju. Takšnih organizacij je bilo 72. Od teh se jih je odzvalo 51 (70,8 %).
- **Fokusne skupine z organizacijami:** izvedli smo 5 fokusnih skupin z organizacijami, vključenimi v projekte KA1 in KA2, v katerih je skupaj sodelovalo 23 udeležencev (direktorjev, koordinatorjev Erasmus+ in strokovnega osebja).
- **Fokusne skupine z udeleženci (učečimi se odraslimi):** izvedli smo 3 fokusne skupine, v katerih je sodelovalo 12 odraslih, ki so imeli nedavno izkušnjo z mobilnostjo.
- **Intervjuje:** izvedli smo 4 intervjuje z odločevalci in strokovnjaki ter 3 intervjuje s koordinatorji Erasmus+, ki so organizirali mobilnost učečih se odraslih.

KLJUČNE UGOTOVITVE

Na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji **dosegamo vse ključne cilje**, kot jih predvideva program Erasmus+: krepimo internacionalizacijo, razvoj organizacij, dejavnih na področju izobraževanja odraslih, ter osebni in strokovni razvoj udeležencev s financiranjem aktivnosti mobilnosti za strokovno osebje in učeče se odrasle. Z udeležbo v projektih partnerstev sodelujoče organizacije prav tako krepijo mednarodno sodelovanje in svoje zmogljivosti, izmenjujejo dobre prakse in razvijajo različne inovativne rešitve na področju izobraževanja odraslih.

Program Erasmus+ na področju izobraževanja v Sloveniji je še **posebej pomemben** zato, ker organizacijam, dejavnim na področju izobraževanja odraslih, zlasti javnim (tj. ljudskim univerzam), omogoča rast, profesionalni razvoj in hitro odzivanje na potrebe in izzive, s katerimi se srečujejo v svojem lokalnem okolju.

Vpliv programa Erasmus+ na individualno raven

Vpliv programa Erasmus+ na **strokovno osebje v izobraževanju odraslih** se v veliki meri odraža v novo pridobljenem znanju, spretnostih in kompetencah pomembnih za njihov strokovni razvoj in delovanje, pedagoško delo in družbeno delovanje. V veliki meri se vpliv odraža tudi v krepitvi njihovih mehkih spretnosti. Trdnih dokazov o tem, da program Erasmus+ med strokovnim osebjem zagotavlja poglobljeno znanje o EU in njenih politikah ter da med njimi spodbuja aktivnejšo udeležbo v demokratičnem življenju in civilni družbi, nismo identificirali.

Vpliv programa na **učeče se odrasle** v novi perspektivi se v obdobju 2021–2023 v veliki meri odraža pri pridobivanju novih socialnih stikov zunaj svojega okolja, osebnem razvoju, pridobivanju strokovnega znanja, krepitvi digitalnih spretnosti, medkulturne kompetence in odnosne kompetence ter izboljšanju njihovega življenjskega okolja in sodelovanja v aktivnostih v svojem okolju. Neposrednih učinkov pri boljšem poznavanju vrednot EU pri učečih se odraslih nismo zaznali.

Vpliv programa Erasmus+ na organizacijsko raven

Vpliv programa Erasmus+ na **organizacijsko raven** se v veliki meri odraža v: boljši didaktični izvedbi poučevanja oz. usposabljanja; uvedbi novih predmetov (modulov); boljšem upravljanju in organizaciji institucije; strokovnem (in osebnem) razvoju zaposlenih; boljšem sodelovanju s partnerskimi institucijami; boljši internacionalizaciji in mednarodnem sodelovanju organizacije; vključevanju pridobljenih spoznanj (dobrih praks) v nove ali obstoječe prakse na ravni organizacije; krepitvi stikov in sodelovanja v kolektivu; boljši kakovosti izobraževalnih programov; boljšem ugledu in kredibilnosti organizacije (tako v lokalnem kot mednarodnem prostoru); boljšem sodelovanju organizacije z drugimi institucijami v lokalnem okolju in deležniki. Najmanjši učinek ima Erasmus+ na krepitev kompetenc za udeležbo v demokratičnem življenju, krepitev skupnih vrednot in dejavnega državljanstva.

Vpliv programa Erasmus+ na sistemsko raven

Vpliv programa Erasmus+ na **sistemsko raven** je zelo omejen, saj Erasmus+ ni del politike izobraževanja odraslih na nacionalni (sistemski) ravni, finančna sredstva Erasmus+ niso vključena v letne programe izobraževanja odraslih, odločevalci ne prepoznavajo učinkov programa Erasmus+ na izobraževanje odraslih na nacionalni ravni (na sistem, politiko, reforme), prav tako ne zaznavajo, da bi program na področju izobraževanja odraslih pripomogel k boljšemu razumevanju ključnih orodij in politik EU.

Horizontalne prednostne naloge programa Erasmus+

Sodelovanje v programu Erasmus+ je izboljšalo zavzemanje pri vseh štirih horizontalnih **prednostnih nalogah** na področju izobraževanja odraslih, najbolj pa pri dveh, to je **vklučenosti in raznolikosti** ter **digitalni preobrazbi**.

Uspešnost, učinkovitost, relevantnost, koherentnost in dodana vrednost za EU

Program Erasmus+ **je uspešen** zato, ker: je prepoznan kot sredstvo za razvoj organizacij za izobraževanje odraslih; omogoča hitre rešitve pri odzivanju na aktualne izzive in potrebe organizacij; omogoča vzpostavitev mednarodnega sodelovanja, učenja dobrih praks iz tujine ter refleksijo lastnega dela skozi mednarodno izkušnjo; krepi medkulturno kompetenco ter strokovni in osebni razvoj osebja. Ključna pomanjkljivost uspešnosti programa je nedoseganje dolgotrajnih učinkov na sistemski ravni, saj se spoznanja projektov redko prenašajo v sistem izobraževanja odraslih.

Čeprav se je višina proračuna v programu Erasmus+ 2021–2027, v primerjavi s programom Erasmus+ 2014–2020, za področje izobraževanja odraslih nekoliko povečala (iz 5,0 % na 5,8 %) , prejme področje izobraževanja odraslih še vedno najmanjši delež sredstev med vsemi področji, vključenimi v program Erasmus+. Za doseganje večje **učinkovitosti programa** na področju izobraževanja odraslih bi bilo potrebno več sredstev nameniti tako projektom KA2 kakor tudi projektom mobilnosti za učeče se odrasle.

Naslavljanje **relevantnih izzivov**, povezanih z zelenim in digitalnim prehodom Evrope, se v veliki meri odraža v ukrepih programa Erasmus+ 2021–2027 na področju izobraževanja odraslih.

Program Erasmus+ je glede na svoje prednostne naloge **skladen** s cilji nacionalnega programa o izobraževanju odraslih (to je ReNPIO22-30) ter v določeni meri (npr. digitalizacija, zeleni prehod) tudi z drugimi programi EU, kot je Evropski socialni sklad (ESS), ki predstavlja najbolj pomemben finančni mehanizem za financiranje dejavnosti na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji.

Ključna **dodana vrednost** programa Erasmus+ za EU predstavlja mednarodno sodelovanje organizacij za izobraževanje odraslih, ki prinaša nove in drugačne vsebinske vpoglede in uvide ter refleksijo lastnega dela organizacij, prav tako pa tudi krepitev ključnih vrednot EU.

PRIPOROČILA

V zaključnem poglavju smo identificirali 12 priporočil za izboljšanje programa Erasmus+ za področje izobraževanja odraslih, tako za Evropsko komisijo kakor tudi nacionalne odločevalce (MVI, CMEPIUS) in izvajalce projektov(organizacije).

Metodologija

V evalvacijo programov Erasmus+ smo zajeli dve vrsti podatkov za obe programske obdobji (**2014–2020** in **2021–2027**):

- I. podatke, ki jih zbira nacionalna agencija CMEPIUS prek platforme EU (*Erasmus Project report Platform, QlikSense*) in poročil udeležencev mobilnosti (*Mobility Tool+*);
- II. podatke, ki smo jih zbirali sami za namen evalvacije.

I. PODATKI, KI JIH ZBIRA NACIONALNA AGENCIJA

Za namene evalvacije smo imeli za obdobje 2014–2020 na razpolago podatke o: dohodnih/odhodnih mobilnostih, sredstvih, organizacijah, vključenih v projekte, projektih, prednostnih nalogah (prioritete), temah ter odgovorih strokovnih delavcev, ki so izpolnjevali vprašalnik po vrnitvi z mobilnosti. Ti podatki so vključevali ocene učinkov sodelovanja v projektu Erasmus+ na razvoj digitalnih kompetenc, kompetenc za razvoj analitičnega mišljenja, kompetenc, vezanih na osebni in profesionalni razvoj (poučevanje in poznavanje področja izobraževanja), kompetenc, vezanih na podjetnost in širši profesionalni razvoj.

Za obdobje 2021–2027 smo imeli na razpolago podatke o: mobilnosti v projektih ključne aktivnosti 1 (KA1) in partnerstev za sodelovanje v okviru ključne aktivnosti 2 (KA2), prednostnih nalogah (prioritete) in temah, sredstvih, organizacijah, vključenih v projekte KA1 in KA2.

II. PODATKI, KI SMO JIH ZBRALI ZA NAMENE EVALVACIJE

Oblikovali smo anketni vprašalnik, s katerim smo preverjali učinke programa Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih, in sicer z več vidikov: (1) internacionalizacija organizacije, (2) horizontalne prednostne naloge Erasmus+, (3) izobraževalne ponudbe, (4) strokovni delavci, (5) učeči se odrasli in (6) širše okolje. Osredotočili smo se na proučevanje učinka projektov, ki so bili odobreni v razpisnih letih od vključno 2018 dalje in trajali najkasneje do sredine leta 2023. Vprašalnik je bil del širše mednarodne raziskave, ki poteka v okviru mreže *The Research-based Impact Analysis of Erasmus+ Adult Education Programme Network* (RIA-AE).

Vprašalnik vsebuje 34 vprašanj, od tega je 6 vprašanj pravzaprav sklopov postavk – trditev, do katerih so se anketirani opredeljevali na 5-stopenjski lestvici strinjanja, v enem primeru pa je šlo za oceno obsega izboljšav. Od 34 vprašanj je 28 vprašanj zaprtega tipa, ostala vprašanja (6) so odprta vprašanja, kjer so anketiranci v temu namenjena polja vpisali odgovore. Med vprašanji zaprtega tipa prevladujejo enostavna vprašanja – teh je 22, preostala (6) so sklopi postavk. Med enostavnimi vprašanji jih je polovica (11) z možnostjo izbire več kot enega odgovora.

Zbiranje podatkov je potekalo v spletni obliki, in sicer v obdobju med novembrom in decembrom 2023. Pred izvedbo zbiranja podatkov smo izvedli obsežno testiranje vprašalnika (pilotna izvedba) med partnerji mreže RIA-AE, tako z vidika vsebine kot tudi z jezikovnega vidika in vidika tehnične izvedbe. K sodelovanju v raziskavi smo povabili vse organizacije iz

Slovenije, ki so bile deležne podpore programa Erasmus+ za projekte KA1 in KA2 v obdobju med letom 2018 in sredino leta 2023. Takšnih organizacij je 72. Na spletne naslove direktorjev in/ali koordinatorjev Erasmus+ v organizacijah smo poslali povabilo za sodelovanje v raziskavi s povezavo do spletnega vprašalnika. Na vabilo za sodelovanje v raziskavi se je odzvalo 51 organizacij, kar pomeni, da je odzivnost organizacij 70,8 %. Sodelovanje v raziskavi je bilo anonimno. Zbrani podatki so uporabljeni izključno za prikaz rezultatov raziskave, in sicer tako, da posamezne organizacije ni možno identificirati. Osebni podatki anketirancev v poročilu niso prikazani. Izpolnjevanje vprašalnika je trajalo okvirno 15 minut.

Vzorec raziskave je kljub manjšemu številu vključenih relativno raznolik. Med organizacijami, ki so se uvrstile v vzorec raziskave, so najmočnejše (štiri od desetih organizacij) zastopani izvajalci izobraževanja odraslih, vsaka četrta organizacija je (tudi) nevladna organizacija ali društvo, več kot vsaka deveta je (tudi) kulturna ali umetniška ustanova. Med organizacijami, vključenimi v raziskavo, prevladujejo takšne z med 11 in 50 zaposlenimi – teh je skoraj polovica; skoraj tretjina je majhnih organizacij z do 5 zaposlenimi.

Rezultate kvantitativnega raziskovanja smo dopolnili tudi s kvalitativnim raziskovanjem. V ta namen smo izvedli 5 fokusnih skupin z organizacijami izobraževanja odraslih, vključenimi v projekte KA1 in KA2, v katerih je skupaj sodelovalo 23 udeležencev (gl. Tabela 1). Organizacije smo izbrali v sodelovanju s CMEPIUS-om, in sicer smo izbrali takšne organizacije, ki imajo izkušnje s projekti KA1 in KA2, pri čemer smo bili pozorni tako na geografsko razpršenost organizacij kot tudi na različen tip organizacij, ki sodelujejo v projektih Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih.

Tabela 1: Fokusne skupine z organizacijami izobraževanja odraslih

Organizacija	Sodelujoči	Koda intervjuja
knjižnica	direktor, koordinator Erasmus+, strokovno osebje (3x)	FS-1
LU	direktor, koordinator Erasmus+, strokovno osebje (3x)	FS-2
LU	direktor, koordinator Erasmus+, strokovno osebje (3x)	FS-3
LU	direktor, koordinator Erasmus+, strokovno osebje (1x) ¹	FS-4
NVO	direktor, koordinator Erasmus+, strokovno osebje (3x)	FS-5

Poleg fokusnih skupin z organizacijami, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih, smo izvedli tudi 3 fokusne skupine z udeleženci (učečimi se odraslimi), v katerih je sodelovalo 12 odraslih, ki so imeli nedavno izkušnjo z mobilnostjo (gl. Tabela 2). V fokusne skupine smo vključili tiste odrasle udeležence, ki so bili v novi perspektivi Erasmus+ (2021–2027) vključeni v mobilnost, podatke o organizacijah, ki so izvedle tovrstno mobilnost za odrasle, pa smo prejeli od CMEPIUS-a. Učeči se odrasli so se udeležili mobilnosti v trajanju 5. dni. Dve skupini (FS-6 in FS-7) udeležencev sta izvedli mobilnost na Malto, kjer so se udeležili tečaja učenja angleškega jezika, ena skupina (FS-8) pa je mobilnost izvedla v Turčijo, kjer so se udeleženci udeležili tečaja učenja filigrafije.

¹ Zaradi bolezni covida-19 se je fokusne skupine udeležila samo ena strokovna sodelavka od predvidenih treh.

Tabela 2: Fokusne skupine z udeleženci (učeči se odrasli)

Organizacija	Sodelujoči	Koda intervjuja
LU	učeči se odrasli (5x)	FS-6
LU	učeči se odrasli (5x)	FS-7
LU	učeči se odrasli (2x) ²	FS-8

Fokusne skupine z organizacijami izobraževanja odraslih ter udeleženci (učečimi se odraslimi) smo izvedli v obdobju oktober–november 2023: prve so trajale od 100 do 120 minut, druge od 60 do 90 minut. Vsi učeči se odrasli so bili stari med 60 in 72 let ter so upokojeni.

Poleg fokusnih skupin smo izvedli tudi 4 intervjuje s strokovnjaki v obdobju september–december 2023 (gl. Tabela 3), ki so trajali od 45 do 70 minut, ter 3 intervjuje s koordinatorji Erasmus+, ki so organizirali mobilnost učečih se odraslih, v obdobju oktober–november 2023. Intervjuji so trajali od 30 do 35 minut (gl. Tabela 4).

Tabela 3: Intervjuji s strokovnjaki

Organizacija	Koda intervjuja
MVI	I-1
LU	I-2
MVI	I-3
CMEPIUS	I-4

Tabela 4: Intervjuji s koordinatorji Erasmus+

Organizacija	Koda intervjuja
LU	I-5
LU	I-6
združenje	I-7

Vse intervjuje smo zvočno posneli in pridobljene podatke obdelali. Od vseh udeležencev fokusnih skupin in intervjujev smo prav tako pridobili pisna ali ustna soglasja za sodelovanje v raziskavi.

INSTRUMENTARIJ

Za zbiranje podatkov smo uporabili naslednje instrumente:

- vprašalnike za strokovno osebje (udeležence mobilnosti) iz organizacij za izobraževanje odraslih v obdobju 2014–2020,
- vprašalnik za vse organizacije izobraževanja odraslih, vključene v projekte KA1 in/ali KA2 v obdobju 2018–2023,
- protokol intervjuja za fokusne skupine z organizacijami izobraževanja odraslih,
- protokol intervjuja za fokusne skupine z učečimi se odraslimi,
- protokol intervjuja za koordinatorje Erasmus+,
- protokol intervjuja za strokovnjake.

² Zaradi bolezni covida-19 sta se fokusne skupine udeležili samo dve udeleženki od predvidenih petih.

OBDELAVA PODATKOV

Podatki, zbrani z vprašalnikom, so obdelani po metodi statistične analize podatkov. Rezultati so prikazani na ravni frekvenčne porazdelitve odgovorov. Ker vsi anketiranci niso odgovorili na vsa vprašanja, je pri vsakem vprašanju oziroma postavki znotraj vprašanja naveden tudi numerus (število tistih, ki so odgovorili na vprašanje). Odprte odgovore smo povzeli v smiselne kategorije in jih vključili v interpretacije. Podatke, zbrane v intervjujih in fokusnih skupinah, smo prav tako povzeli v smiselne kategorije in jih kot primere vključili v evalvacijsko poročilo.

I. Implementacija programa Erasmus+ in njegovi vplivi za obdobje 2014–2023 na področju izobraževanja odraslih

1. Implementacija programa Erasmus+ v obdobju 2014–2023 na področju izobraževanja odraslih

1.1 Učna mobilnost

V **obdobju 2014–2020** je bilo skupno izvedeno 761 učnih mobilnosti (KA104) osebja v izobraževanju odraslih (iz Slovenije v državo gostiteljico). Tabela 5 prikazuje učne mobilnosti osebja po letih.

Tabela 5: Učna mobilnost osebja v izobraževanju odraslih v obdobju 2014–2020

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014–2020
Število mobilnosti	135	99	38	90	112	114	173	761

Od izvedenih mobilnosti v obdobju 2014–2020 jih je bilo glede na **aktivnost mobilnosti** največ povezanih s sledenjem na delovnem mestu (N = 273; 35,87 %) , sledi udeležba na strukturiranih tečajih (N = 245; 32,19 %) in usposabljanje osebja v tujini (N = 110; 14,45 %) , najmanj pa je bilo učnih mobilnosti izvedenih za namene usposabljanja/poučevanja v tujini (N = 19; 2,49 %) ³.

Najbolj pogosto je mobilnost trajala 5 dni (24,96 %) . Trajanje mobilnosti po dnevih je prikazano v Tabeli 6.

Tabela 6: Trajanje učne mobilnosti v dnevih

Dnevi	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 ⁴
Število mobilnosti	93	110	59	190	73	64	29	5	1	1	5	9	3

Najbolj pogosta učna mobilnost je bila izvedena v Španijo (N = 95; 12,48 %) , kot prikazuje Tabela 7⁵.

Tabela 7: Učna mobilnost glede na državo gostiteljico

Država	Avstrija	Belgija	Češka	Nemčija	Španija	Finska	Francija	Hrvaška	Italija	Velika Britanija
Število mobilnosti	34	26	22	43	95	21	47	71	57	30

³ V 114 primerih, aktivnost mobilnosti ni navedena (-).

⁴ Po 1 mobilnost je trajala še 18, 19, 21, 22 in 32 dni.

⁵ Držav, ki imajo manjšo mobilnost od 20 mobilnosti, nismo umestili v tabelo: BG (11), CY (15), DK (9), EE (4), EL (15), HU (4), IE (14), IS (17), LT (15), LU (1), LV (8), MK (5), MT (6), NL (17), NO (1), PL (15), PT (9), RA (9), SE (18), AK (7) in TR (1).

Deset najbolj naslovljenih **tem** na učnih mobilnostih je bilo naslednjih:

- Medkulturno/medgeneracijsko izobraževanje in (vseživljenjsko) učenje (N = 99).
- Novi inovativni učni načrti/izobraževalne metode/razvoj programov usposabljanja (N = 84).
- Mednarodno sodelovanje, mednarodni odnosi, razvojno sodelovanje (N = 45).
- IKT – nove tehnologije – digitalne kompetence (N = 37).
- Poučevanje in didaktika (N = 35).
- Ustvarjalnost in kultura (N = 35).
- Zagotavljanje kakovosti (N = 30).
- Predčasno opuščanje šolanja/boj proti neuspehu v izobraževanju (N = 27).
- Poučevanje in učenje tujih jezikov (N = 24).
- Vprašanja trga dela, vključno s poklicno orientacijo/brezposelnostjo mladih (N = 23).

Glede na **tip organizacije** lahko ugotovimo, da je največ organizacij prijaviteljic učnih mobilnosti nevladnih organizacij (N = 66). Sledijo podjetja (N = 21), javne organizacije za izobraževanje odraslih (ljudske univerze) (N = 19), umetnostne galerije in muzeji (N = 11), strokovne institucije (kot so centri, inštituti, zbornice) (N = 10), knjižnice (N = 9), druge organizacije za izobraževanje (N = 7)⁶, kulturno-turistični centri (N = 4) osnovne (N = 2) in srednje (N = 2) šole ter organ v sestavi ministrstva (N = 1).

V **obdobju 2021–2023** je bilo skupno 23 projektov učnih mobilnosti: 10 projektov KA121 (1 zaključen/9 v teku), 4 v letu 2021 in 6 v letu 2022, in 13 projektov KA122 (2 zaključena/11 v teku), 6 v letu 2021 in 7 v letu 2022. V sklopu teh projektov je bilo izvedena 101 učna mobilnost (iz Slovenije v državo gostiteljico) ter 10 mobilnosti iz partnerske države v Slovenijo.

Od izvedenih mobilnosti jih je bilo glede na **aktivnost mobilnosti** največ povezanih s sledenjem na delovnem mestu (N = 90; 53,57 %) , sledi udeležba na tečajih in usposabljanjih (N = 74; 44,04 %) , najmanj pa je bilo izvedenih skupinskih mobilnosti odraslih udeležencev izobraževanja (N = 4; 2,38 %) .

Najbolj pogosto je mobilnost trajala 4 dni (N = 62; 36,90 %) ali pa 5 dni (N = 31; 18,45 %) , medtem ko je bila učna mobilnost *glede na državo gostiteljico* najbolj pogosto izvedena na Hrvaškem (N = 31), Portugalskem (N = 22), v Turčiji (N = 19), Španiji (N = 13), St. Martinu (N = 10), Islandiji (N = 9), Grčiji (N = 7), na Madžarskem (N = 7) in v Franciji (N = 7).

Med najbolj naslovljenimi **temami** pa so naslednje: razvoj ključnih kompetenc (N = 4), oviranost/invalidnost (N = 4), nove metode in pristopi učenja in poučevanja (N = 3), vključenost/inkluzija, spodbujanje enakosti in nediskriminacije (N = 3) ter ustvarjalnost, umetnost in kultura (N = 3).

1.2 Partnerstva za sodelovanje/strateška partnerstva

V **obdobju 2014–2020** je bilo izvedenih 35 projektov strateških partnerstev (31 projektov KA204 in 4 projekti KA227) med organizacijami, ki so jih koordinirale slovenske organizacije,

⁶ Vpisanih v evidenco zavodov in programov ministrstva:

<https://paka3.mss.edus.si/registriweb/Seznam2.aspx?Seznam=6000>.

aktivne na področju splošnega izobraževanja odraslih. V Tabeli 8 so projekti iz navedenega obdobja razvrščeni po posameznih letih.

Tabela 8: Projekti sodelovanja in partnerstev med organizacijami v obdobju 2014–2020

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2014–2020
Število projektov	2	2	3	4	3	7	14	35

Projekti so trajali od 24 do 36 mesecev, 6 izmed projektov KA204 (19,35 %) jih je bilo označenih kot primeri dobre prakse.

Glede na **tip organizacije** lahko ugotovimo, da so največ projektov koordinirale javne organizacije za izobraževanje odraslih (ljudske univerze) (N = 20; 57,14 %) , temu sledijo nevladne organizacije (N = 8; 22,85 %) . Drug tip organizacij je bil vključen v manjšem obsegu: splošne izobraževalne knjižnice (N = 2), univerza (N = 1), malo in srednje veliko podjetje (N = 1) in socialno podjetje (N = 1).

Glede na **prednostna področja** lahko ugotovimo, da je bilo največ pozornosti namenjene »razširjanju in razvijanju kompetenc izobraževalcev odraslih in drugemu osebju, ki podpira odrasle udeležence izobraževanja« (N = 25), »izboljšanju in razširitvi ponudbe visokokakovostnih učnih priložnosti, prilagojenih potrebam posameznih nizko kvalificiranih ali nizko usposobljenih odraslih« (N = 12) ter »podpori na poti izpopolnjevanja« (N = 5). Pri **horizontalnih prednostnih področjih** pa so projekti sodelovanja in partnerstev naslavljali predvsem področja »socialne vključenosti« (N = 8), »podpore posameznikom pri pridobivanju in razvoju temeljnih spretnosti in ključnih kompetenc« (N = 5) ter »spodbujanja ustvarjalnosti in kulturne zavesti« (N = 4).

Tri prevladujoče **teme projektov** so bile povezane s pripravo »novih inovativnih učnih načrtov/izobraževalnih metod/razvoja programov usposabljanja« (N = 16), »IKT – nove tehnologije – digitalne kompetence« (N = 11) in »dostopa za prikrašane« (N = 7).

Največ sredstev so glede na tip organizacije prejele javne organizacije za izobraževanje odraslih (ljudske univerze) (N = 21; 4.405.555 EUR), sledijo nevladne organizacije (N = 7; 1.142.238 EUR) ter podjetja (N = 3; 720.837 EUR).

V **obdobju 2021–2023** je bilo izvedenih 12 projektov KA210 (2 zaključena/10 v teku; 4 v letu 2021 in 8 v letu 2022) in 10 projektov KA220 (vsi v teku; 6 v letu 2021 in 4 v letu 2022), partnerstev za sodelovanje v izobraževanju odraslih.

Projekti so trajali od 12 do 30 mesecev. Glede na **tip organizacije** lahko ugotovimo, da so največ projektov koordinirale nevladne organizacije (N = 9; 40,90 %) ter javne organizacije za izobraževanje odraslih (ljudske univerze) (N = 8; 36,36 %) ⁷.

⁷ Ostali koordinatorji projektov so še: ponudniki javnih storitev (N = 2), mala in srednje velika podjetja (N = 1), raziskovalni inštitut/center (N = 1) in socialno podjetje (N = 1).

Glede na **prednostna področja** lahko ugotovimo, da je bilo največ pozornosti namenjene »izboljšanju razpoložljivosti visokokakovostnih učnih priložnosti za odrasle« (N = 10), »izboljšanju kompetenc izobraževalcev in drugega osebja v izobraževanju odraslih« (N = 9) in »ustvarjanju poti za izpopolnjevanje, izboljšanju dostopnosti in povečanju obsega izobraževanja odraslih« (N = 5), medtem ko so pri **horizontalnih prednostnih področjih** projekti največ pozornosti namenili »vključevanju in raznolikosti na vseh področjih izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa« (N = 11), »obravnavanju digitalne preobrazbe z razvojem digitalne pripravljenosti, odpornosti in zmogljivosti« (N = 6), »skupnim vrednotam, državljskemu udejstvovanju in sodelovanju« (N = 3) ter »okolju in boju proti podnebnim spremembam« (N = 3).

Prevladujoče **teme** naslavlajo: »telesno in duševno zdravje, dobro počutje« (N = 7), »vključevanje/inkluzijo, spodbujanje enakosti in nediskriminacije« (N = 5), »premostitev medkulturnih, medgeneracijskih in socialnih razlik« (N = 5) ter »nove metode in pristope učenja in poučevanja« (N = 5).

2. Analiza vplivov programa Erasmus+ (2014–2023) na področju izobraževanja odraslih

2.1 Individualna raven (strokovno osebje in učeči se odrasli)

Vpliv programa Erasmus+ na individualno raven prikazujemo prek: (1) odgovorov udeležencev učne mobilnosti, (2) anketnega vprašalnika (učinek na profesionalni razvoj osebja, učinek na učeče se odrasle), (3) fokusnih skupin (FS-1, FS-2, FS-3, FS-4, FS-5), (4) intervjujev s koordinatorji Erasmus+ (I-5, I-6, I-7), ter (5) fokusnih skupin z učečimi se (FS-6, FS-7 in FS-8).

Strokovno osebje

Najprej prikazujemo vpliv programa Erasmus+ na **strokovno osebje** v izobraževanju odraslih na podlagi podatkov iz vprašalnikov udeležencev mobilnosti v obdobju 2014–2020⁸ prek znanja, spretnosti in kompetenc, ki so jih pridobili na učnih mobilnostih (odgovori na vprašanja zaprtega tipa v vprašalniku)⁹ ter pozitivnih in negativnih izkušenj na mobilnosti (odgovori na vprašanja odprtega tipa).

V izvedenih mobilnostih v letu 2014 so udeleženci v vprašalnikih poročali, da so v veliki meri pridobili novo znanje, spretnosti in kompetence (t. i. učne izide), pomembne za njihov: (a) strokovni razvoj in delovanje (npr. pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo, okrepil sem strokovno mrežo, okrepil sem sodelovanje s partnerskimi institucijami, vzpostavil sodelovanje z akterji v civilni družbi, izboljšal zadovoljstvo z delovnim mestom, izboljšal sem ozaveščenost o evropskih mehanizmih financiranja projektov v izobraževanju odraslih); (b) pedagoško delo (npr. izboljšal sem znanje o predmetu, ki ga poučujem, osvežil sem odnos do poučevanja/usposabljanja, nadgradil sem znanje o sistemih izobraževanja odraslih v drugih državah, uporabil nove pristope/metode za poučevanje/usposabljanje, uvedba novih predmetov poučevanja/usposabljanja, boljša motivacija za učeče se); (c) družbeno delovanje (izboljšal sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence) (gl. Priloga, Tabela P1).

V izvedenih mobilnostih v letu 2015 so udeleženci v vprašalnikih poročali, da so v veliki meri pridobili novo znanje, spretnosti in kompetence, pomembne za njihov: (a) strokovni razvoj in delovanje (pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo in strokovni razvoj, okrepil sem strokovno mrežo, okrepil sem sodelovanje s partnerskimi institucijami, izboljšal sem zadovoljstvo z delovnim mestom); (b) pedagoško delo (izboljšal sem znanje o predmetu, ki ga poučujem, izboljšal sem svojo ozaveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk, osvežil sem odnos do poučevanja/usposabljanja, nadgradil sem znanje o sistemih izobraževanja odraslih v drugih državah, boljša motivacija za učeče se); (c) družbeno delovanje (izboljšal sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence, izboljšal sem znanje tujih jezikov) (gl. Priloga, Tabela P2).

V izvedenih mobilnostih v letu 2016 so udeleženci v vprašalnikih poročali, da so v veliki meri pridobili novo znanje, spretnosti in kompetence, pomembne za njihov: (a) strokovni razvoj in delovanje (pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo in strokovni razvoj,

⁸ V obdobju 2014–2020 se mobilnost učečih se odraslih ni izvajala.

⁹ V letih 2014–2016 vprašanja zaprtega tipa, v letih 2017–2020 vprašanja odprtega in zaprtega tipa.

okrepil sem strokovno mrežo, okrepil sem sodelovanje s partnerskimi institucijami, izboljšal sem zadovoljstvo z delovnim mestom, izboljšal sem svoje zaposlitvene/karijerne priložnosti); (b) pedagoško delo (izboljšal sem znanje o predmetu, ki ga poučujem, osvežil sem odnos do poučevanja/usposabljanja, nadgradil sem znanje o sistemih izobraževanja odraslih v drugih državah, izboljšal sem svojo osveščenost o (evropskih) mehanizmih financiranja projektov v izobraževanju odraslih, uporabil nove pristope poučevanja/usposabljanja); (c) družbeno delovanje (izboljšal sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence, izboljšal sem znanje tujih jezikov) (gl. Priloga, Tabela P3).

V izvedenih mobilnostih v letu 2017 so udeleženci v vprašalnikih poročali, da so v veliki meri pridobili novo znanje, spretnosti in kompetence, pomembne za njihov: (a) strokovni razvoj in delovanje (pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo in strokovni razvoj, okrepil sem strokovno mrežo, izboljšal sem svoje organizacijske/vodstvene spretnosti, izboljšal sem zadovoljstvo z delovnim mestom, izboljšal sem svoje zaposlitvene/karijerne priložnosti, izboljšal motivacijo za razvoj strokovnih spretnosti); (b) pedagoško delo (izboljšal sem znanje o predmetu, ki ga poučujem, osvežil sem odnos do poučevanja/usposabljanja, izboljšal sem svojo osveščenost o (evropskih) mehanizmih financiranja projektov v izobraževanju odraslih, izboljšal sem osveščenost o novih metodah ocenjevanja/podeljevanja kreditnih točk); (c) družbeno delovanje (izboljšal sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence, izboljšal sem znanje tujih jezikov, izboljšal sem kompetenco učenje učenja ter socialne in državljanske kompetence, izboljšal kulturno osveščenost in izražanje). V veliki meri so pridobili oziroma krepili tudi vrsto mehkih spretnosti (angl. *soft skills*), kot so organizacijsko-vodstvene spretnosti, spretnosti timskega dela in čustvene spretnosti (gl. Priloga, Tabela P4 in Tabela P5).

V izvedenih mobilnostih v letu 2018 so udeleženci v vprašalnikih poročali, da so v veliki meri pridobili novo znanje, spretnosti in kompetence, pomembne za njihov: (a) strokovni razvoj in delovanje (pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo in strokovni razvoj, izboljšal motivacijo za razvoj strokovnih spretnosti, izboljšal znanje na svojem strokovnem področju, razširil in krepil mrežo strokovnih stikov); (b) pedagoško delo (izboljšal sem znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah); (c) družbeno delovanje (izboljšal sem kompetenco učenje učenja, socialne in državljanske kompetence ter kulturno osveščenost in izražanje). V veliki meri so pridobili oziroma krepili tudi vrsto mehkih veščin/spretnosti, kot so organizacijsko-vodstvene spretnosti, spretnosti timskega dela in čustvene spretnosti (gl. Priloga, Tabela P6).

Poleg navedenega odprti odgovori strokovnega osebja v izobraževanju odraslih kažejo, da so udeleženci na učnih mobilnostih najpogosteje pridobili tudi znanje, povezano z: (1) vključevanjem migrantov v izobraževanje in na trg dela, (2) upravljanjem, ocenjevanjem in vrednotenjem programov in projektov, (3) novimi aktivnimi metodami poučevanja, (4) svetovanjem, vključno z vrednotenjem neformalnega in priložnostno pridobljenega znanja (Poročila udeležencev, 2017, 2018).

V izvedenih mobilnostih v letu 2019 so udeleženci v vprašalnikih poročali, da so v veliki meri pridobili novo znanje, spretnosti in kompetence, pomembne za: (a) strokovni razvoj in delovanje (postal sem bolj motiviran za razvoj svojih strokovnih spretnosti, pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo in strokovni razvoj, izboljšal sem znanje na

svojem strokovnem področju, razširil in krepil mrežo strokovnih stikov); (b) pedagoško delo (izboljšal sem znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah); (c) družbeno delovanje (izboljšal sem kompetenco učenje učenja, socialne in državljanske kompetence ter kulturno osveščenost in izražanje). V veliki meri so pridobili oziroma krepili tudi vrsto mehkih spretnosti, kot so organizacijsko-vodstvene spretnosti, spretnosti timskega dela in čustvene spretnosti (gl. Priloga, Tabela P7).

Poleg navedenega odprti odgovori strokovnega osebja v izobraževanju odraslih kažejo, da so udeleženci na učnih mobilnostih najpogosteje: (1) izboljšali znanje angleškega jezika (N = 16); (2) pridobili znanje o uporabi novih izobraževalnih metod/metod poučevanja (N = 15); (3) izboljšali znanje o kulturi države gostiteljice (N = 14); (4) izboljšali svoje znanje za delo z ranljivimi skupinami odraslih (N = 12); (5) pridobili znanje o vključevanju migrantov v izobraževanje in/ali trg dela (N = 11); in (6) izboljšali komunikacijske (N = 10) in organizacijske spretnosti (N = 10) (Poročila udeležencev, 2017, 2018).

V izvedenih mobilnostih v letu 2020 so udeleženci v vprašalnikih poročali, da so v veliki meri pridobili novo znanje, spretnosti in kompetence, pomembne za: (a) strokovni razvoj in delovanje (postal sem bolj motiviran za razvoj svojih strokovnih spretnosti, pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo in strokovni razvoj, izboljšal sem znanje na svojem strokovnem področju, razširil in krepil mrežo strokovnih stikov, sem bolj osveščen o (evropskih) mehanizmih financiranja na področju izobraževanja odraslih); (b) pedagoško delo (izboljšal sem znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah, izboljšal sem osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk); (c) družbeno delovanje (izboljšal sem kompetenco učenje učenja, socialne in državljanske kompetence ter kulturno osveščenost in izražanje). V veliki meri so pridobili oziroma krepili tudi vrsto mehkih veščin/spretnosti, kot so organizacijsko-vodstvene spretnosti, spretnosti timskega dela in čustvene spretnosti (gl. Priloga, Tabela P8).

Poleg navedenega odprti odgovori strokovnega osebja v izobraževanju odraslih kažejo, da so udeleženci na učnih mobilnostih najpogosteje pridobili znanje o: (1) vključevanju migrantov/manjšinskih skupin v izobraževanje in družbo (N = 10); (2) uporabi novih izobraževalnih/metod poučevanja (N = 5); (3) motiviranju odraslih za udeležbo v vseživljenjskem učenju (N = 5) (Poročila udeležencev, 2018, 2019).

Če povzamemo ključne ugotovitve na podlagi podatkov iz vprašalnikov udeležencev mobilnosti v obdobju 2014–2020, lahko izpostavimo, da se učinki sodelovanja v projektu Erasmus+ v veliki meri odražajo v novodobljenem znanju, spretnostih in kompetencah osebja, pomembnih za: (a) strokovni razvoj in delovanje (npr. postal sem bolj motiviran za razvoj svojih strokovnih spretnosti, pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo in strokovni razvoj, izboljšal sem znanje na svojem strokovnem področju, razširil in krepil mrežo strokovnih stikov, izboljšal sem zadovoljstvo s svojim delovnim mestom); (b) pedagoško delo (npr. izboljšal sem znanje o predmetu, ki ga poučujem, osvežil sem odnos do poučevanja/usposabljanja, izboljšal sem znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah, izboljšal sem osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk); (c) družbeno delovanje (npr. izboljšal sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence, izboljšal sem znanje tujih jezikov, izboljšal sem kompetenco učenje učenja, socialne in državljanske kompetence ter kulturno osveščenost in izražanje). V veliki meri se vpliv prav tako

odraža v krepitvi njihovih mehkih spretnosti (npr. organizacijsko-vodstvene spretnosti, spretnosti timskega dela in čustvene spretnosti).

V nadaljevanju prikazujemo vpliv sodelovanja v projektu Erasmus+ na strokovno osebje na podlagi podatkov, ki smo jih zbrali z vprašalnikom za vse organizacije izobraževanja odraslih, vključene v projekte KA1 in/ali KA2 v obdobju 2018–2023, ter podatkov, ki smo jih pridobili od fokusnih skupin z organizacijami izobraževanja odraslih, učečimi se odrasli in intervjuji s koordinatorji Erasmus+.

Kot prikazujejo rezultati ankete (Tabela 9), lahko v kontekstu profesionalizacije in razvoja osebja med pomembnejšimi učinki udeležbe v projektu Erasmus+ izpostavimo razvoj mednarodnih kompetenc (medkulturne kompetence, mednarodna usmerjenost in osebni razvoj) med zaposlenimi. Vse organizacije namreč navajajo, da je na tem področju prišlo do napredka zaposlenih, ki ga pripišejo vključenosti v program. Pri večini (vsaj treh četrtinah) organizacij je prišlo do napredka osebja tudi glede sodelovanja z drugimi organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi, ter pri izboljšanju jezikovnega znanja osebja vsaj še enega drugega jezika EU, do bistvenega izboljšanja pa vsaj pri 40 % organizacij. Pri veliki večini (vsaj 90 %) organizacij je med zaposlenimi prišlo do izboljšanja pedagoških in didaktičnih spretnosti, prepoznavanja izobraževalnih potreb učečih se in zmožnosti razvoja primernejših izobraževalnih poti zanje, a je do bistvenega izboljšanja na teh področjih prišlo pri manjšem deležu organizacij (med četrtino in dobro tretjino organizacij). Med učinki udeležbe v projektu, značilnimi za večino (približno 85 %) organizacij, so boljše kompetence uporabe digitalnih izobraževalnih tehnologij med zaposlenimi in namenjena večja pozornost vključevanju in raznolikosti osebja, čeprav je do bistvenega izboljšanja na teh področjih prišlo pri približno eni tretjini organizacij. Podobno velja za napredek pri spremljanju izobraževanja učečih se, kjer o napredku pri zaposlenih poročajo tri četrtine organizacij, o bistvenem napredku pa ena tretjina. Izboljšanje vključevanja v inovacijske procese in večja pozornost, namenjena okolju in boju proti podnebnim spremembam, je po vključitvi v projekt Erasmus+ značilna za osebje v nekaj manj kot tri četrtinah organizacij, do bistvenega izboljšanja na teh dveh področjih pa je prišlo pri osebju v približno eni četrtini organizacij. Za približno dve tretjini organizacij je udeležba osebja v projektih Erasmus+ prinesla boljše beleženje rezultatov učečih se in večjo pozornost njihovem socialno-čustvenemu razvoju ter večjo pozornost dejavnemu državljanstvu, demokratični udeležbi in družbenemu udejstvovanju. Bistveno izboljšanje na teh področjih je značilno za zaposlene v približno eni petini (20 %) organizacij.

Tabela 9: *Učinek Erasmus+ na profesionalni razvoj osebja*

Učinek udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na profesionalizacijo in razvoj osebja	N	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... ima naše osebje boljše pedagoške in didaktične spretnosti	42	38,1 %	52,4 %	7,1 %	2,4 %	0,0 %	0,0 %
... lahko naše osebje bolje prepozna izobraževalne potrebe učečih se	42	28,6 %	64,3 %	4,8 %	2,4 %	0,0 %	0,0 %
... lahko naše osebje razvije primernejše izobraževalne poti za naše učeče se	42	33,3 %	61,9 %	4,8 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Učinek udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na profesionalizacijo in razvoj osebja	N	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... lahko naše osebje bolje spremlja izobraževanje naših učečih se	2	33,3 %	45,2 %	16,7 %	4,8 %	0,0 %	0,0 %
... lahko naše osebje bolje beleži rezultate izobraževanja naših učečih se	42	21,4 %	47,6 %	26,2 %	4,8 %	0,0 %	0,0 %
... se lahko naše osebje bolje vključi v inovacijske procese	42	23,8 %	50,0 %	23,8 %	2,4 %	0,0 %	0,0 %
... namenja naše osebje več pozornosti socialno-čustvenemu razvoju naših učečih se	42	21,4 %	40,5 %	31,0 %	7,1 %	0,0 %	0,0 %
... lahko naše osebje bolje uporablja digitalne izobraževalne tehnologije	42	31,0 %	52,4 %	11,9 %	4,8 %	0,0 %	0,0 %
... ima naše osebje boljše jezikovno znanje vsaj še enega drugega jezika EU	42	40,5 %	33,3 %	26,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
... imajo naši zaposleni boljše mednarodne kompetence (medkulturne kompetence, mednarodna usmerjenost in osebni razvoj)	42	66,7 %	33,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
... namenjajo naši zaposleni več pozornosti vključevanju in raznolikosti	41	36,6 %	48,8 %	14,6 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
... namenjajo naši zaposleni več pozornosti okolju in boju proti podnebnim spremembam	42	26,2 %	45,2 %	23,8 %	2,4 %	0,0 %	2,4 %
... pri poučevanju namenjajo naši zaposleni več pozornosti dejavnemu državljanstvu, demokratični udeležbi in družbenemu udejstvovanju	42	19,0 %	42,9 %	35,7 %	0,0 %	0,0 %	2,4 %
... lahko naši zaposleni bolje sodelujejo z drugimi organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi	42	45,2 %	40,5 %	14,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Iz odprtih odgovorov v anketnem vprašalniku je moč razbrati, da se je izboljšala kakovost delovanja osebja v organizaciji predvsem zaradi njihovega boljšega znanja in uporabe angleškega jezika ter vpeljave novih metod poučevanja (npr. obrnjenega učenja) in priprave novih izobraževalnih programov, v manjši meri pa tudi zaradi boljšega znanja pri načrtovanju in upravljanju projektov ter večje tolerance, razumevanja in empatije med zaposlenimi.

Navedene ugotovitve podpirajo tudi udeleženci fokusnih skupin z organizacijami izobraževanja odraslih (FS-1, FS-2, FS-3, FS-4 in FS-5), ki so izpostavili naslednje učinke sodelovanja v projektu Erasmus+ na strokovno osebje: pridobljene nove pedagoške in

didaktične spretnosti, novo znanje o ponudbi boljših izobraževalnih poti za odrasle udeležence izobraževanja ter opredelitvi njihovih učnih potreb, boljša samozavest in prilagodljivost, krepitev medkulturne kompetence in zavedanja o pomembnosti pridobivanja mednarodnih izkušenj in kompetenc, krepitev mreženja med strokovnim osebjem ter njihov osebni razvoj. Prav tako se v mednarodnem okolju učijo strpnosti pri izražanju različnih mnenj, Erasmus+ pa krepi in spodbuja tudi skupne vrednote EU (to je vključevanje in raznolikost, aktivno državljanstvo, svobodo, strpnost, enake možnosti in nediskriminacijo, digitalizacijo in trajnostni razvoj).

Učeči se odrasli

Z vidika učech se odraslih so učinki udeležbe v projektu Erasmus+ za pomembno visok delež organizacij bistveni (Tabela 10). Nekaj manj kot polovica organizacij poroča o bistvenih spremembah pri pridobivanju novih socialnih stikov zunaj svojega okolja in večji samozavesti učech se. Štiri od desetih organizacij poročata o bistvenih izboljšanjih življenjskega okolja učech se in njihovega sodelovanja v aktivnostih v svojem okolju. Gledano primerjalno je še najmanj intenziven učinek udeležbe v projektu na priložnosti za prehod na druge izobraževalne programe in možnosti na trgu dela za učeče se odrasle. O izboljšanju teh možnosti poroča več kot polovica organizacij, medtem ko so v manjšem deležu zastopane organizacije (slaba četrтина oziroma slaba petina), ki poročajo o bistvenem izboljšanju.

Tabela 10: *Učinek Erasmus+ na učeče se odrasle*

Učinek udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na učeče se odrasle	N	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... se je življenjsko okolje naših učech se obogatilo	42	40,5 %	42,9 %	9,5 %	2,4 %	0,0 %	4,8 %
... so naši učeči se pridobili nove socialne stike zunaj svojega okolja	42	47,6 %	38,1 %	4,8 %	2,4 %	0,0 %	7,1 %
... so naši učeči se začeli bolj sodelovati v aktivnostih v svojem okolju	42	40,5 %	35,7 %	11,9 %	4,8 %	2,4 %	4,8 %
... so naši učeči se postali bolj samozavestni	42	45,2 %	40,5 %	7,1 %	2,4 %	0,0 %	4,8 %
... imajo naši učeči se več priložnosti za prehod na druge izobraževalne programe	42	23,8 %	33,3 %	26,2 %	4,8 %	0,0 %	11,9 %
... imajo naši učeči se več možnosti na trgu dela	42	19,0 %	40,5 %	21,4 %	7,1 %	0,0 %	11,9 %

Navedbe ugotovitev podpirajo in hkrati dopolnjujejo tako koordinatorji Erasmus+ na organizacijah za izobraževanje odraslih (I-5, I-6, I-7) kot tudi učeči se (FS-6, FS-7 in FS-8). Oboji izpostavljajo, da so učeči se odrasli pridobili strokovno znanje (npr. izboljšali znanje angleškega jezika, filigracije, pridobili znanje o kulturi države gostiteljice), izboljšali svojo samozavest (otresli so se strahu pred potovanjem, upajo si govoriti s tujcem v angleškem jeziku v svojem kraju ali v tujini), okrepili digitalne spretnosti (naučili so se uporabljati aplikacijo WhatsApp na telefonu, na telefonu so prav tako uporabljali aplikacijo Google Maps ter različne aplikacije za

prevajanje slovenskih in angleških besed), krepili medkulturno kompetenco (npr. se otresli stereotipov o muslimanih) ter odnosno kompetenco (udeleženci tudi po končani mobilnosti ostajajo v medsebojnem stiku, medsebojno sodelujejo in si pomagajo). Kot je izpostavila ena izmed udeleženk, je bil odnosni vidik za udeležence mobilnosti izjemno pomemben:

In tudi med nami je nastala taka močna vez, smo imeli še enega »polomljenega« moža s sabo in smo vsi skrbeli zanj. To je ta vez, ki ti ostane za zmeraj. Ti odnosi, ki so danes tako pomembni, a se povsod krhajo. Smo bili kot ena velika familija, ki se dobro razume. Eden za drugega smo skrbeli. (udeleženka FS-7)

2.1.1 Prednosti, slabosti, primeri dobrih praks, naučene lekcije, priporočila

Velika večina **strokovnih delavcev** v izobraževanju odraslih je v izpolnjenih vprašalnikih za strokovne delavce izpostavila vrsto pozitivnih prednosti sodelovanja v projektih Erasmus+, ki jih prinaša učna mobilnost, npr. izmenjavo znanja in izkušenj, učenje dobrih praks, strokovni in osebni razvoj, razvoj organizacij, financiranje idr. Nekaj primerov je zbranih v spodnjih primerih:

Resnično sem vesela, da obstajajo takšne priložnosti [učnih mobilnosti] in da imajo posamezniki priložnost, da se učijo, delijo svoje zamisli, znanje in izkušnje. Upam, da se bodo takšni programi izvajali tudi v prihodnje. (udeleženka učne mobilnosti A v letu 2015)

Učenje iz dobrih praks v tujini je izjemno pomembno za strokovni in osebni razvoj, širjenje obzorij, pridobivanje novih praktičnih spretnosti ter premagovanje osebnih in poklicnih omejitev. Pomembno je tudi za razvoj organizacij, ki pošiljajo zaposlene na usposabljanje. (udeleženka učne mobilnosti B v letu 2015)

Zelo cenim program Erasmus+ za odrasle. Verjamem, da lahko oseba z zelo dolgo poklicno kariero ne le pridobi izkušnje v tujini, ampak tudi veliko prispeva v procesu izmenjave z organizacijo gostiteljico in njenimi sodelavci. Verjamem, da je to čudovita priložnost za izmenjavo dobrih praks in znanja ter s to kombinacijo tudi za razvoj določenega strokovnega področja. Za prostovoljne organizacije ... je to še toliko bolj pomembno, saj so naši lastni finančni viri zelo omejeni. (udeleženka učne mobilnosti C v letu 2015)

Velika večina respondentov je poudarila, da slabih izkušenj z učno mobilnostjo ni imela. Tisti, ki so jih navedli, so izpostavili slabosti, povezane s preveč zapletenimi razpisnimi postopki in postopki poročanja, ali slabosti, povezane s slabim znanjem angleškega jezika določenih udeležencev učne mobilnosti:

Moj enotedenski obisk na Portugalskem je bil zelo koristen za moje prihodnje delo na področju izobraževanja odraslih, zato menim, da so štipendije za mobilnost Erasmus+ zelo pomembne za nas strokovnjake, vendar menim, da je celoten postopek pridobivanja štipendije – prijava in vmesno poročilo ter pozneje tudi končno poročilo – predolg in preveč birokratski ter zahteva preveč časa. Priporočam poenostavitev, čeprav se strinjam, da je poročanje pomembno. (udeleženka učne mobilnosti D v letu 2015)

Pravila za dodelitev štipendije za mobilnost Erasmus+ so zelo fiksna in ne dopuščajo upoštevanja nepredvidljivih življenjskih situacij, čeprav so življenjske situacije spremenljive in nepredvidljive. Priporočam, da se ta pravila naredijo bolj prožna, zlasti če je prejemnik sredstev izpolnil še več obiskov institucij, ki jih je obljubil v prijavi (kot v mojem primeru), ali če je uresničil še več drugih namenov in ciljev, kot je obljubil v prijavi. (udeleženka učne mobilnosti E v letu 2015)

Glavna težava je bila težka komunikacija z nekaterimi udeleženci zaradi njihovega slabega znanja angleščine. (udeleženka učne mobilnosti F v letu 2019)

Glede na visoko stopnjo zadovoljstva z učno mobilnostjo strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih ni presenetljivo, da slednji niso navajali in izražali potreb po morebitnih izboljšavah programa. Tri udeleženke, ki so podale priporočila za izboljšave, pa so izpostavile potrebo po vzpostavitvi centralnega sistema kakovostih ponudnikov usposabljanja, izvedbi skupinskih mobilnosti strokovnega osebja iz iste organizacije ter boljše obveščanje o razpisih programa Erasmus+:

Morda bi predlagala, da se zagotovi storitev, s katero bi lahko hitreje in lažje našli ustreznega in kakovostnega ponudnika programov. Trenutno je veliko ponudnikov programov in zelo težko je najti res dobrega, ki zagotavlja kakovostna usposabljanja z visoko usposobljenimi učitelji/trenerji. Morda bi lahko razmislili o razvoju sistema/ spletne strani (ali česa podobnega), kjer bi udeleženci, nacionalne agencije, Evropska komisija in druge ustrezne organizacije lahko podali pripombe in oceno kakovosti programov, učnih nalog, izvajalcev tečajev itd. (udeleženka učne mobilnosti G v letu 2015)

Šest sodelavcev iz naše organizacije je skupaj odšlo na mobilnost. Poleg tega, da smo dobili dragocene vtise o naši gostiteljski organizaciji [...], smo imeli dobro priložnost za vzpostavitev močnejših vezi v naši ekipi, predvsem z izmenjavo mnenj, novih izkušenj in načrtov o vključevanju novega znanja v naše delo doma. Močno priporočam mobilnosti, ki več ljudi iz ene ustanove popeljejo v gostujočo organizacijo, saj prinašajo koristi tudi v smislu oblikovanja boljših sodelavskih ekip. (udeleženka učne mobilnosti H v letu 2015)

Priložnost izmenjave je izjemno pomembna, opažam, da so nekatere ustanove neodzivne, veljalo bi ustanoviti posebno mrežo obveščanja o razpisih, npr. preko strokovnih društev in medijev. (udeleženka učne mobilnosti C v letu 2019)

Velika večina strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih je v fokusnih skupinah izpostavila vrsto pozitivnih prednosti sodelovanja v projektih Erasmus+, ki jih prinaša učna mobilnost, kot so: izmenjava znanja in izkušenj, učenje dobrih praks, vzpostavljanje partnerstev in mrež, krepitev medosebnih odnosov, strokovni in osebni razvoj (npr. krepitev digitalnih spretnosti, spretnosti javnega nastopanja, komunikacijske spretnosti, boljše znanje tujega jezika, boljša samozavest, krepitev medkulturne kompetence), razvoj organizacij. Nekaj primerov je zbranih spodaj:

Imam zelo lepo pozitivno izkušnjo ... sem vesela, ko lahko našim ljudem ponudim nekaj novega prek projektov. (udeleženka FS-2)

Meni je super ... jaz uživam v vseh dogodkih, ob druženju, izmenjavi, nekaj novega delaš, ti lahko neko novo rešitev najdeš in jo v enem letu že izpelješ. Ni treba čakati na neke sistemske spremembe. Na primer, zdaj je begunska kriza, bomo mi naredili par priročnikov, gradiva in bo to že v uporabi ... sploh v neformalnem izobraževanju ogromno gradiv nastane po potrebi. (udeleženka FS-2)

Imam zelo lepe izkušnje ... z Erasmusom ter projekti, predhodniki Erasmusu. To so moje prve delovne izkušnje ... in tako sem se največ naučila, kar se tiče organizacije dela ... Ustvariš si veliko prijateljstev, osebno zoriš. (udeleženka FS-1)

Ti projekti te dajo malenkost izven cone udobja, kjer lahko potem spoznaš nove ljudi in si bolj odprt za nove izkušnje, imaš stik z dobrimi praksami v drugih državah. (udeleženec FS-1)

Iz poti pridemo polni nekega navdušenja, in ta pozitivni duh vneseš tako doma kot v delovnem okolju. (udeleženka FS-1)

S temi projekti [in mednarodnim sodelovanjem] se pridobi neka strokovna samozavest. (udeleženka FS-3)

Projekti Erasmus so za ljudske univerze standard. Morajo biti, brez njih ne vidimo nekih možnosti napredka. (udeleženka FS-4)

Kot izzive so udeleženci fokusnih skupin izpostavili: strah pred uporabo tujega jezika pri določenih udeležencih mobilnosti; upravljanje s stresom zaradi projektne narave dela (»lovljenje rokov«); da strokovno osebje, ki je zaposleno na šolah, težje dobi prostih 5 dni za izvedbo mobilnosti. Izziv (oz. slabost) pa lahko predstavlja tudi izbira partnerja v projektu:

Je zelo pomembno, s kom delaš v projektih. Včasih se tudi zgodi, da delaš s kakšnim partnerjem, ki ima mogoče malo drugačne prioritete, ali je bil projekt pomanjkljivo zastavljen in potem pride tudi do kakšnih izzivov. (udeleženka FS-3)

Glede priporočil za izboljšave so udeleženci izpostavili (FS-3, FS-4), da je ob splošni draginji, ki smo ji priča v zadnjih dveh letih, treba povečati sredstva za izvedbo mobilnosti, in sicer tako zaposlenih (strokovnega osebja) kot tudi samih udeležencev (učečih se) mobilnosti. Še zlasti je problematično financiranje udeležencev na mobilnosti:

Pri udeležencih se stroški sploh ne pokrijejo več. Zaradi tega, ker so »lump sumi« ostali takšni, kot so bili na začetku. Vi pa veste, kako so narasli stroški, npr. cene letalskih kart, hotelov. In dejansko, tudi pri zaposlenih, se mi več ali manj ne pokrijemo več ... Tukaj bi Evropska komisija morala odreagirati ... Res me moti, da je Evropska komisija določila, da so sredstva za udeležence bistveno manjša kot za strokovne delavce. A veste, kaj to pomeni? Če govorimo o ranljivih, oni so še bolj ranljivi, imajo pa 50 % manj sredstev. Jaz

jih ne morem peljati v hostel, oprostite ... Treba je izenačiti ta sredstva [med strokovnimi delavci in odraslimi udeleženci mobilnosti], ker tukaj ni nobene logike. (udeleženka FS-4)

Vsi **učeči se** udeleženci mobilnosti so v fokusnih skupinah izpostavili, da so bili izjemno zadovoljni z vsemi vidiki izvedene mobilnosti (npr. organizacijo pred in med mobilnostjo, strokovnim delom in učiteljem na organizaciji gostiteljici, z učnim gradivom, kulturnim programom), širijo glas o svoji pozitivni izkušnji med svojimi vrstniki ter bi se ponovno z veseljem udeležili mobilnosti, če bi jim bila ponujena tovrstna priložnost. Nekaj primerov je zbranih spodaj:

Meni je bilo zelo všeč. Prvič sem se udeležila takšnega izobraževanja. Sem zelo zadovoljna. Želim si še takšne izkušnje. Negativnih mnenj nimam, mi je bilo vse izjemno všeč. (udeleženka FS-6)

Zelo zadovoljna. To je bilo učenje brez 'presinga' ... bili smo sproščeni ... resnično sem bila srčno zadovoljna, osebje je bilo izjemno prijazno. (udeleženka FS-6)

Samo pozitivne izkušnje. Prezadovoljen z vsem ... Profesionalen pristop predavateljice, delovala je zelo povezovalno [do skupine] ... brez negativnih izkušenj. (udeleženec FS-6)

Učno gradivo, ki smo ga dobili, je bilo zelo koristno za nas. Še zdaj ga prevajamo in prebiramo in na podlagi tega je tudi velika motivacija, da se bomo še naprej izpopolnjevali. Celo zimo imam v dobrem, da se sedaj to naučim. (udeleženka FS-7)

Zelo sem zadovoljna ... zadovoljna sem s samo organizacijo ... lepo so nas sprejeli, zelo prijazni mentorji ... seznanili so nas tudi z njihovimi [turškimi] osnovnimi besedami, s hrano ... sama filigrafija je bila meni tako grozno všeč, to je bilo čisto nekaj novega ... tako, ena taka prijetna izkušnja, sem zelo hvaležna ljudski univerzi, da so se tega spomnili in da sem imela možnost iti ... To mi je res zelo polepšalo življenje tudi zdajle proti koncu. (udeleženka FS-8)

Bila sem več kot prijetno presenečena nad povabilom in idejo o tem, da smo v Erasmus+ vključeni tudi upokoјenci oziroma občani. Všeč mi je bila res dobra organizacija, tako na slovenski strani kot na istanbulski, turški strani, in seveda prijaznost vseh ljudi, ki so bili vključeni pri našem prostem času in pa delu, kjer smo izvajali tečaj filigrafije ... Z eno besedo, brez napak. (udeleženka FS-8)

Ko greš v pokoj, na nek način, ne čisto dobesedno, postaneš odkljukan. Nisi več aktualen za zanimive stvari. To [udeležba na mobilnosti] je bil pa en velik plus v tem obdobju, ko vidiš, da si še lahko za kaj zanimiv in uporaben, če tako rečem. In to mi daje eno energijo in mogoče tudi samozavest. (udeleženka FS-8)

Slabosti in priporočil učeči se udeleženci mobilnosti zaradi izjemno pozitivnih izkušenj z mobilnostjo niso izpostavili. Ena od udeleženek pa je v primeru udeleženek iz Slovenije, ki se med seboj niso predhodno poznale (vse udeleženke mobilnosti niso prihajale iz iste organizacije, čeprav so se pred mobilnostjo srečevale na sestankih prek Zooma), predlagala, da bi bilo v tem primeru dobro na začetku mobilnosti organizirati skupni spoznavni dogodek:

Mogoče nam je manjkalo to, da se mi med sabo iz Slovenije ... nismo nič kaj dosti družili in povezovali ali predstavili, razen ko smo se na transportih slučajno skupaj usedli ... Mogoče je samo to manjkalo, da od začetka, ko smo bili vsi iz Slovenije skupaj, da bi nas mogoče kdo predstavil tudi od drugih ljudskih univerz ... tako poimensko ... morda takoj na začetku organizirati en tak spoznavni večer. (udeleženka FS-8)

Kot primer dobre prakse bi lahko izpostavili, da bodo udeleženke, ki so se udeležile tečaja filigracije, po prihodu z mobilnosti na matični ljudski univerzi kot prostovoljke vodile tudi delavnice filigracije in na ta način poskrbele za prenos pridobljenega znanja v lokalno skupnost:

Sedaj sledi organizacija delavnic in prenos tega znanja naprej skupinam ... to je nekaj novega in vznemirljivega in na koncu lahko obkljukam to kot še eno dobro izkušnjo. (udeleženka FS-8)

2.2 Organizacijska raven (organizacije za izobraževanje odraslih)

Vpliv programa Erasmus+ na organizacije izobraževanja odraslih prikazujemo prek: (1) odgovorov udeležencev učne mobilnosti (ti so podali odgovore na vprašanja zaprtega tipa v vprašalniku), (2) anketnega vprašalnika (učinek na internacionalizacijo organizacije, učinek na izobraževalno ponudbo organizacije), (3) fokusnih skupin (FS-1, FS-2, FS-3, FS-4, FS-5) ter (4) intervjujev s koordinatorji Erasmus+ (I-5, I-6, I-7).

Odgovore udeležencev učne mobilnosti, to je strokovnega osebja v izobraževanju odraslih, ki se navezujejo na učinke programa Erasmus+ na organizacijsko raven, smo zbrali v Tabeli P9 (gl. Prilogo). Iz slednjih je razvidno, da ima program Erasmus+ srednje do zelo močne učinke na:

- didaktično izvedbo poučevanja oz. usposabljanja:
 - 96,26 % respondentov (v obdobju 2014–2017) je prepričanih, da bodo rezultati Erasmus+ vodili do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na pošiljajoči instituciji;
 - 80,86 % respondentov ocenjuje, da so rezultati Erasmus+ (v obdobju 2014–2017) pripeljali do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na pošiljajoči instituciji;
- uvedbo novih predmetov (modulov):
 - 70,33 % respondentov (v obdobju 2014–2017) meni, da je na podlagi Erasmus+ prišlo do uvedbe novih predmetov za poučevanje/usposabljanje;
 - 61,42 % respondentov (v obdobju 2017–2020) meni, da je Erasmus+ ustvaril priložnosti za uvedbo ali razvoj novih izobraževalnih aktivnosti, kot so razvoj kurikulumov, razvoj skupnih programov ali modulov, akademske mreže ipd.;
 - 54,28 % respondentov (v obdobju 2017–2020) meni, da je na podlagi Erasmus+ prišlo do uvedbe novih predmetov ali kurikulumov za poučevanje/usposabljanje;
- upravljanje in organizacijo pošiljajoče institucije:

- 66,50 % respondentov (v obdobju 2014–2017) meni, da bo na podlagi Erasmus+ prišlo do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju pošiljajoče institucije;
- 71,90 % respondentov (v obdobju 2017–2020) meni, da je Erasmus+ privedel do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju organizacije pošiljateljice;
- sodelovanje s partnerskimi institucijami:
 - 90,95 % respondentov (v obdobju 2017–2020) meni, da je Erasmus+ okrepil pozitiven odnos organizacije pošiljateljice do pošiljanja več osebja na poučevanje, sodelovanje v strukturiranem tečaju ali izobraževalnem obisku na delovnem mestu;
 - 78,46 % respondentov (v obdobju 2014–2017) meni, da bodo učinki Erasmus+ vodili do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami;
 - 79,71 % respondentov navaja, da je Erasmus+ pripeljal do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami;
- internacionalizacijo organizacije ter mednarodno sodelovanje:
 - 78,94 % respondentov (v obdobju 2014–2017) meni, da bo Erasmus+ vodil do internacionalizacije pošiljajoče institucije;
 - 77,80 % respondentov (v obdobju 2017–2020) meni, da je Erasmus+ pripeljal do internacionalizacije pošiljajoče institucije;
 - 80 % respondentov (v obdobju 2014–2017) navaja, da je Erasmus+ privedel do začetka ali pridružitve novim evropskim/mednarodnim projektom.

Kot kažejo rezultati ankete (tj. vprašalnika za vse organizacije izobraževanja odraslih, vključene v projekte KA1 in/ali KA2 v obdobju 2018–2023), je precejšnje število organizacij uvedlo različne prakse za spodbujanje procesov internacionalizacije (Tabela 11). Najbolj razširjene prakse vključujejo sodelovanje v mednarodnih mrežah in aktivnostih (51,0 %), smernice za vodenje mednarodnih projektov (44,9 %) ter politiko ali strategijo internacionalizacije (42,9 %). Poleg tega precejšen delež (36,7 %) organizacij pri ocenjevanju uspešnosti zaposlenih upošteva razvoj mednarodnih kompetenc, manjši delež (6,1 %) pa ima poseben proračun za dejavnosti internacionalizacije.

Tabela 11: *Učinek Erasmus+ na internacionalizacijo organizacij*

Mehanizmi, ki podpirajo proces internacionalizacije (N = 49)	f	%
Organizacija sistematično sodeluje v mednarodnih mrežah in aktivnostih internacionalizacije.	25	51,0 %
Za vodenje mednarodnih projektov (npr. oblikovanje, izvajanje, spremljanje, vrednotenje in učenje) so vzpostavljene smernice in dogovorjeni procesi.	22	44,9 %
Organizacija ima strategijo za internacionalizacijo.	21	42,9 %
Razvoj mednarodnih kompetenc se obravnava pri ocenjevanju uspešnosti in letnih razgovorih (npr. kot del osebnega razvojnega načrta).	18	36,7 %
Procesu internacionalizacije so na voljo namenska sredstva.	3	6,1 %

Za večino organizacij so se pogoji za olajšanje procesov internacionalizacije od leta 2018 vsaj nekoliko izboljšali, če že ne bistveno (Tabela 12). Za manjši delež organizacij (14,0 %) so pogoji za spodbujanje procesov internacionalizacije ostali enaki.

Tabela 12: Pogoji za olajšanje procesov internacionalizacije od leta 2018 naprej

Pogoji za olajšanje procesov internacionalizacije	f	%
Znatno so se izboljšali.	12	24,0 %
Izboljšali so se.	29	58,0 %
Ostalo je enako.	7	14,0 %
Poslabšali so se.	1	2,0 %
Znatno so se poslabšali.	0	0,0 %
Ne vem.	1	2,0 %
Skupaj	50	100,0 %

Glede učinka Erasmus+ na internacionalizacijo organizacije rezultati kažejo na splošno pozitiven vpliv sodelovanja v programu Erasmus+ in internacionalizacijo organizacije (Tabela 13). Najmočnejši vpliv sodelovanja v programu Erasmus+ predstavlja krepitev mednarodne mreže organizacij in večja ozaveščenost o dodani vrednosti mednarodnih projektov. Po mnenju večine organizacij se je zaradi sodelovanja v programu Erasmus+ izboljšalo upravljanje mednarodnih projektov. Poleg tega jih precejšen delež meni, da je sodelovanje v programu Erasmus+ vplivalo na boljšo strategijo, okrepljeno podporo strokovnim delavcem in udeležencem izobraževanja odraslih ter povečano financiranje. Znatno večji delež organizacij se ne strinja ali je neodločen, da je sodelovanje v programu Erasmus+ okrepilo kadrovske politike in povečalo podporo prostovoljcem.

Tabela 13: Učinek Erasmus+ na internacionalizacijo organizacije

S sodelovanjem v programu Erasmus+ ...	N	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... se naša organizacija bolj zaveda dodane vrednosti mednarodnih projektov	50	74,0 %	22,0 %	2,0 %	2,0 %	0,0 %	0,0 %
... ima naša organizacija primernejšo strategijo za internacionalizacijo	50	28,0 %	42,0 %	20,0 %	8,0 %	0,0 %	2,0 %
... je več podpore namenjene aktivnostim internacionalizacije za strokovnjake v naši organizaciji	50	32,0 %	44,0 %	20,0 %	4,0 %	0,0 %	0,0 %
... je več podpore namenjene aktivnostim internacionalizacije za naše prostovoljce v organizaciji	50	22,0 %	28,0 %	32,0 %	8,0 %	0,0 %	10,0 %
... je v organizaciji več podpore namenjene	50	34,0 %	44,0 %	16,0 %	6,0 %	0,0 %	0,0 %

S sodelovanjem v programu Erasmus+ ...	N	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
internacionalizaciji naših učečih se odraslih							
... se je povečalo financiranje aktivnosti internacionalizacije znotraj naše organizacije	50	32,0 %	42,0 %	16,0 %	8,0 %	0,0 %	2,0 %
... se je kadrovska politika za internacionalizacijo znotraj naše organizacije okrepila	50	20,0 %	36,0 %	28,0 %	14,0 %	0,0 %	2,0 %
... se je izboljšalo upravljanje mednarodnih projektov (oblikovanje, izvajanje, spremljanje, vrednotenje in učenje)	50	52,0 %	40,0 %	8,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
... se je mednarodna mreža naše organizacije okrepila	50	74,0 %	24,0 %	2,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Glede učinka Erasmus+ na izobraževalno ponudbo organizacije (Tabela 14) se kot najpomembnejši učinek udeležbe v projektu Erasmus+ od leta 2018 pokaže vključevanje rezultatov in pridobljenih spoznanj v nove ali obstoječe prakse, s čimer se vsaj do neke mere strinja velika večina organizacij. Stališče, da je udeležba v projektu Erasmus+ od leta 2018 prinesla boljše sodelovanje z organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi, večjo usklajenost izobraževalne ponudbe s potrebami učečih se odraslih in boljšo dostopnost le-te za različne skupine učečih se odraslih, je med predstavniki organizacij močno prisotno. So pa pomembni tudi drugi učinki, četudi je delež tistih, ki jih ne prepoznavajo kot takšnih, nekoliko večji (približno 20 %) kot pri predhodno navedenih učinkih. Namreč, udeležba v projektu je prinesla boljše vključevanje mnenj učečih se v odločitve o zagotavljanju izobraževanj in boljšo uporabo digitalnih naprav in tehnologij v ponudbi izobraževanj ter več pozornosti digitalnim in zelenim spretnostim. Najmanjši vpliv je imela udeležba v projektih Erasmus+ na posvečanje pozornosti udeležbi v demokratičnem življenju, skupnim vrednotam in dejavnemu državljanstvu, čemur več kot polovica organizacij posveča več pozornosti kakor pred vključitvijo v program.

Tabela 14: Učinek Erasmus+ na izobraževalno ponudbo organizacije

Učinek udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na razvoj izobraževalne ponudbe	N	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Ne strinjam se	Popolnoma se ne strinjam
... so bili razviti rezultati in pridobljena spoznanja vključeni v nove ali obstoječe prakse v moji organizaciji	44	59,1 %	38,6 %	2,3 %	0,0 %	0,0 %
... je naša izobraževalna ponudba boljše usklajena s potrebami učečih se odraslih	44	43,2 %	52,3 %	4,5 %	0,0 %	0,0 %

Učinek udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na razvoj izobraževalne ponudbe	N	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Ne strinjam se	Popolnoma se ne strinjam
... se je dostopnost izobraževalne ponudbe izboljšala za različne skupine učečih se odraslih	44	45,5 %	47,7 %	6,8 %	0,0 %	0,0 %
... lahko moja organizacija bolje vključi mnenje učečih se v odločitve o zagotavljanju izobraževanj	42	23,8 %	57,1 %	19,0 %	0,0 %	0,0 %
... lahko moja organizacija bolje uporablja digitalne naprave in tehnologije v naši ponudbi izobraževanj	44	29,5 %	47,7 %	15,9 %	6,8 %	0,0 %
... naša ponudba izobraževanj posveča več pozornosti digitalnim spretnostim	44	27,3 %	50,0 %	11,4 %	11,4 %	0,0 %
... naša ponudba izobraževanj posveča več pozornosti zelenim spretnostim	43	23,3 %	48,8 %	16,3 %	11,6 %	0,0 %
... naša ponudba izobraževanj posveča več pozornosti udeležbi v demokratičnem življenju, skupnim vrednotam in dejavnemu državljanstvu	44	22,7 %	36,4 %	38,6 %	2,3 %	0,0 %
... lahko moja organizacija bolje sodeluje z drugimi organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi	44	47,7 %	40,9 %	11,4 %	0,0 %	0,0 %

Pri prevladujočih temah, katerim organizacije namenjajo večjo pozornost kot prej, lahko ugotovimo (Tabela 15), da največ (tri četrtine) organizacij večjo pozornost po udeležbi v projektih Erasmus+ posveča digitalnemu znanju in spretnostim ter strokovnemu razvoju kadrov. Dve tretjini organizacij več pozornosti kakor prej posvečata vključenosti in raznolikosti, slabi dve tretjini pa partnerstvu za mreženje/učenje z drugimi organizacijami. Zeleni prehod in boj proti podnebnim spremembam ter motivacija in dobro počutje učečih sta temi, ki sta po vključitvi v projekt Erasmus+ deležni večje pozornosti s strani več kot polovice organizacij. Le nekaj manj kot polovica pa več pozornosti posveča evropskim vrednotam in poučevanju/učenju z digitalnimi tehnologijami. Preostale teme so po vključitvi v projekt prejele več pozornosti pri (dobri) tretjini ali manj organizacij. Najmanj organizacij je takšnih, ki po vključitvi v projekt(e) Erasmus+ več pozornosti posvečajo preprečevanju rasizma in diskriminaciji ter vrednotenju predhodno pridobljenega znanja.

Tabela 15: Zastopanost tem, ki so v organizaciji deležne večje pozornosti kot prej, odkar je organizacija sodelovala v enem ali več projektih Erasmus+

Teme (N = 43)	f	%
Digitalna znanja in spretnosti	33	75,0 %
Strokovni razvoj kadrov	33	75,0 %
Vključenost in raznolikost	30	68,2 %
Partnerstva za mreženje/učenje z drugimi organizacijami	27	61,4 %

Teme (N = 43)	f	%
Zeleni prehod in boj proti podnebnim spremembam	25	56,8 %
Motivacija in dobro počutje učečih se	25	56,8 %
Evropske vrednote	20	45,5 %
Poučevanje/učenje z digitalnimi tehnologijami	20	45,5 %
Vključujoče izobraževalno okolje	17	38,6 %
Zagotavljanje kakovosti	17	38,6 %
Aktivno državljanstvo, demokratična udeležba, družbeno udejstvovanje	15	34,1 %
Preverjanje in vrednotenje pridobljenega znanja	15	34,1 %
Povezava med izobraževanjem in trgom dela	12	27,3 %
Medijska pismenost	10	22,7 %
Vrednotenje napredka v času mentorstva ali poučevanja	10	22,7 %
Terensko delo in spodbujanje vključevanja učečih se v izobraževanje	8	18,2 %
Učenje na delovnem mestu in vajeništvo	8	18,2 %
Preprečevanje rasizma in diskriminacije	7	15,9 %
Vrednotenje predhodnega izobraževanja	6	13,6 %

Iz odprtih odgovorov v anketnem vprašalniku gre prav tako razbrati, da je udeležba v enem ali več projektih Erasmus+ od leta 2018 dalje trajno okrepila ponudbo izobraževanj za odrasle udeležence na ravni organizacije, in sicer predvsem z večjo ponudbo (brezplačnih) delavnic in tečajev z aktivno udeležbo učečih se odraslih, kakor tudi z izobraževanjem, podprtim z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo (npr. učenje na daljavo, kombinirano učenje, učenje z aplikacijami). Na svojih spletnih straneh so organizacije objavile tudi vrsto prosto dostopnih učnih gradiv.

Poleg boljše internacionalizacije in izobraževalne ponudbe organizacije so udeleženci fokusnih intervjujev (FS-1, FS-2, FS-3, FS-4, FS-5) ter koordinatorji Erasmus+ na organizacijah za izobraževanje odraslih (I-5, I-6, I-7) izpostavili, da se najpomembnejši učinki Erasmus+ na ravni organizacij izražajo v: razvoju in rasti, odprtosti za sodelovanje in mednarodnem mreženju organizacij; boljši upravljalni sposobnosti same organizacije; krepitvi stikov in sodelovanja v kolektivu; boljši kakovosti izobraževalnih programov in drugih aktivnosti, ki jih organizacije ponujajo; strokovnem (in osebnem) razvoju zaposlenih; pripoznanju in ugledu organizacije kot kredibilne organizacije, in sicer tako v lokalnem kot širšem evropskem prostoru (mednarodna prepoznavnost); boljšem sodelovanju organizacije z drugimi institucijami v lokalnem okolju in deležniki (strokovnjaki, odločevalci); uporabi dobrih praks (učenje drug od drugega), pridobljenih v tujini v sami organizaciji; razvoju novih metod dela, ki nagovarjajo specifične ciljne skupine, s katerimi organizacije delajo (npr. migranti, starejši, odrasli s posebnimi potrebami); razvoju novih orodij, s katerimi lahko zelo hitro naslovijo potrebe v svoji organizaciji; krepitvi medosebnih odnosov med zaposlenih na organizaciji kot tudi s partnerskimi in drugimi sorodnimi organizacijami (npr. sodelovanje med ljudskimi univerzami).

Poleg tega pa so se na organizacijski ravni zgodili tudi dolgoročni nenačrtovani dolgoročni učinki, ki so imeli multiplikativen učinek na razvoj, pozicioniranje ter pripoznanje organizacije v lokalnem in tudi širšem evropskem prostoru:

Jaz sem se odločila že leta 1999, takoj ko je bilo mogoče, da prijavim evropski projekt ... in mi smo se potem skozi leta razvili v eno ... najboljših ljudskih univerz v Sloveniji, in to na račun Erasmus+ in vseh prejšnjih projektov ... Ljudska univerza X je definitivno rezultat mednarodnega sodelovanja, takšna, kot je sedaj. Tudi finančno. Takrat nismo imeli nobenega sofinanciranja občine. Danes smo ena od ljudskih univerz, ki ima največji delež [sofinanciran s strani občine]. Ker po nekaj letih, ko smo mi pripeljali toliko evropskega denarja na ljudsko univerzo X, potem ni bil več tak problem občinske strukture prepričati, da bi bilo dobro tudi kaj zraven dati. (udeleženka FS-4)

Gre za takšno 'ongoing' zadevo, za našo rast ... mi s tem sodelovanjem v Erasmus+ ves čas rastemo, se razvijamo ... vsak posameznik, pa tudi kot institucija ... Odpiramo nova področja, s katerimi se želimo seznanjati (npr. socialno podjetništvo) ... To [Erasmus+] je en tak zdaj že neprekinjen proces. Ne vidim, da bi se ustavljali, ampak je nekaj, s čimer rastemo. (udeleženka FS-3)

Skratka, projekti Erasmus+ (in njegovi predhodniki) predstavljajo za javne organizacije izobraževanja odraslih (tj. ljudske univerze) glavni del razvoja organizacije.

2.2.1 Prednosti, slabosti, primeri dobrih praks, naučene lekcije, priporočila

Ena izmed izraženih slabosti programa ERASMUS+ za področje splošnega izobraževanja odraslih se nanaša na pomanjkanje kriterijev upravičenih organizacij, ki lahko kandidirajo za sredstva. Za splošno izobraževanje odraslih je prijavitelj lahko praktično kdor koli (društva, knjižnice, muzeji, socialna podjetja idr.), kar je, ne glede na širino področja, tudi slabost:

Da se z izobraževanjem odraslih ne bi ukvarjal ravno vsak, ki ima 5 minut časa. (MVI I-1)

V tem smislu je težko govoriti o zagotavljanju kakovosti udeležencem, ki se vključujejo v tovrstna izobraževanja in usposabljanja. Iz tega izhaja priporočilo, naj se nekoliko bolj omeji in določi kriterije, katera organizacija lahko izvaja projekt Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih.

Vsi udeleženci so ocenili delo in sodelovanje z nacionalno agencijo (CMPEIUS) kot zelo dobro. Kljub temu so udeleženci nacionalni agenciji priporočili, da nove organizacije pri novačenju in spodbujanju za prijavo na projekte Erasmus+ v začetku navdihuje s primeri dobrih praks:

Da se navdušuje druge organizacije na malo bolj lahkoten način. Meni se zdi, da se organizacije ustrašijo, ker so dostikrat stvari predstavljene kot super kompleksne, mednarodni projekt, moraš slediti tem in tem ciljem ... in dosti ljudi to potem mine ... predstavi naj se bolj z vidika dobrih praks teh projektov, pa bolj navdihujoče ... to je prvi korak, in potem se izpostavi 'robni pogoji so pa taki'. Ne pa da najprej začnemo robne pogoje na dolgo in široko razpredat ... Se mi zdi, da moraš najprej človeka navdušit ... in ko si bo to ful želel, ne glede na to, kaj bo moral za to naredit, bo navdušen ... Četudi imamo sedaj predstavitev teh dobrih praks na CMEPIUS-u, to je to, kar manjka, smo mi

na koncu na tem [dvodnevnem] dogodku. Meni se zdi, če bi s tem začeli ... je to to, kar je treba najprej skomunicirati, kateri so pozitivni učinki. (udeleženec FS-1)

Nacionalni agenciji se prav tako priporoča, naj se zaposleni večkrat udeležijo različnih dogodkov, ki se izvajajo v sklopu projektov, in na ta način zmanjšajo breme pisanja različnih poročil:

CEMPIUS naj namesto [zahtevanih] vmesnih poročil, ki jih moramo oddati, pride na kakšen dogodek, to bo boljše kot odgovarjati na 150 vprašanj v vmesnih poročilih ... Če pridejo na dogodek, lahko dejansko vidijo, kje se dobro dela in kje se mogoče ne dela tako dobro. (udeleženka FS-5)

2.3 Sistemska raven (odločevalska raven)

Vpliv programa Erasmus+ na sistemsko raven smo preučevali: (1) prek analize Resolucije o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji (ReNPiO) (za obdobje 2013–2020 in 2022–2030) (Državni zbor, 2013, 2022), ki predstavlja temeljno nacionalno politiko za urejanje sistema izobraževanja odraslih v Sloveniji; (2) s štirimi izvedenimi polstrukturiranimi intervjuji (I-1, I-2, I-3, I-4) z dvema odločevalcema ter dvema partnerjema, vključenima v ključni ukrep 3 (KA3: podpora razvoju politik in sodelovanju); (3) s fokusnimi skupinami (FS-1, FS-2, FS-3, FS-4, FS-5) s strani organizacij.

Pregled in analiza obeh Resolucij o nacionalnem programu izobraževanja odraslih (Državni zbor, 2013, 2022) pokaže, da četudi sta obe usklajeni s ključnimi evropskimi strateškimi dokumenti in politikami, ki zadevajo izobraževanje odraslih (več v Mikulec, 2021, 2024), med njimi ne najdemo navedenega programa Erasmus+. Trenutno veljavna resolucija zgolj navaja, da cilje Resolucije uresničujejo vsa ministrstva iz sredstev državnega proračuna in finančnih mehanizmov EU, med katerimi je enkrat omenjen tudi program Erasmus+ (Državni zbor, 2022, str. 43). A če pogledamo uresničevanje Resolucije prek sprejetih letnih programov izobraževanja odraslih, ugotovimo, da sredstva programa Erasmus+ niso dejansko vključena v letne programe, saj tam najdemo samo sredstva iz proračuna in sredstva Evropskega socialnega sklada (gl. Vlada Republike Slovenije 2022, 2023; Sotošek in Beltram, 2021).

Tudi na odločevalski (MVI, CEMPIUS) strani so izpostavili, da program Erasmus+ nima neposrednega vpliva in učinka – bodisi kratkoročnega bodisi dolgoročnega – na sistem izobraževanja odraslih, na razvoj politike izobraževanja odraslih, na izvajanje reform v izobraževanju odraslih, na delo ministrstva, pristojnega za izobraževanje, ki predstavlja krovno ministrstvo pri upravljanju izobraževanja odraslih v Sloveniji, kakor tudi delo ACS:

Mi na ministrstvu ne zaznavamo neposrednega vpliva na kar koli, kar na ministrstvu delamo, načrtujemo ali urejamo na področju izobraževanja odraslih. Kot ministrstvo nimamo niti neposrednega stika s tem programom. (MVI I-1)

Jaz mislim, da ni velikih vplivov [Erasmus+ na razvoj politike izobraževanja odraslih]. Se borimo v to smer, da bi bilo to na področju izobraževanju odraslih bolj prepoznano ... organizacije čutijo vse te pozitivne spremembe, ki jim jih Erasmus+ prinese, ne vem pa, če znajo to skomunicirati z MVI in ACS, tudi zaradi tega, ker ACS sploh ne prepozna prednosti Erasmus, ker ne sodelujejo, niso aktivni ... Če sami [ACS] tega ne prepoznajo, ne morejo ovrednotiti tega, kar organizacije delajo oz. kar koli več s tem naredijo. (CMEPIUS I-4)

MVI tudi ne vidi, da bi program Erasmus+ neposredno pripomogel k boljšemu razumevanju ključnih orodij in politik EU, prav tako tudi ne, da bi spodbujal vzajemno učenje in izmenjavo dobrih praks med oblikovalci politik in ključnimi zainteresiranimi deležniki, saj na ministrstvu ne pridejo v neposreden stik z izmenjavo rezultatov ali primeri dobrih praks, z izjemo redkih priložnosti, na primer:

CMPEIUS predstavlja primere dobrih praks npr. na letnem posvetu o izobraževanju odraslih, ki je seveda naš in smo mi tam zraven. Ampak to so predstavitve, kaj se potem naredi s temi predstavami oz. kako bi se naprej uporabljalo te dobre prakse ali se jih naprej prenašalo v sistem, pa v resnici ni dorečeno in se to pravzaprav tudi ne zgodi. (MVI I-1)

Po drugi strani pa sta oba parterja, vključena v projekte KA3, izpostavila, da Erasmus+ spodbuja vzajemno učenje in izmenjavo dobrih praks med oblikovalci politik in ključnimi zainteresiranimi deležniki ravno prek letnih posvetov o izobraževanju odraslih in drugih podobnih dogodkih stanovskih združenj (kot je npr. vsakoletna dvodnevna konferenca Zveze ljudskih univerz):

Izmenjava dobrih praks med oblikovalci politik in ključnimi zainteresiranimi deležniki, to je razvojnimi zavodi in izvajalci, je ključna. (MVI I-3)

Mi imamo na nivoju združenj, npr. Zveze ljudskih univerz, letni posvet o izobraževanju odraslih, kjer se vedno predstavljajo dobre prakse, ki jih slišijo tudi t. i. odločevalci. (LU I-2)

Kot je izpostavil eden izmed sogovornikov, je učinek na sistem odvisen tudi od partnerjev, vključenih v projekt; če v projektu sodelujejo nacionalni zavodi, ki imajo dobro mrežo, s katero lahko dosežejo ključne deležnike, kot npr. Andragoški center Slovenije (ACS), potem so učinki na prakso izobraževanja odraslih dobro vidni:

Mi smo imeli v projektu, ki je bil zelo uspešen projekt, saj se rezultati dejansko uporabljajo v praksi, za partnerja ACS in Evropsko združenje za izobraževanje odraslih (EAEA) ... V projektu smo razvijali pripomočke in pristope v svetovanju odraslih (ker je svetovalna služba po Zakonu o izobraževanju odraslih javna služba) ... glede na to, da je bil vključen ACS kot partner, smo imeli potem velik dostop, saj so vse organizacije izobraževanja odraslih v Sloveniji, ki izvajajo javno službo, prejele naše rezultate in priročnik, ki je bil

narejen kot e-knjiga ... tako da ga lahko vsak svetovalec pri svojem delu uporablja. Ta projekt je imel dober doseg in je doprinesel en košček v tej svetovalni dejavnosti, ki že tako obstaja. (LU I-2)

Kljub temu tudi na MVI vidijo program Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih kot dobrodošel, saj krepi prepoznavnost in pomembnost izobraževanja odraslih:

Mislim, da je kakršno koli ukvarjanje s področjem izobraževanja odraslih katerega koli programa, institucije ali sistema dobrodošlo in pripomore k prepoznavanju področja, k razvoju področja in pomembnosti področja ... Kakršen koli dodaten denar ali vsebine za naše področje so dobrodošli, saj je ta sistemski (državni) del [izobraževanja odraslih v Sloveniji] zelo omejen s sredstvi, kadri in razvojem. (MVI I-1)

Prav tako respondenti poudarjajo, da na organizacijski in individualni ravni (osebje, učeči se) program Erasmus+ doprinaša k boljši kakovosti, upravljanju in učinkovitosti izobraževanja odraslih v Sloveniji, pa tudi k večji vključenosti odraslih (iz ranljivih skupin) v aktivnosti vseživljenjskega učenja:

Kakovost se izboljšuje z izmenjavo dobrih praks med profesionalnim osebjem ... v tujini se dobi 'know how', se ga prinese domov in implementira tukaj [v Sloveniji]. ... prav tako [Erasmus+] pripomore k udeležanju [socialne] pravičnosti, saj projekti omogočajo neko izobraževanje, ki ga drugače [odrasli iz ranljivih skupin, npr. poda primere projektov za odrasle z motnjo v duševnem razvoju, odrasle in družine s socialnega obrobja, s katerimi delajo centri za socialno delo] ne bi bili deležni ... zato sem prepričana, da Erasmus+ omogoča, da do izobraževanja, do vključevanja pridejo tudi osebe iz manj spodbudnih socialnih okolij. (LU I-2)

K vključitvi odraslih v vseživljenjsko učenje zagotovo prispevajo programi Erasmus+, in tudi k vključitvi ranljivih skupin odraslih ... tudi v deprivilegiranih okoljih, kjer je ponudba slabša ali pa je sploh ni. (MVI I-1)

Za razliko od odločevalcev pa določeni izvajalci (predvsem javne organizacije za izobraževanje odraslih) prepoznavajo dolgotrajne učinke programa Erasmus+ tudi na sistemski ravni, saj so se določene projektne aktivnosti z organizacijske ravni sčasoma prenesle na nacionalno raven in dobile tudi sistemsko umestitev:

Področje svetovanja se mi zdi odličen primer, kako smo vsi deležniki – od ministrstva, ACS, izvajalcev do udeležencev svetovanja – uspeli odlično vzpostaviti sistem v državi, kar je sedaj prišlo v javno mrežo. To je po moje vse izvirno rezultat nekih projekcij Erasmus ... to je 20-letna pot, ki je šla skozi Erasmus. (udeleženka FS-2)

Na izmenjavi v Angliji sem videla, da so izvajali teden kakovosti, in takrat smo uvedli teden kakovosti na ljudski univerzi X, smo ga predstavili na ACS-u in na osnovi tega je

nastal nacionalni dan kakovosti, ki ga je ACS povzel od nas. To je en tak rezultat, ki je definitivno prišel iz naših projektov Erasmus. (udeleženka FS-4)

Če gledam tisto, kar je na nacionalni ravni, npr. TPK [temeljne in poklicne kompetence], ki je razpisan [projekt], ali pa večgeneracijski centri, ti so nastali na podlagi evropskih projektov, pa so jih oni [ministrstvo, pristojno za izobraževanje] 'posvojili' in dali v razpis. (udeleženka FS-4)

Pri nas je sistem [v izobraževanju odraslih] tako naravnan. Tisto, kar je nacionalno, ne gre za razvoj, ampak gre za financiranje nekih ustaljenih in politično dogovorjenih aktivnosti. Vse ostalo pa je bilo razvito s projekti Erasmus+ oz. s predhodnimi projekti. Kar je tudi logika Erasmusu ... da se v tem nekaj razvije, potem pa to preide v sistem, ki se financira na nacionalnem nivoju, in to se je velikokrat zgodilo. (udeleženka FS-4)

2.3.1 Prednosti, slabosti, primeri dobrih praks, naučene lekcije, priporočila

Kot prednost programa je bilo izpostavljeno, da projekti Erasmus+ omogočajo primerljivost med državami EU ter da rezultati zagotavljajo argumente za morebitne spremembe na nacionalni ravni:

Projekti Erasmus so nujno potrebni, ker omogočajo primerljivost med evropskimi državami, in ta primerljivost je boljši argument za nacionalno raven. Primerljivost na evropski ravni pomeni, da se lahko [v Sloveniji] sklicujemo na neke bolj močne argumente. (MVI I-3)

Ena izmed prednosti programa je tudi v tem, da odpira 'evropsko dimenzijo' vsem, tudi najmanjšim organizacijam, ki se drugače ne bi povezovale s partnerji v tujini:

Nikoli doslej se nam ni ta evropska dimenzija tako odprla kot ravno z Erasmusom. Erasmus je program, ki omogoča najmanjšim akterjem, da se povežejo s kom iz tujine in začnejo razvijati evropsko dimenzijo, saj mi nismo samo državljani Slovenije, ampak tudi EU. In se mi zdi, da krepi neko povezovalnost in sodelovanje med narodi. Se mi zdi, da nikjer, nikjer ni toliko sodelovanja, kot ga je ravno v Erasmusu. (LU I-2)

Kot ena izmed pomanjkljivosti (slabosti) programa Erasmus+ je bilo izpostavljeno njegovo (pre)široko razumevanje nepoklicnega neformalnega izobraževanja odraslih, ki je neusklajeno s sistemskimi potrebami in usmeritvami politike izobraževanja odraslih v Sloveniji:

Erasmus+ priznava vse možne oblike neformalnega izobraževanja, takšne in drugačne ... včasih se mi zdi, da bi bilo bolje, da bi projekti pokrivali širšo populacijo, ne samo 'robnih' stvari ... če želimo podpirati sistem, bi morali podpirati sistemske stvari, to se pravi tisto, kar je v nacionalnem programu izobraževanja odraslih, ciljne skupine, ki so tam opredeljene, ipd. (MVI I-3)

Kot primer dobre prakse je bil prepoznan projekt GOAL – Svetovanje odraslim v izobraževanju (projekt KA3)¹⁰ –, saj so se spoznanja, ki so nastala v tem projektu, prenesla v svetovalno dejavnost v Sloveniji, poleg tega pa je bilo v projekt neposredno vključeno tudi samo ministrstvo (MVI):

Mislim, da je to primeren način, da je ministrstvo [MVI] vključeno kot partner, saj se potem kakšna sistemska sprememba lahko sploh zgodi. (MVI I-1)

To je tudi pomenilo, da je projekt GOAL zagotovil:

... zelo močne argumente za zakon [o izobraževanju odraslih, ki je bil sprejet leta 2018], kjer smo umestili svetovalno dejavnost v izobraževanju odraslih kot javno službo ... Ko smo dobili rezultate projekta, smo imeli argument za to, da je ta [svetovalna] dejavnost nujna in da brez nje najbrž ne moremo peljati izobraževanja odraslih. (MVI I-3)

Iz tega izhaja priporočilo, da je za izvajanje reform in dolgotrajnejše učinke programa Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih nujno potrebno vključiti v same projekte tudi ustrezna pristojna ministrstva:

To bi se lahko zgodilo ravno takrat, ko bi se ministrstvo, naše [MVI] ali še katero drugo, ki pokriva kaj v zvezi s področjem izobraževanja odraslih, npr. ministrstvo za delo ali mogoče zdaj ministrstvo za digitalizacijo, ko bi se ministrstva, kot predstavnik in urejevalec sistema, vključevala v projekte KA3. Takrat bi lahko rekli, da ima program Erasmus+ neposredno povezavo na izvajanje ali urejanje reform. (MVI I-1)

Drugo priporočilo izhaja iz zaznane pomanjkljivosti izvajanja projektov Erasmus+ v Sloveniji v odnosu do nacionalne agencije (CMEPIUS); ta naj na podlagi nabora rezultatov več projektov pripravi sintezo ključnih trendov in spoznanj, ki bi jih veljalo vpeljati v sistem in na podlagi katerih bi odločevalci potem lahko razpravljali o sistemskih izboljšavah na podlagi projektnih spoznanj:

Na CMEPIUS-u bi se moral narediti nek nabor stvari, za katere se izkaže, da bi jih bilo smiselno vpeljati v sistem. Potem bi se lahko mi [MVI] kot sistem na to sploh odzvali. Mi se gotovo ne moremo odzivati na neke posamezne primere v posameznem projektu, ki se je zgodil v neki posamezni lokalni skupnosti ... Rabimo nabor, npr. da več projektov

¹⁰ Več o projektu: <https://www.acs.si/projekti/mednarodni-projekti/goal/>. V evalacijskem poročilu projekta pa lahko preberemo naslednje sporočilo: »Projekt GOAL je predstavljal *združevanje politik*, to pomeni, da je obstajal jasen cilj razviti, krepiti in izkoristiti partnerstva prek meja posameznih politik in preseči tradicionalni pristop razdrobljenih politik na področju javnih storitev. Tovrstnim aktivnostim bi koristila boljša podpora delovanja politik znotraj medresorskih partnerstev. Oblikovalcem politik bi koristilo boljše razumevanje, *kako je svetovanje odraslim v izobraževanju z nižjimi kvalifikacijami umeščeno (in vidnejše) v obstoječih ciljih politike (npr. zmanjšanje zgodnjega opuščanja šolanja ali povečanje vključenosti v vseživljenjsko učenje)* ... Vsekakor pa rezultati projekta GOAL kažejo, da z ustrezno urejeno politiko na področju izobraževanja odraslih lahko svetovanje po pristopu projekta GOAL prinese pomembne rezultate in ima lahko pomembno vlogo pri doseganju nacionalnih ciljev na področju izobraževanja.« (Carpentieri idr., 2022, str. 17–18, poudarki v originalu)

kaže, da je takšen način dela s takšnimi ciljnimi skupinami primeren. Šele potem bi se mi na sistemski ravni lahko opredelili do tega, ali je primeren ali ni, in kako ga uvesti v sistem ... To [da ni tega] je pomanjkljivost Erasmus+, kot se izvaja trenutno pri nas. (MVI I-1)

Tretje priporočilo se navezuje na dvig finančnih sredstev, ki so na voljo za potencialne prijavitelje projektov KA2 v Sloveniji, saj je veliko interesa in idej, a premalo denarja za izvedbo projektov:

Vedno se vse začne in konča pri denarju. Me, organizacije, imamo veliko dobrih idej, ampak če je na leto denarja za dva projekta, ki sta odobrena ... potem je težko, da bi vsak, ki ima dobro idejo, to lahko razvijal naprej. (LU I-2)

Erasmus+ je zelo pomemben, težava pa je v tem, da imamo zelo malo sredstev na Erasmusu ... prijav je zelo veliko, sredstev pa premalo. (MVI-3)

Četrto priporočilo se nanaša na deljenje 'orodij', ki nastanejo v sklopu projektov od 'spodaj navzgor' med organizacijami izobraževanja odraslih:

Pozdravljam to, da si organizacije, ki izvajamo projekte, svoje izkušnje in orodja med sabo delimo. Dobro bi bilo, da bi čim več organizacij ta orodja pri svojem delu uporabljala. Ker če določeno stvar množično uporabljaš, to pomeni, da si toliko močen, da to vidi tudi sistem. (LU I-2)

Peto priporočilo se nanaša na podaljšanje veljavnosti črpanja sredstev za implementacijo v projektih KA3 tudi po obdobju, ko se projekt že konča:

Ko se projekt konča, bi morali imeti še eno obdobje, mogoče plačljivo, recimo pol leta do enega leta, da bi se naredile določene zaveze [po opravljenem pilotiranju in zunanji evalvaciji] za posamezne države in bi jih poskušali potem implementirati v praksi. (MVI I-3)

Šesto priporočilo se nanaša na to, da Komisija organizira skupen dogodek na ravni EU in predstavi rezultate projektov KA3 na področju izobraževanja odraslih:

Dobro bi bilo narediti skupen dogodek za različne ravni izobraževanja in predstaviti, kakšni projekti so bili narejeni na ravni KA3 v Evropi, bodisi letno ali na dve leti, da bi videli rezultate še za druge projekte ... Komisija bi lahko to naredila tudi prek skupnih dogodkov, ki jih imamo za izobraževanje odraslih na evropski ravni. (MVI I-3)

II. Uspešnost in učinkovitost programa Erasmus+ za obdobje 2014–2023 na področju izobraževanja odraslih

1. Analiza uspešnosti in učinkovitosti programa Erasmus+ (2014–2023) na področju izobraževanja odraslih

1.1 Ocena naslavljanja horizontalnih prednostnih nalog

V nadaljevanju prikazujemo rezultate ankete (za obdobje 2018–2023) glede doseganja štirih horizontalnih prednostnih nalog: 1) vključenost in raznolikost; 2) digitalna preobrazba; 3) okolje in boj proti podnebnim spremembam; 4) udeležba v demokratičnem življenju.

Organizacije izvajajo različne dejavnosti za spodbujanje **vključenosti in raznolikosti** (Tabela 16). Velika večina (69,6 %) pri razvoju, spremljanju in vrednotenju svoje ponudbe upošteva mnenje udeležencev ter sodeluje z drugimi organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi. Razširjenost izobraževanja osebja o vključenosti in raznolikosti je med najvišjimi (60,9 %) . Več kot polovica organizacij je navedla, da imajo strokovno osebje, ki je odgovorno za usklajevanje, komunikacijo in izvajanje dejavnosti vključenosti in raznolikosti. Znaten odstotek (43,5 %) je poročal, da imajo vzpostavljene postopke, s katerimi zagotavljajo, da je njihova ponudba izobraževanja vključujoča, medtem ko je nekaj manj kot tretjina organizacij (32,6 %) poročala, da imajo vzpostavljeno strategijo in akcijski načrt za vključevanje in raznolikost.

Tabela 16: Učinek projektov Erasmus+ na vključenost in raznolikost

Pogoji, ki omogočajo vključenost in raznolikost (N = 46)	f	%
Imamo strategijo in akcijski načrt za vključevanje in raznolikost.	15	32,6 %
Imamo strokovno osebje, ki je odgovorno za usklajevanje, komunikacijo in izvajanje dejavnosti vključevanja in raznolikosti.	27	58,7 %
Zaposlene izobražujemo o vključenosti in raznolikosti.	28	60,9 %
Mnenje učečih se upoštevamo pri razvoju, spremljanju in vrednotenju naše ponudbe.	32	69,6 %
Vzpostavljene imamo postopke, ki zagotavljajo, da je naša ponudba izobraževanj in usposabljanj vključujoča.	20	43,5 %
Sodelujemo z drugimi organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi.	32	69,6 %

Pri učinkih projektov Erasmus+ na **digitalno preobrazbo** (Tabela 17) prevladujejo priložnosti za strokovna izpopolnjevanja pri uporabi digitalnih tehnologij (80,4 %), razpoložljivost digitalnih naprav za poučevanje (78,3 %), uporaba digitalnih virov za poučevanje in usposabljanje (69,9 %) ter fizični prostori, ki podpirajo poučevanje in usposabljanje z digitalnimi tehnologijami (60,9 %). Več kot polovica organizacij je poročala, da imajo učeči se, ki potrebujejo posebno podporo, dostop do podpornih tehnologij, medtem ko jih je le nekaj (17,4 %) poročalo, da imajo vzpostavljeno strategijo digitalizacije in akcijski načrt.

Tabela 17: Učinek projektov Erasmus+ na digitalno preobrazbo

Pogoji, ki omogočajo digitalno preobrazbo (N = 46)	f	%
Pripravljeno imamo strategijo digitalizacije in akcijski načrt.	8	17,4 %
Naši zaposleni imajo stalne priložnosti strokovnega izpopolnjevanja pri uporabi digitalnih tehnologij.	37	80,4 %
Pri poučevanju uporabljamo digitalne naprave.	36	78,3 %
Učeči se odrasli lahko uporabljajo naše digitalne naprave.	31	67,4 %
Naši prostori podpirajo poučevanje in učenje z digitalnimi tehnologijami.	28	60,9 %
Učeči se, ki potrebujejo posebno podporo, imajo dostop do podpornih tehnologij.	24	52,2 %
Pri poučevanju in usposabljanju uporabljamo digitalne vire.	32	69,6 %

Učinek projektov Erasmus+ na **okolje in boj proti podnebnim spremembam** (t. i. zeleni prehod) najbolj olajšujejo izobraževanje osebja (70,5 %), vključevanje zelenih spretnosti v izobraževalno ponudbo (65,9 %) in sodelovanje pri krepitvi sektorske trajnostne zmogljivosti (61,4 %). Nekaj več kot tretjina organizacij ponuja usposabljanje za zelene spretnosti. Drugi pogoji, ki omogočajo zeleni prehod, so prisotni v manjšem deležu organizacij (Tabela 18).

Tabela 18: Učinek projektov Erasmus+ na okolje in boj proti podnebnim spremembam

Pogoji, ki omogočajo zeleni prehod (N = 44)	f	%
Pripravljeno imamo strategijo za zeleni prehod in akcijski načrt.	8	18,2 %
Izračunavamo svoj okolijski odtis.	2	4,5 %
Imamo strokovno osebje, ki je odgovorno za usklajevanje, komuniciranje in izvajanje strategije zelenega prehoda/trajnosti.	10	22,7 %
Zaposlene izobražujemo o dobrih okolijskih praksah.	31	70,5 %
Uporabljamo okolijske certifikate/ekološke znake.	7	15,9 %
Da bi okrepili prizadevanja za bolj trajnostno delovanje sektorja, sodelujemo z organizacijami/posamezniki.	27	61,4 %
Spremljamo izvajanje strategije in načrta zelenega prehoda.	12	27,3 %
V našo izobraževalno ponudbo vključujemo zelene spretnosti.	29	65,9 %
Ponujamo usposabljanja za zelene spretnosti.	16	36,4 %

Najpogostejša dejavnost, ki jo organizacije izvajajo za spodbujanje **udeležbe v demokratičnem življenju**, skupnih vrednotah in dejavnem državljanstvu (Tabela 19), je ponujanje aktivnosti, ki učečim se omogočajo razvijanje in izražanje lastnih mnenj (72,1 %). Organizacije pogosto (58,1 %) učečim se ponujajo priložnosti, v katerih lahko prevzamejo/izkusijo odgovornost, in aktivnosti, ki aktivirajo njihovo demokratično udeležbo. Izobraževanje osebja izvaja 41,9 % organizacij. Nekaj več kot tretjina jih ima vzpostavljene mehanizme, ki učečim se omogočajo, da vplivajo na ponudbo izobraževanj. Le malo (11,6 %) jih je poročalo, da imajo strategijo za spodbujanje dejavnega državljanstva in demokracije.

Tabela 19: Učinek projektov Erasmus+ na udeležbo v demokratičnem življenju

Pogoji, ki omogočajo udeležbo v demokratičnem življenju, skupnih vrednotah in dejavnem državljanstvu (N = 43)	f	%
Za spodbujanje dejavnega državljanstva in demokracije imamo pripravljeno strategijo.	5	11,6 %
Zaposlene izobražujemo o dejavnem državljanstvu.	18	41,9 %
Učečim se ponujamo aktivnosti, ki jim omogočajo, da razvijejo in izrazijo svoje mnenje.	31	72,1 %
Učečim se ponujamo priložnosti, v katerih lahko prevzamejo/izkusijo odgovornost.	25	58,1 %
Ponujamo aktivnosti, ki aktivirajo demokratično sodelovanje učečih se.	25	58,1 %
Vzpostavljene imamo mehanizme, ki učečim se omogočajo, da vplivajo na ponudbo izobraževanj.	15	34,9 %

Nenazadnje, sodelovanje v programu Erasmus+ je izboljšalo zavzemanje pri vseh štirih horizontalnih prednostnih nalogah, predvsem pa pri vključenosti in raznolikosti (Tabela 20). Pomembno je vplivalo na izboljšanje zavzemanja za digitalizacijo, saj je več kot polovica organizacij poročala o večjem izboljšanju. Polovica organizacij je poročala o izboljšanju zavzemanja za okolje. Izboljšalo se je tudi zavzemanje za udeležbo v demokratičnem življenju, skupnih vrednotah in dejavnem državljanstvu, saj je velika večina organizacij poročala o izboljšavah v vsaj določeni meri.

Tabela 20: Horizontalne prednostne naloge in izboljšanje izvajanja izobraževanja odraslih

Izboljšanje izvajanja izobraževanja odraslih	N	Nikakor	Le malo	Do neke mere	Precej veliko	Zelo veliko
Zavzemanje za vključevanje in raznolikost	45	6,7 %	0,0 %	31,1 %	31,1 %	31,1 %
Zavzemanje za digitalizacijo	46	6,5 %	6,5 %	28,3 %	32,6 %	26,1 %
Zavzemanje za okolje in boj proti podnebnim spremembam	46	6,5 %	15,2 %	28,3 %	32,6 %	17,4 %
Zavzemanje za udeležbo v demokratičnem življenju, skupnih vrednotah in dejavnem državljanstvu	46	6,5 %	6,5 %	43,5 %	17,4 %	26,1 %

1.2 Uspešnost programa

Uspešnost programa – to je učinke programov Erasmus+ 2021–2027 in Erasmus+ 2014–2020 – lahko preučujemo skozi dosežene kvantitativne in kvalitativne kazalnike. Kar se tiče kvantitativnih kazalnikov (npr. število projektov, število mobilnosti itd.), so bili ti določeni glede na razpoložljiva finančna sredstva. Na podlagi teh so se ti kvantitativni kazalniki uspešnosti programa, kot poročajo na CMPEIUS-u, vedno tudi dosegli. Kvalitativno pa so bile dosežene tudi prednostne naloge obeh programov. Le-te so široko zasnovane in so jih projekti (v določenem segmentu) tudi v večji meri uspešno naslovili (CMPEIUS I-4).

Program Erasmus+ je **najbolj uspešen pri tem**, da: (1) je prepoznan kot sredstvo za razvoj in nadgradnjo dela organizacij za izobraževanje odraslih; (2) omogoča hitre rešitve pri odzivanju na aktualne izzive in potrebe organizacij (npr. glede dela z migranti, uporabe digitalne tehnologije idr.); (3) omogoča vzpostavitev mednarodnega sodelovanja, učenja dobrih praks iz tujine ter refleksijo lastnega dela skozi mednarodno izkušnjo; (4) krepi medkulturno kompetenco; (5) krepi osebni (npr. boljša samozavest, boljše komunikacijske spretnosti) in strokovni razvoj osebja (CMEPIUS I-4; FS-1, FS-2, FS-3, FS-4, FS-5).

Ključna **slabost** pri doseganju uspešnosti programa Erasmus+ je v tem, da na sistemski ravni ne dosega dolgotrajnih učinkov, saj se spoznanja iz projektov redkeje prenašajo v sistem izobraževanja odraslih. Prav tako je sprememba sistema dolgotrajen proces, ki zahteva dolgotrajen angažma stroke in različnih deležnikov, ki največkrat presega čas trajanja projektov (MVI I-1).

Izziv je tudi velik razkorak v **kakovosti prejetih prijav** na področju izobraževanja odraslih. Prijave tistih organizacij, ki v praksi delajo z nepoklicnim izobraževanjem odraslih, so zelo dobre. Na drugi strani pa so med prijavitelji tudi organizacije, ki se v svoji osnovi ne ukvarjajo z izobraževanjem odraslih in se pri njih pojavlja nerazumevanje tega področja v kontekstu programa Erasmus+, kar rezultira v vsebinsko neustreznih prijavah. V zadnjih letih opažamo, da je takih prijaviteljev približno polovica (CMEPIUS I-4).

Na CMEPIUS-u izvajajo tudi **posebne pristope** za povečanje učinkov programa Erasmus+ 2021–2027 in Erasmus+ 2014–2020: posebno pozornost posvečajo komunikaciji s prijavitelji (ciljno delajo z različnimi organizacijami, npr. organizacije, ki že imajo dobre izkušnje s programom, usmerjajo na akreditacijo; veliko delajo s knjižnicami in muzeji, ki so jih identificirali kot pomembne organizacije, ki ponujajo splošno izobraževanje odraslih) in pogodbeniki (te redno spremljajo na pol leta, nudijo jim vrsto izobraževanj in seminarjev in organizirajo različne dogodke za mreženje (CMEPIUS I-4).

Kar se tiče **diseminacije rezultatov** programa Erasmus+ 2021–2027 in Erasmus+ 2014–2020, je ta v veliki meri odvisna od pozicioniranosti organizacije same; določene organizacije, kot ocenjuje CMEPIUS, delajo odlično, saj vedno komunicirajo rezultate svojega mednarodnega sodelovanja, druge organizacije diseminirajo zgolj svoje izvedene obiske, npr. na družbenih omrežjih. Ključen problem pri diseminaciji rezultatov ni v uporabi rezultatov na sami organizaciji, ki izvaja projekt, ampak prenos rezultatov v redno delo organizacij, ki v projektu niso sodelovale. Ta prenos med organizacijami se v praksi zelo redko zgodi (CMEPIUS I-4).

Učinki **covida-19** na izvajanje programa so rezultirali v tem, da se mobilnost v sklopu programa v času trajanja omejitev ni izvajala. Virtualne mobilnosti se v izobraževanju odraslih niso prijele. Ko so se sprostili ukrepi fizične distance in so bila potovanja znova dovoljena, so se ta ponovno izvajala. Dobrodošel je bil tudi ukrep podaljšanja trajanja izvedbe projektov, zaradi česar so se lahko izvedli vsi projekti v dobri meri tako, kot so bili tudi načrtovani (CMEPIUS I-4).

1.3 Učinkovitost programa

Stroškovna učinkovitost različnih ukrepov v programu Erasmus+ 2021–2027 in Erasmus+ 2014–2020 za področje izobraževanja odraslih je s strani dokumentacije, ki jo prejme CMEPIUS, zadovoljiva in ustrezna (osredotočajo se na to, ali so bili stroški porabljeni za predvidene namene), težko pa na CMEPIUS-u ovrednotijo, ali je dejansko potrebna določena višina sredstev za konkretno aktivnost, ki jo je organizacija predvidela. Organizacije poročajo, da je sredstev premalo, še zlasti v projektih KA2 in v projektih mobilnosti za učeče se odrasle (FS-4; CMEPIUS I-4).

Proračun za program Erasmus+ 2021–2027 je v primerjavi s programom Erasmus+ 2014–2020 za področje izobraževanja odraslih nekoliko višji; zelo se je zvišal za projekte KA1, za izvedbo katerih je na voljo tudi dovolj finančnih sredstev, medtem ko je za projekte KA2 na voljo znatno premalo sredstev. Področju izobraževanja in usposabljanja odraslih je v celotnem programu Erasmus+ namenjen najmanjši delež sredstev (od 5,0 % do 5,8 %) ¹¹¹², kar pa je glede na ciljno skupino, ki jo pokrivajo odrasli, izjemno premalo (CMEPIUS I-4).

Glede učinkovitosti **sodelovanja med različnimi akterji** na področju izobraževanja odraslih, ki sodelujejo pri izvajanju in nadzoru programa (na relaciji Evropske komisije in nacionalnih agencij), je moč ugotoviti, da se tovrstno sodelovanje izboljšuje, vzpostavljena je delovna skupina in predstavniki Evropske komisije so se skupaj s predstavniki nacionalnih agencij medsebojno pogovarjali, pri čemer so predstavniki nacionalnih agencij lahko delili tudi svoje izkušnje. Rezultati te delovne skupine se odražajo potem tudi v pozitivnih spremembah, npr. v vodnikih in pravilih. Določen razkorak med željami nacionalnih agencij in Evropsko komisijo pa še vedno ostaja. Glede izpolnjevanja vodilne vloge Komisije v tem procesu je gotovo tudi to, da Komisija vsebinsko (prek strategij in prednostnih nalog) usmerja program, določa agendo glede samih akcij (trenutno se velika večina denarja usmerja v mobilnost in ne v projekte) in določa višino finančnih sredstev (CMEPIUS I-4).

Priporočila Komisiji gredo v smer **večje prilagodljivosti** pri prilagajanju s finančnimi sredstvi. Pogodbeniki si v zadnjih dveh letih zaradi draginje ne pokrijejo potnih stroškov, zato bi se bilo treba na tem mestu prilagoditi z večjo prilagodljivostjo pri uporabi sredstev. Problematična je tudi enaka individualna podpora za vse učeče se (učenci, dijaki, študenti, odrasli), saj odrasli potrebujejo drugačen tip nastanitve v tujini kot druge ciljne skupine.

Neustrezno je tudi to, da organizacija za mobilnost zaposlenega prejme še enkrat več sredstev kot za učečega se odraslega, pri čemer sredstva za pokrivanje stroškov mobilnosti učečega se odraslega niso zadostna glede na dejanske stroške, ki nastanejo. Zato je individualno podporo za učeče se odrasle treba uskladiti z individualno podporo za strokovno osebje (CMEPIUS I-4).

Po mnenju nacionalne agencije in organizacij so **ukrepi za spremljanje in podporo** prijaviteljev, upravičencev in udeležencev nacionalne agencije v veliki meri učinkoviti in

¹¹ Glej <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:EN:PDF> (str. 61).

¹² Glej <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R0817> (str. 20).

sorazmerni. CMEPIUS je zelo odziven in vedno pripravljen pomagati organizacijam, ki se srečujejo z različnimi izzivi; ponuja jim tudi rešitve, za katere organizacije same ne vedo, da obstajajo. Kadar ob polletnih spremljanjih projektov na CMEPIUS-u ugotovijo, da se pojavljajo določene težave pri več organizacijah, organizirajo tudi dogodke za organizacije, s katerimi naslovijo identificirane težave (CMEPIUS I-4; FS-1, FS-2, FS-3, FS-4, FS-5).

Uvedeni **ukrepi za poenostavitev** (sistem poenostavljenih nepovratnih sredstev, sistem akreditacije) **upravnega bremena** za upravičence in udeležence, po mnenju CMEPIUS-a, niso dosegli bistvenega učinka, saj upravno breme ostaja enako; upravičenci in udeleženci morajo še vedno priložiti ista dokazila ter se še vedno ukvarjajo s svojim računovodstvom, pri pavšalnih zneskih projektov KA2 morajo imeti organizacije same še večji pregled, saj jim program sam nič več samodejno ne izračunava zneskov. Upravno breme se je nekoliko zmanjšalo pri nacionalni agenciji, saj je pri akreditiranih upravičencih prijavnica poenostavljena, pri velikih partnerstvih projektov KA2 pa ostaja upravno breme enako (CMEPIUS I-4).

Nova orodja za podporo upravljanju programa Erasmus+ so različno učinkovita: nove akcije delujejo dobro, nova IKT-orodja pa v praksi ne delujejo vedno optimalno, kar mestoma otežuje delo pogodbениkov in nacionalne agencije (CMEPIUS I-4).

1.4 Relevantnost programa

Področje izobraževanja odraslih ugotavlja, da bi ob naraščajočih vojnih konfliktih v svetu veljalo razmisliti, da bi se cilje programa Erasmus+ 2021–2027 ali njegovega naslednika tudi nekoliko dopolnilo, predvsem z **večjim prizadevanjem po izobraževanju za mir**, katerega poslanstvo je po drugi svetovni vojni opravljalo prav izobraževanje odraslih pod okriljem različnih iniciativ organizacije UNESCO.

Izzivi, povezani z **zelenim in digitalnim prehodom** Evrope, se v zelo veliki meri odražajo v ukrepih programa Erasmus+ 2021–2027. Pomen programa Erasmus+ 2021–2027 v primerjavi s pomenom programa 2014–2020 na področju izobraževanja odraslih ostaja enak, saj so prednostne naloge več ali manj enake (z izjemo dodatnega naslavljanja problematike za begunce iz Ukrajine).

1.5 Koherentnost programa

Cilji različnih programskih področij v okviru programa Erasmus+ 2021–2027 so večinoma skladni in se medsebojno podpirajo; to zagotavljajo štiri prečne prednostne naloge, ki so za celoten program Erasmus+ enake. Cilji se pri različnih programskih področjih medsebojno tako prekrivajo (npr. pri toleranci, delom z migranti) kot tudi razlikujejo glede na posamezne potrebe področja, kar pa je prav tako pričakovano in zaželeno. Dokazi o sodelovanju med različnimi področji znotraj nacionalne agencije (CMEPIUS) obsegajo: sodelovanje organizacij za izobraževanje odraslih z vrtci (povezovanje izobraževanja odraslih s splošnim šolskim izobraževanjem) (CMEPIUS I-4).

Program Erasmus+ 2021–2027 je glede na svoje prednostne naloge skladen tudi s cilji nacionalnega programa (to je ReNPIO) ter v določeni meri (npr. digitalizacija, zeleni prehod) tudi z drugimi programi EU, kot je Evropski socialni sklad (ESS), ki predstavlja najbolj pomemben finančni mehanizem za financiranje dejavnosti na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji.

Skladnost novega (2021–2027) programa Erasmus+ se je v primerjavi s starim (2014–2020) programom na področju izobraževanja odraslih izboljšala (npr. glede prednostnih vsebinskih nalog, možnosti vsebinskega izvajanja projektov, možnosti učečih se odraslih, ki so upravičeni do mobilnosti).

1.6 Dodana vrednost za EU

Ključno **dodano vrednost za EU**, ki jo omogoča Erasmus+ (za razliko od sorodnih ukrepov na nacionalni ravni na področju izobraževanja odraslih), predstavlja mednarodno sodelovanje organizacij, ki prinaša nove in drugačne vsebinske vpoglede in uvide ter tudi refleksijo delovanja organizacij v svojem lokalnem okolju. Pri tem gre tudi za krepitev ključnih vrednot EU, ki se prav tako spodbujajo s programom (CMEPIUS I-4; FS-1, FS-2, FS-3, FS-4, FS-5).

Program Erasmus+ 2021–2027 spodbuja tudi sodelovanje med državami članicami in tretjimi državami na področju izobraževanja odraslih. To velja za projekte sodelovalnih partnerstev, mora pa biti dodana vrednost sodelovanja tretjih držav v tovrstnih projektih zelo jasno izražena.

III. Zaključki in priporočila

1. Zaključki

Na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji dosegamo vse ključne cilje, kot jih predvideva program Erasmus+ (European Commission, 2022, 2023): krepimo internacionalizacijo, razvoj organizacij, dejavnih na področju izobraževanja odraslih, ter osebni in strokovni razvoj udeležencev s financiranjem aktivnosti mobilnosti za strokovno osebje in učeče se odrasle. Z udeležbo v projektih partnerstev pa sodelujoče organizacije prav tako krepijo mednarodno sodelovanje in svoje zmogljivosti, izmenjujejo dobre prakse in razvijajo različne inovativne rešitve na področju izobraževanja odraslih.

Program Erasmus+ na področju izobraževanja v Sloveniji je še zlasti pomemben zato, ker organizacijam, dejavnim na področju izobraževanja odraslih, še posebej javnim organizacijam za izobraževanje odraslih (tj. ljudskim univerzam), omogoča njihov razvoj.

1.1 Glavne ugotovitve

Učna mobilnost in partnerstva za sodelovanje/strateška partnerstva

V obdobju 2014–2020 je bilo na področju izobraževanja odraslih skupno izvedenih **761 učnih mobilnosti (KA104) osebja** v državo gostiteljico. Mobilnost je najpogosteje trajala 5 dni, največkrat je bila izvedena v Španijo. Od izvedenih mobilnosti jih je bilo glede na aktivnost mobilnosti največ povezanih s sledenjem na delovnem mestu ter udeležbo na strukturiranih tečajih. Glede na tip organizacije ugotavljamo, da je največ organizacij prijaviteljic učnih mobilnosti nevladnih organizacij. Tri najbolj naslovljene teme na učnih mobilnostih so bile: medkulturno/medgeneracijsko izobraževanje in (vseživljenjsko) učenje; novi inovativni učni načrti/izobraževalne metode/razvoj programov usposabljanja; mednarodno sodelovanje, mednarodni odnosi in razvojno sodelovanje.

V tem obdobju je bilo izvedenih **35 projektov strateških partnerstev** med organizacijami, ki so jih koordinirale slovenske organizacije, dejavne na področju splošnega izobraževanja odraslih. Projekti so trajali od 24 do 36 mesecev. Glede na tip organizacije ugotavljamo, da so največ projektov koordinirale javne organizacije za izobraževanje odraslih (ljudske univerze), ki so prejele tudi največ sredstev. Glede na prednostna področja lahko ugotovimo, da je bilo največ pozornosti namenjene »razširjanju in razvijanju kompetenc izobraževalcev odraslih in drugemu osebju, ki podpira odrasle udeležence izobraževanja«, ter »izboljšanju in razširitvi ponudbe visokokakovostnih učnih priložnosti, prilagojenih potrebam posameznih nizko kvalificiranih ali nizko usposobljenih odraslih«. Pri horizontalnih prednostnih področjih so projekti sodelovanja in partnerstev naslavljali predvsem področja »socialne vključenosti«, »podpore posameznikom pri pridobivanju in razvoju temeljnih spretnosti in ključnih kompetenc« ter »spodbujanja ustvarjalnosti in kulturne zavesti«. Tri prevladujoče teme projektov so bile povezane s pripravo »novih inovativnih učnih načrtov/izobraževalnih

metod/razvojev programov usposabljanja«, »nove IKT-tehnologije – digitalne kompetence« in »dostopom za prikrajšane«.

V **obdobju 2021–2023** je bila skupno izvedena **101 učna mobilnost osebja** v državo gostiteljico. Mobilnost je najpogosteje trajala 4 dni, učna mobilnost glede na državo gostiteljico pa je bila najbolj pogosto izvedena na Hrvaško. Od izvedenih mobilnosti jih je bilo glede na aktivnost mobilnosti največ povezanih s sledenjem na delovnem mestu, udeležbo na tečajih in usposabljanjih. Tri najbolj naslovljene teme so bile: razvoj ključnih kompetenc; oviranost/invalidnost; nove metode in pristopi učenja in poučevanja oz. vključenost/inkluzija, spodbujanje enakosti in nediskriminacije.

V tem obdobju je bilo izvedenih **12** projektov KA210 in **10** projektov KA220 **partnerstev za sodelovanje** v izobraževanju odraslih. Projekti so trajali od 12 do 30 mesecev. Glede na tip organizacije so največ projektov koordinirale nevladne organizacije ter javne organizacije za izobraževanje odraslih. Glede na prednostna področja v izobraževanju odraslih je bilo največ pozornosti namenjene »izboljšanju razpoložljivosti visokokakovostnih učnih priložnosti za odrasle«, »izboljšanju kompetenc izobraževalcev in drugega osebja v izobraževanju odraslih« in »ustvarjanju poti za izpopolnjevanje, izboljšanju dostopnosti in povečanju obsega izobraževanja odraslih«. Pri horizontalnih prednostnih področjih so projekti največ pozornosti namenili »vključevanju in raznolikosti na vseh področjih izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa« in »obravnavanju digitalne preobrazbe z razvojem digitalne pripravljenosti, odpornosti in zmogljivosti«. Prevladujoče teme projektov naslavlajo: »telesno in duševno zdravje, dobro počutje«, »vključevanje/inkluzijo, spodbujanje enakosti in nediskriminacije«, »premostitev medkulturnih, medgeneracijskih in socialnih razlik« ter »nove metode in pristope učenja in poučevanja«.

Na splošno lahko ugotovimo, da so organizacije upravičenke programa Erasmus+ (KA104 in KA204/227) v obdobju 2014–2023 reprezentativne za področje izobraževanja odraslih v Sloveniji. Pogrešamo pa večje vključevanje univerz za tretje življenjsko obdobje kot organizacij upravičenk, ki bi v skladu s svojimi cilji (tj. spodbujanje starejših, da z učnimi dejavnostmi ostanejo aktivni v tretjem življenjskem obdobju) lahko sodelovale in imele koristi od sodelovanja v programu Erasmus+.

Vpliv programa Erasmus+ na individualno raven

Vpliv programa Erasmus+ na **strokovno osebje** v izobraževanju odraslih se v **obdobju 2014–2020** v veliki meri odraža v novodobljenem znanju, spretnostih in kompetencah, pomembnih za njihov(o): (a) strokovni razvoj in delovanje (npr. postal sem bolj motiviran za razvoj svojih strokovnih spretnosti, pridobil sem praktične spretnosti, pomembne za trenutno delo in strokovni razvoj, izboljšal sem znanje na svojem strokovnem področju, razširil in krepil mrežo strokovnih stikov, izboljšal sem zadovoljstvo s svojim delovnim mestom); (b) pedagoško delo (npr. izboljšal sem znanje o predmetu, ki ga poučujem, osvežil sem odnos do poučevanja/usposabljanja, izboljšal sem znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah, izboljšal sem osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk); (c) družbeno delovanje (npr. izboljšal sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence,

izboljšal sem znanje tujih jezikov, izboljšal sem kompetenco učenje učenja, socialne in državljanske kompetence ter kulturno osveščenost in izražanje). V veliki meri se vpliv prav tako odraža v krepitvi njihovih mehkih spretnosti (npr. organizacijsko-vodstvene spretnosti, spretnosti timskega dela in čustvene spretnosti).

Navedeni rezultati tako kažejo, da so bili v obdobju 2014–2020 v veliki meri doseženi naslednji pričakovani rezultati in dolgotrajni učinki programa Erasmus+ (gl. 2014–2020 Erasmus+ programme intervention logic: Annex 3, b.l., str. 9) pri strokovnih delavcih v izobraževanju odraslih:

- boljše spretnosti in kompetence (vključno z mehкими spretnostmi),
- večja motivacija za delo in strokovni razvoj,
- udeležanje priložnosti za preizkušanje in izvajanje novih praks,
- krepitev pozitivne samopodobe in samozavesti (čustvenih spretnosti).

V manjšem obsegu smo zaznali dolgotrajne učinke pri (gl. 2014–2020 Erasmus+ programme intervention logic: Annex 3, b.l., str. 9):

- obravnavanju potreb prikrajšanih (oz. pri ranljivih skupinah odraslih).

Odprti odgovori respondentov kažejo tudi na to, da so strokovni delavci v izobraževanju odraslih pridobili in izboljšali svoje znanje za delo z ranljivimi skupinami odraslih, predvsem migranti in manjšinskimi skupinami, pri njihovi integraciji v izobraževanje in na trg dela. To pomeni, da je delne učinke zaznati tudi na tem področju.

Dolgotrajnih ali kratkotrajnih učinkov pri (gl. 2014–2020 Erasmus+ programme intervention logic: Annex 3, b.l., str. 9):

- boljšem poznavanju vrednot EU,

nismo zaznali. Majhne učinke pri strokovnih delavcih v izobraževanju odraslih je zaznati še pri:

- vzpostavljanju sodelovanja z akterji na trgu dela,
- vzpostavljanju sodelovanja z akterji v civilni družbi,
- krepitvi kompetenc na področju matematike, znanosti in tehnologije, ter
- (nekoliko presenetljivo) krepitvi digitalnih kompetenc.

Učinki programa Erasmus+ na **strokovno osebje** v izobraževanju odraslih v novi perspektivi (2021–2027) se v **obdobju 2021–2023** v veliki meri odražajo v krepitvi mednarodnih kompetenc (medkulturne kompetence, mednarodna usmerjenost), v njihovem sodelovanju in mreženju z drugimi organizacijami, v osebni razvoju (npr. boljša samozavest in prilagodljivost), izboljšanju jezikovnega znanja (angleškega jezika) ter izboljšanju pedagoškega znanja (pedagoških in didaktičnih spretnosti, prepoznavanju izobraževalnih potreb učečih se, razvoju primernejših izobraževalnih poti za učeče se, uporabi novih metod poučevanja). Do učinkov je prišlo tudi pri krepitvi mehkih spretnosti strokovnega osebja (npr. večja toleranca, razumevanje in empatija), njihovih kompetencah uporabe digitalnih izobraževalnih tehnologij, pri vključevanju v inovacijske procese, večji pozornosti pri okolju in boju proti podnebnim

spremembam ter večji pozornosti, namenjeni dejavnemu državljanstvu, demokratični udeležbi in družbenemu udejstvovanju, čeprav se ti učinki izražajo v manjši meri.

Navedeni rezultati tako kažejo, da so bili v veliki meri v obdobju 2021–2023 doseženi naslednji pričakovani rezultati in učinki programa Erasmus+ (gl. Annex 4: 2021–2027 Erasmus+ programme intervention logic, b.l., str. 14) pri strokovnih delavcih v izobraževanju odraslih:

- boljše spretnosti in kompetence (vključno z jezikovnimi, digitalnimi in mehкими spretnostmi, v manjši meri pa zelene spretnosti),
- boljši osebni razvoj,
- boljše zavedanje vrednot EU,
- boljši pozitivni stiki z ljudmi iz različnih okolij (vključno z medkulturno zavestjo in vzpostavitvijo evropske mreže stikov),
- večja motivacija za profesionalni razvoj,
- boljše pedagoško znanje (pedagoške in didaktične spretnosti, uporaba novih metod poučevanja ter zmožnosti obravnavanja potreb učečih se z manj priložnostmi).

Na podlagi pridobljenih rezultatov lahko sklepamo, da je srednje- in dolgoročno moč pričakovati povečano zmogljivost strokovnega osebja, ki bo sprožila posodobitev izobraževalnih programov in uvedbo novih metod poučevanja, prav tako pa tudi mednarodno odpiranje organizacij, dejavnih v izobraževanju odraslih, ter povečala možnosti osebja za razvoj kariere. Udeležba v projektih Erasmus+ prav tako krepi evropsko identiteto in občutek pripadnosti ter večjo ozaveščenost o skupnih vrednotah svobode in strpnosti pri strokovnih delavcih. Na podlagi pridobljenih rezultatov pa bi z manjšo gotovostjo lahko trdili, da udeležba v projektu Erasmus+ med strokovnim osebjem zagotavlja poglobljeno znanje o EU in njenih politikah, da med njimi spodbuja aktivnejšo udeležbo v demokratičnem življenju in civilni družbi.

Učinki programa Erasmus+ na **učeče se odrasle** v novi perspektivi (2021–2027) se v **obdobju 2021–2023** v veliki meri odražajo pri pridobivanju novih socialnih stikov zunaj svojega okolja, osebнем razvoju (npr. večja samozavest učečih se), pridobivanju strokovnega znanja, krepitvi digitalnih spretnosti, medkulturne kompetence in odnosne kompetence ter izboljšanju njihovega življenjskega okolja in sodelovanja v aktivnostih v svojem okolju.

Navedeni rezultati tako kažejo, da so bili v obdobju 2021–2023 v veliki meri doseženi naslednji pričakovani rezultati in učinki programa Erasmus+ (gl. Annex 4: 2021–2027 Erasmus+ programme intervention logic, b.l., str. 14) pri učečih se odraslih:

- boljše spretnosti in kompetence (vključno z jezikovnimi, digitalnimi in mehкими spretnostmi),
- boljši osebni razvoj,
- boljši pozitivni stiki z ljudmi iz različnih okolij (vključno z medkulturno zavestjo).

Neposrednih učinkov pri »boljšem poznavanju vrednot EU« pa pri učečih se odraslih nismo zaznali.

Vpliv programa Erasmus+ na organizacijsko raven

Vpliv programa Erasmus+ na **organizacijsko raven** se v obdobju **2014–2020** v organizacijah za izobraževanje odraslih v veliki meri odraža v: boljši didaktični izvedbi poučevanja oz. usposabljanja; uvedbi novih predmetov (modulov); boljšem upravljanju in organizaciji institucije; strokovnem (in osebnem) razvoju zaposlenih; boljšem sodelovanju s partnerskimi institucijami; boljši internacionalizaciji in mednarodnem sodelovanju organizacije; vključevanju pridobljenih spoznanj (dobrih praks) v nove ali obstoječe prakse na ravni organizacije.

Navedeni rezultati tako kažejo, da so bili v obdobju 2014–2020 v veliki meri doseženi naslednji pričakovani rezultati in dolgotrajni učinki programa Erasmus+ (gl. 2014–2020 Erasmus+ programme intervention logic: Annex 3, b.l., str. 9) na organizacijski ravni:

- razvoj in/ali izvajanje novih metod poučevanja ali učnih načrtov,
- izvajanje novih organizacijskih praks,
- okrepljeno mreženje s tujimi partnerji.

Neposrednih učinkov o »izboljšanju dialoga med akademsko raziskovalno sfero in oblikovalci politik« nismo zaznali.

Vpliv programa Erasmus+ na **organizacijsko raven** se v novi perspektivi (2021–2027) v **obdobju 2021–2023** v organizacijah za izobraževanje odraslih v veliki meri odraža v: okrepljenem sodelovanju v mednarodnih mrežah in boljši internacionalizaciji organizacije; okrepljenem sodelovanju z organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi, in boljši dostopnosti izobraževalne ponudbe za različne skupine učečih se odraslih; boljši upravljavski sposobnosti organizacije; krepitvi stikov in sodelovanja v kolektivu; boljši kakovosti izobraževalnih programov; strokovnem (in osebnem) razvoju zaposlenih; boljšem ugledu in kredibilnosti organizacije (tako v lokalnem kot mednarodnem prostoru); boljšem sodelovanju organizacije z drugimi institucijami v lokalnem okolju in deležniki; uporabi dobrih praks, pridobljenih v tujini v sami organizaciji; razvoju novih metod dela, ki nagovarjajo specifične ciljne skupine, s katerimi organizacije delajo; razvoju novih orodij, s katerimi se zelo hitro naslovijo potrebe v organizaciji. V manjšem obsegu je udeležba v projektih imela učinek na boljšo uporabo digitalnih naprav in tehnologij v ponudbi izobraževanj ter večjo pozornost digitalnim in zelenim spretnostim. Najmanjši učinek pa je imel Erasmus+ na krepitev pozornosti za udeležbo v demokratičnem življenju, skupnih vrednotah in dejavnem državljanstvu.

Glede tem, ki so jim organizacije namenile največ pozornosti, lahko izpostavimo pridobivanje digitalnega znanja in spretnosti ter strokovni razvoj kadra. V manjšem obsegu naslavljajo tematiko zelenega prehoda in boja proti podnebnim spremembam ter motivacije in dobrega počutja učečih se. Najmanj pozornosti posvečajo preprečevanju rasizma in diskriminaciji ter vrednotenju predhodno pridobljenega znanja.

Navedeni rezultati tako kažejo, da so bili v novi perspektivi (2021–2027) v obdobju 2021–2023 v veliki meri doseženi naslednji pričakovani rezultati in učinki programa Erasmus+ (gl. Annex 4: 2021–2027 Erasmus+ programme intervention logic, b.l., str. 14) na organizacijski ravni:

- krepitev dolgoročnih partnerstev med organizacijami in institucijami,
- internacionalizacija organizacij,
- spodbujanje prilagodljivosti organizacij na digitalno preobrazbo,
- povečanje zmogljivosti izobraževalnih ustanov (z uvajanjem dobrih praks in inovativnih metod in orodij poučevanja in učenja).

Učinke o »spodbujanju prilagodljivosti organizacij na zeleni prehod« smo prav tako zaznali, a v manjšem obsegu.

Vpliv programa Erasmus+ na sistemsko raven

Vpliv programa Erasmus+ **na sistemsko raven** je glede na pridobljene podatke zelo omejen, saj Erasmus+ ni del politike izobraževanja odraslih na nacionalni (sistemski) ravni, finančna sredstva Erasmus+ niso vključena v letne programe izobraževanja odraslih, odločevalci ne prepoznavajo učinkov programov Erasmus+ na izobraževanje odraslih na nacionalni ravni (na sistem, politiko, reforme) ter niti tega, da bi program na področju izobraževanja odraslih pripomogel k boljšemu razumevanju ključnih orodij in politik EU. Mnenja o tem, ali Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih spodbuja vzajemno učenje in izmenjavo dobrih praks med oblikovalci politik in ključnimi zainteresiranimi deležniki, so med respondenti deljena; nekateri so prepričani, da to omogoča, drugi, da ne. Učinke Erasmus+ na sistemsko raven v največji meri prepoznavajo organizacije izobraževanja odraslih, ki so prepričane, da so se določene projektne aktivnosti iz organizacijske ravni sčasoma prenesle na nacionalno raven in dobile tudi ustrezno sistemsko umestitev.

Pridobljeni rezultati kažejo, da so bili do neke mere doseženi naslednji pričakovani rezultati in učinki programa Erasmus+ (gl. Annex 4: 2021–2027 Erasmus+ programme intervention logic, b.l., str. 14) na sistemski ravni:

- evropeizacija izobraževalnega sistema (to je podsistema izobraževanja odraslih prek uresničevanja predpisanih tem in prednostnih nalog);
- bolj vključujoči, inovativni in digitalni izobraževalni sistemi, vključno z neformalnim izobraževanjem in priložnostnim učenjem.

Vplivov Erasmus+ na sistemski ravni nismo zaznali na:

- vzpostavitev/dokončanje evropske razsežnosti/evropskega izobraževalnega prostora/evropskega visokošolskega prostora in njegovih orodij (priznavanje, preglednost itd.),
- okrepljeno sodelovanje med državami na področju politik, mobilnost kvalificirane delovne sile/ponudbo delovne sile/evropsko konkurenčnost in privlačnost,

- izboljšano mednarodno sodelovanje za oblikovanje bolj kohezivnih skupnosti in trajnostnega družbeno-gospodarskega razvoja,
- napredne in razvite politike in strategije na področju izobraževanja, usposabljanja, mladine in športa, vključno s prispevanjem k sektorskim političnim programom na teh področjih,
- prispevanje k spodbujanju inovacij.

Horizontalne prednostne naloge programa Erasmus+

Sodelovanje v programu Erasmus+ je izboljšalo zavzemanje pri vseh štirih horizontalnih prednostnih nalogah na področju izobraževanja odraslih, najbolj pa pri dveh, to je vključenosti in raznolikosti ter digitalni preobrazbi:

- organizacije spodbujajo *vključenost in raznolikost* predvsem z upoštevanjem mnenja udeležencev glede razvoja in spremljanja svoje ponudbe, sodelujejo z organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi, ter izobražujejo osebje o pomenu vključenosti in spoštovanju raznolikosti;
- organizacije spodbujajo *digitalno preobrazbo* z zagotavljanjem priložnosti zaposlenim za strokovno izpopolnjevanje pri uporabi digitalnih tehnologij, z zagotavljanjem razpoložljivosti digitalnih naprav za namene poučevanja, z uporabo digitalnih virov za poučevanje in usposabljanje ter opremljenostjo prostorov, ki podpirajo poučevanje in usposabljanje z digitalnimi tehnologijami;
- organizacije spodbujajo *zeleni prehod* z izobraževanjem osebja o dobrih okoljskih praksah, z vključevanjem zelenih spretnosti v izobraževalno ponudbo ter s sodelovanjem z organizacijami/posamezniki za bolj trajnostno delovanje področja izobraževanja odraslih;
- organizacije spodbujajo udeležbo v demokratičnem življenju s ponujanjem aktivnosti, ki učečim se omogočajo razvijanje in izražanje lastnega mnenja, s ponujanjem priložnosti, v katerih lahko prevzamejo/izkusijo odgovornost, in z aktivnostmi, ki aktivirajo njihovo demokratično udeležbo.

Uspešnost, učinkovitost, relevantnost, koherentnost in dodana vrednost za EU programa Erasmus+

Programa Erasmus+ **je uspešen**, ker: (1) je prepoznan kot sredstvo za razvoj organizacij za izobraževanje odraslih, (2) omogoča hitre rešitve pri odzivanju na aktualne izzive in potrebe organizacij, (3) omogoča vzpostavitev mednarodnega sodelovanja, učenja dobrih praks iz tujine ter refleksijo lastnega dela skozi mednarodno izkušnjo, (4) krepi medkulturno kompetenco, (5) krepi strokovni in osebni razvoj osebja. Kot ključna slabost pri doseganju še večje uspešnosti programa se je izkazalo nedoseganje dolgotrajnih učinkov na sistemski ravni, saj se spoznanja projektov redko prenašajo v sistem izobraževanja odraslih.

Ključen problem pri diseminaciji rezultatov projektov Erasmus+ ni v uporabi in trajnosti rezultatov na sami organizaciji za izobraževanje odraslih, ki projekt izvaja, ampak v tem, da druge sorodne organizacije tovrstnih rezultatov ne privzamejo in začno uporabljati na svojih organizacijah.

Čeprav se je višina proračuna v programu Erasmus+ 2021–2027 v primerjavi s programom Erasmus+ 2014–2020 za področje izobraževanja odraslih nekoliko povečala (iz 5,0 % na 5,8 %), prejme področje izobraževanja odraslih še vedno najmanjši delež sredstev med vsemi področji, vključenimi v program Erasmus+. Za doseganje večje **učinkovitosti programa** na področju izobraževanja odraslih bi bilo treba več sredstev nameniti tako projektom KA2 kakor tudi projektom mobilnosti za učeče se odrasle.

Naslavljanje **relevantnih izzivov**, ki so povezani z zelenim in digitalnim preходом Evrope, se v veliki meri odraža v ukrepih programa Erasmus+ 2021–2027 na področju izobraževanja odraslih.

Program Erasmus+ 2021–2027 je glede na svoje prednostne naloge **skladen** s cilji nacionalnega programa o izobraževanju odraslih (to je ReNPIO22-30) ter v določeni meri (npr. digitalizacija, zeleni prehod) tudi z drugimi programi EU, kot je Evropski socialni sklad (ESS), ki predstavlja najbolj pomemben finančni mehanizem za financiranje dejavnosti na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji.

Ključno **dodano vrednost** programa Erasmus+ za EU predstavlja mednarodno sodelovanje organizacij za izobraževanje odraslih, ki prinaša nove in drugačne vsebinske vpoglede in uvide, refleksijo lastnega dela organizacij ter krepitev ključnih vrednot EU.

1.2 Primerjava izsledkov evalvacije za obdobje 2014–2023 z izsledki iz leta 2018 za področje izobraževanja odraslih

Evalvacijska študija (Klemenčič, 2017) z naslovom »Vmesno nacionalno poročilo o implementaciji in učinkih programa Erasmus+« je na področju izobraževanja odraslih zajela 301 institucijo s področja izobraževanja odraslih (ljudske univerze, enote izobraževanja odraslih na srednjih šolah, zasebne institucije in druge zavode) ter 152 respondentov, od katerih jih je bilo v analizo vključenih 89. Študija je preučevala učinke programa Erasmus+ na institucionalni in sistemski ravni; anketiranci so označili odgovore, ali je bil učinek na določenem področju negativen, pozitiven ali ga sploh ni bilo.

– Institucionalna raven:

Največ anketirancev (91 %) je menilo, da ima sodelovanje v programu EU pozitiven vpliv na uporabo novih učnih pripomočkov in gradiv, seznanjenost z novimi oblikami in metodami poučevanja, uporabo raznolikih oblik in metod poučevanja, usposabljanje izobraževalcev v znanju tujih jezikov, poznavanje in razumevanje sistemov izobraževanja odraslih v državah partnericah, poznavanje tujih didaktičnih okolij, motiviranost izobraževalcev za uvajanje sprememb in novosti v poučevanje. Nekoliko manj (med 80 % in 90 %) jih je ocenjevalo, da ima sodelovanje pozitiven vpliv še na

socialne kompetence izobraževalcev, organizacijske in vodstvene spretnosti izobraževalcev (zmožnost in pripravljenost organiziranja in vodenja projektov ter timov), ozaveščenost izobraževalcev o evropskih kulturnih in moralnih vrednotah, krepitev spoštovanja različnih kultur in poznavanje evropskih institucij in njihovega delovanja.

– Sistemski raven:

Največ anketirancev (96 %) je ocenilo, da sodelovanje v programu EU pozitivno vpliva na inovacije in razširjanje dobrih praks znotraj Slovenije, na profesionalni razvoj izobraževalcev odraslih (93 %) in na pospeševanje kakovostnih izboljšav in splošen dvig kakovosti učenja/poučevanja (91 %). Velika večina vprašanih je prav tako ocenila (med 80 % in 90 %), da sodelovanje v programu pozitivno vpliva na internacionalizacijo sistema izobraževanja odraslih, sodelovanje različnih deležnikov (izobraževalcev, odločevalcev, lokalne skupnosti), promocijo zavedanja o pomenu vseživljenjskega učenja v Evropi, podporo nacionalnim politikam izobraževanja odraslih, razširjanje dobrih praks v Evropi in boljšo uporabo orodij EU za preglednost in priznavanje.

Temeljno sporočilo pridobljenih rezultatov evalvacijske študije (Klemenčič, 2017) za področje izobraževanja odraslih je bilo torej v tem, da po mnenju strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih program EU prispeva tako h kakovosti sistema izobraževanja odraslih, razvoju organizacij kot tudi k profesionalnemu razvoju strokovnega osebja.

Če primerjamo rezultate Vmesne evalvacije (Klemenčič, 2017) z rezultati evalvacije za obdobje 2014–2023, lahko ugotovimo, da na **institucionalni oz. organizacijski ravni trend ostaja enak**, to je, da ima Erasmus+ vrsto pozitivnih učinkov na organizacije, dejavne na področju izobraževanja odraslih, kot so: boljša didaktična usposobljenost osebja; uvedba in uporaba novih pripomočkov, modulov, predmetov; boljše upravljanje organizacije; strokovni (in osebni) razvoj zaposlenih; krepitev medkulturne kompetence. Izsledki evalvacije za obdobje 2014–2023 poleg teh rezultatov odstirajo še druge, na primer: boljše sodelovanje s partnerskimi institucijami (tudi takšnimi, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi); boljši ugled in kredibilnost organizacije tako v lokalnem kot mednarodnem prostoru; boljša internacionalizacija in mednarodno sodelovanje organizacije; krepitev stikov in sodelovanja v kolektivu.

Če primerjamo rezultate Vmesne evalvacije (Klemenčič, 2017) z rezultati evalvacije za obdobje 2014–2023 na sistemski ravni, lahko ugotovimo, da na **sistemski ravni opazujemo obrnjen trend**. Za razliko od rezultatov Vmesne evalvacije, ki je prepoznala vrsto pozitivnih vplivov Erasmus+ na sistem, smo v obdobju 2014–2023 identificirali zelo majhen vpliv Erasmus+ na sistemsko raven. Ocenjujemo, da do tega razkoraka v ugotovitvah med obema evalvacijama prihaja zaradi vključenosti različnih respondentov v samo raziskavo. Če se je Vmesna evalvacija osredotočila na respondente, ki so prihajali iz organizacij, dejavnih na področju izobraževanja odraslih, smo v evalvacijo v obdobju 2014–2023 poleg teh vključili tudi odločevalce in druge strokovnjake, ki prihajajo izven organizacij, dejavnih na področju izobraževanja odraslih, prav tako smo analizirali ključne sistemske politike na področju izobraževanja odraslih. Če bi v evalvaciji v obdobju 2014–2023 izhajali zgolj iz mnenj respondentov, ki prihajajo iz organizacij,

dejavnih na področju izobraževanja odraslih, bi prav tako lahko potrdili trend pozitivnega vpliva programa Erasmus+ na razvoj sistema: npr. javne organizacije izobraževanja odraslih (npr. ljudske univerze) so prepričane, da so se določene projektne aktivnosti iz organizacijske ravni sčasoma prenesle na nacionalno raven in dobile tudi ustrezno sistemsko umestitev. A ker smo vzorec respondentov v obdobju 2014–2023 razširili in v analizo podatkov vključili tudi druge vire, smo ugotovili, da je vpliv programa Erasmus+ na sistemsko raven pravzaprav zelo omejen: Erasmus+ ni del politike izobraževanja odraslih na nacionalni (sistemski) ravni; finančna sredstva Erasmus+ niso vključena v letne programe izobraževanja odraslih; odločevalci ne prepoznavajo učinkov programa Erasmus+ na izobraževanje odraslih na nacionalni ravni (na sistem, politiko, reforme), prav tako tudi ne, da bi program na področju izobraževanja odraslih pripomogel k boljšemu razumevanju ključnih orodij in politik EU.

1.3 Ugotovljene nacionalne specifike za posamezni sektor

Kot kažejo mednarodne raziskave (Desjardins, 2017; UNESCO, 2022a), predstavlja ključni dejavnik pri vzpostavitvi učinkovitih sistemov izobraževanja odraslih obseg sredstev, namenjenih področju izobraževanja odraslih. Odločilno vlogo pri zagotavljanju tovrstnih sredstev (še posebej pri nepoklicnem izobraževanju odraslih) ima država (vlada), ki s svojimi javnimi politikami ter prek vključevanja interesnih skupin (socialnih partnerjev) skrbi za razvoj priložnosti in ponudbe v izobraževanju odraslih ter pomaga odraslim premostiti strukturne ovire pri njihovi udeležbi v izobraževanju odraslih.¹³

A kot kažejo raziskave, imamo v Sloveniji težave z zagotavljanjem trajnih in uravnoteženih virov financiranja izobraževanja odraslih. Čeprav je ReNPIO gotovo pripomogel k večji stabilnosti financiranja izobraževanja odraslih iz javnih sredstev, predstavlja »neustrezen sistem financiranja v zadnjih letih ključni problem in oviro pri razvoju in izvajanju izobraževanja odraslih« (Ivančič idr., 2011, str. 373; gl. tudi OECD, 2018, str. 21). Odmeva tudi kritika Računskega sodišča RS (2022, str. 60), ki ugotavlja, da sta ministrstvi, pristojni za izobraževanje in delo kot pretežni vir financiranja izbrali sredstva Evropskega socialnega sklada, kar ne zagotavlja stalnosti in gotovosti pri izvajanju dejavnosti izobraževanja odraslih v Sloveniji. K nestabilnosti še dodatno prispeva tudi financiranje prednostnih področij ReNPIO – to je splošnega neformalnega izobraževanja (prvo prednostno področje), izobraževanja za dvig izobrazbene ravni (drugo prednostno področje) ter izobraževanja za potrebe trga dela (tretje prednostno področje) – prek javnih razpisov, ki »tako izvajalcem kot udeležencem onemogoča racionalno načrtovanje svojih aktivnosti, stabilnost ponudbe, povzroča finančne težave in vodi k odpuščanju usposobljenega osebja« (Brezovec idr., 2022, str. 25).

Zaradi nevzpostavljenega sistemskega pristopa financiranja, premajhnega vlaganja sredstev v izobraževanje odraslih, projektnega financiranja javnoveljavnih programov in dejavnosti, upadanja deležev sredstev iz državnega proračuna, prekomernega financiranja izobraževanja odraslih iz sredstev ESS ter finančnega spodbujanja predvsem tretjega prednostnega področja

¹³ Poleg države imajo odgovornost za financiranje izobraževanja odraslih tudi delodajalci, občine in posamezniki.

ReNPIO je nujno vzpostaviti stalne, trajne in uravnotežene vire financiranja izobraževanja odraslih (Mikulec, 2023; prim. Svet EU 2021, str. 15).

V tem kontekstu podfinanciranosti področja izobraževanja odraslih (še posebej splošnega neformalnega izobraževanja) gre razumeti tudi izjave predstavnikov javnih organizacij izobraževanja odraslih (tj. ljudskih univerz), da predstavljajo sredstva programa Erasmus+ za njih glavni del razvoja in napredka organizacije. Temu pritrjuje tudi odločevalska stran: »Kakršenkoli dodaten denar ali vsebine za naše področje so primerne in ustrezne, saj je ta sistemski (državni) del [izobraževanja odraslih v Sloveniji] zelo omejen s sredstvi, kadri in razvojem.« (MVI I-1)

Kot vemo, predstavlja profesionalni razvoj izobraževalcev odraslih ključni sestavni del kakovosti v izobraževanju odraslih (Svet EU, 2021; UNESCO, 2022b). Veljavna zakonodaja (ZIO-1, 2018, člen 19, 26) opredeljuje tri vrste izobraževalcev odraslih – (a) strokovne delavce v javnoveljavnih izobraževalnih programih za odrasle (učitelj, organizator izobraževanja) in (b) v svetovalni, razvojno-raziskovalni in drugih dejavnostih ter (c) izobraževalce v neformalnih programih za odrasle –, s čimer je vpeljala razlikovanje med »strokovnimi delavci« in »izobraževalci«, ki je strokovno neutemeljeno in uvaja neenakovredno obravnavo strokovnega osebja, ki deluje tako na področju formalnega izobraževanja kakor tudi v javnoveljavnih izobraževalnih programih ter neformalnih izobraževalnih programih za odrasle (več v Možina 2018, str. 24–27). S tem se »izobraževalcem« v neformalnih programih za odrasle onemogoča vključevanje v programe strokovnega izpopolnjevanja, s katerim bi krepili svojo usposobljenost za delo z odraslimi, kar ni v duhu danih mednarodnih zavez (UNESCO 2022b).

V tem kontekstu se nam zdi pomembno poudariti, da izsledki evalvacije Erasmus+ za obdobje 2014–2023 kažejo, da program daje velik poudarek profesionalnemu razvoju vsega osebja v organizacijah, dejavnih na področju izobraževanja odraslih, in posledično krepí tudi kakovost samih organizacij (Mikulec in Stanovnik Perčič, 2019) ter tako omogoča tudi 'izobraževalcem' v neformalnih programih, ki jim je onemogočeno vključevanje v programe strokovnega izpopolnjevanja na nacionalni ravni, možnost za strokovno izpopolnjevanje in profesionalni razvoj.

1.4 Priporočila izboljšanje programa Erasmus+ (za EK)

Priporočilo 1: Zaradi splošne druginje, ki se odraža tudi pri dražjih cenah letalskih kart in nastanitev, je treba povečati sredstva za izvedbo mobilnosti – tako zaposlenih (strokovnega osebja) kot tudi učečih se odraslih udeležencev mobilnosti.

Priporočilo 2: Treba je izenačiti finančna sredstva med strokovnimi delavci in odraslimi učečimi se, ki jih za namene mobilnosti prejmejo oboji. Individualno podporo za učeče se odrasle je treba ustrezno prilagoditi ciljni skupini in ne vseh upravičencev (učencev, dijakov, študentov in učečih se odraslih) obravnavati enako.

Priporočilo 3: Treba je povečati finančna sredstva za prijavitelje projektov KA2. [Veliko interesa, a premalo denarja za izvedbo projektov.]

Priporočilo 4: Treba je omejiti in bolj natančno določiti kriterije, katera organizacija lahko izvaja projekt Erasmus+ na področju izobraževanja odraslih. [Trenutno je prijavitelj lahko kdor koli, samo da je pravna oseba.]

Priporočilo 5: Za izvajanje reform in dolgotrajnejše doseganje učinkov programa Erasmus+ na področju izobraževanja na sistemski ravni (projekti KA3) je nujno potrebno v tovrstne projekte vključiti ustrezna pristojna ministrstva.

Priporočilo 6: Komisija naj organizira skupen dogodek na ravni EU in predstavi rezultate projektov KA3 na področju izobraževanja odraslih.

1.5 Priporočila za nacionalne odločevalce (MVI, CMEPIUS) in izvajalce (organizacije izobraževanja odraslih)

MVI

Priporočilo 1: Pri pripravi Vmesne evalvacije doseganja učinkov ReNPIO naj MVI upošteva metodološka izhodišča evalvacije programa Erasmus+ in evalvacijo izvede na treh ravneh: na individualni ravni, kjer naslovi strokovno osebje in učeče se odrasle; na organizacijski ravni, kjer naslovi učinke na ravni organizacij, vključenih v implementacijo ReNPIO; ter na sistemski ravni, kjer preveri doseganje učinkov med odločevalci. Pri tovrstni evalvaciji se naj nasloni na kombinirani pristop, ki bo vključeval tako kvantitativen kot kvalitativen raziskovalni vidik. Evalvacija bi se lahko prav tako osredotočila na doseganje uspešnosti, učinkovitosti, relevantnosti, koherentnosti in trajnosti učinkov ReNPIO.

CMEPIUS

Priporočilo 1: Pri novačenju in spodbujanju novih organizacij za prijavo na projekte Erasmus+ naj CMEPIUS te najprej navduši s primeri dobrih praks.

Priporočilo 2: Zaposleni na CMEPIUS-u se naj v večjem obsegu udeležijo različnih dogodkov, ki se izvajajo v okviru projektov KA2 v Sloveniji.

Priporočilo 3: CMEPIUS naj na podlagi nabora rezultatov več projektov pripravi sintezo ključnih trendov in spoznanj, ki bi jih veljalo vpeljati v sistem, in jih preda odločevalcem (MVI). Na tej podlagi lahko potem odločevalci razpravljajo o sistemskih izboljšavah na podlagi spoznanj projektov Erasmus+.

Organizacije izobraževanja odraslih

Priporočilo 1: Rezultate, rešitve in inovacije projektov Erasmus+ si naj organizacije, dejavne na področju izobraževanja odraslih, vsakoletno izmenjajo na srečanjih v okviru svojih stanovskih združenj.

Priporočilo 2: Orodja in rešitve, ki nastanejo v projektih Erasmus+, naj pri svojem delu uporablja čim več organizacij, dejavnih na področju izobraževanja odraslih, četudi jih niso razvile same na svoji organizaciji.

Literatura in viri

2014–2020 Erasmus+ programme intervention logic: Annex 3. (b.l.).

Annex 4: 2021–2027 Erasmus+ programme intervention logic. (b.l.).

Brezovec, L., Grželj, A. in Bazjako, T. (2022). 100 let razvoja: od posameznih predavanj do javne mreže. V: A. Grželj, E. Mermolja, T. Bazjako, A. Benko in N. Ličen (ur.). *Sto.let. je znanja: 100 let ljudskih univerz na Slovenskem* (str. 16–33). Zveza ljudskih univerz Slovenije.

Carpentieri, J. D., Litster, J., Cara, O. in Popov, J. (2022). *Povzetek končnega evalvacijskega poročila projekta GOAL – Svetovanje odraslim v izobraževanju*. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

Desjardins, R. (2017). *Political economy of adult learning systems*. Bloomsbury Academic.

Državni zbor. (2013). *Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013–2020 (ReNPIO 2013-2020)*.
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO97>

Državni zbor. (2022). *Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2022–2030 (ReNPIO22-30)*.
<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO138>

Erasmus Project report Platform (2023). <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/projects>

European Commission (2022). *Erasmus+ Annual report 2021*. Publication Office of the European Union.

European Commission (2023). *Erasmus+ Annual report 2022*. Publication Office of the European Union.

Ivančič, A. idr. (2011). Izobraževanje odraslih. V: J. Krek in M. Metljak (ur.). *Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji* (str. 369–418). Zavod RS za šolstvo.

Klemenčič, E. (2017). *Vmesno nacionalno poročilo o implementaciji in učinkih programa Erasmus+*. Cnepius.

Mikulec, B. (2021). The influence of international intergovernmental organisations on Slovenian adult education policies. *International Journal of Lifelong Education*, 40(1), 37–52. <https://doi.org/10.1080/02601370.2021.1871674>

Mikulec, B. (2023). Od projektnega k sistemskemu urejanju izobraževanja odraslih. *Sodobna pedagogika*, 74(4), 160–179.

Mikulec, B. (forthcoming). Adult learning and education policy mobilities: Following adult learning and education policy development in Slovenia. In M. Milana, P. Rasmussen, M. Bussi (Eds.), *Research Handbook on Adult Education Policy*. Edward Elgar Publishing.

Mikulec, B. in Stanovnik Perčič, A. (2019). *Profesionalni razvoj izobraževalcev odraslih in vloga programa EU*. Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja.

Mobility Tool+. (n.d.). <https://webgate.ec.europa.eu/eac/mobility>

- Možina, T. (2018). Je čas za delovanje in je čas za refleksijo – kdo smo izobraževalci odraslih in kakšna je naša vloga v skupnosti? V: N. Ličen in M. Mezgec (ur.), *Sodobne paradigme raziskovanja izobraževanja in učenja odraslih: Eseji v počastitev jubileja Ane Krajnc* (str. 23–48). Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.
- OECD. (2018). *Skills strategy implementation guidance for Slovenia: Improving the governance of adult learning, OECD Skills Studies*. OECD Publishing.
- QlikSense. (2023). <https://webgate.ec.europa.eu/erasmus-esc/index/>
- Računsko sodišče RS. (2022). *Revizijsko poročilo: Vseživljenjsko učenje v Republiki Sloveniji s poudarkom na odraslih*. Republika Slovenija.
- Sotošek, A. in Beltram, P. (2021). *Poročilo o uresničevanju Resolucije o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2013 – 2020 (ReNPIO 2013 – 2020)*. Andragoški center Slovenije.
- Svet EU. (2021). *Resolucija Sveta o novem evropskem programu za izobraževanje odraslih 2021–2030*. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G1214\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G1214(01))
- UNESCO. (2022a). *5 Global report on adult learning and education*. UNESCO Institute for Lifelong Learning.
- UNESCO. (2022b). *CONFITEA VII Marrakech Framework for Action: Harnessing the transformational power of Adult Learning and Education*. [https://www.uil.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2022/06/FINAL %20MarrakechFrameworkForActionEN_06_21_22_0.pdf](https://www.uil.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2022/06/FINAL%20MarrakechFrameworkForActionEN_06_21_22_0.pdf)
- Vlada Republike Slovenije (2021). *Letni program izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za leto 2022*. http://mizs.arhiv-spletisc.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/izobrazevanje_odraslih/index.html
- Vlada Republike Slovenije (2022). *Letni program izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za leto 2023*. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Odrasli/LPIO/2023/LPIO2023_za-spletno-stran.pdf
- Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO-1). (2018). *Uradni list RS*, št. 6/18.
- Poročila udeležencev, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019.

Seznam in pomen kratic in krajšav

ACS: Andragoški center Republike Slovenije

CMEPIUS: Center Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja

EK: Evropska komisija

ESS: Evropski socialni sklad

EU: Evropska unija

IKT: informacijsko-komunikacijska tehnologija

KA120: pridobitev akreditacije

KA121: projekti mobilnosti za akreditirane organizacije

KA122: projekti mobilnosti za neakreditirane organizacije

KA210: manjša partnerstva

KA220: sodelovalna partnerstva

KA3: podpora razvoju politik in sodelovanju

LU: Ljudska univerza

MVI: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje

NVO: nevladna organizacija

ReNPIO: Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih

RIA-AE: The Research-based Impact Analysis of Erasmus+ Adult Education Programme Network

Priloge

Priloga 1: Podatki iz poročil o učni mobilnosti osebja v izobraževanju odraslih

Tabela P1: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2014

Učni izidi (znanje, spretnosti in kompetence) (N = 9)	(Zelo) se strinjam	(Zelo) se ne strinjam	Neodločen
Učil(a) sem se na dobri praksi v tujini.	8	/	1
Pridobil(a) sem praktične spretnosti, ki so pomembne za moje trenutno delo in strokovni razvoj.	8	/	1
Okrepil(a) in razširil(a) sem svojo strokovno mrežo.	8	/	1
Okrepil(a) sem sodelovanje s partnerskimi institucijami/organizacijami.	8	/	1
Izboljšal(a) sem svoje organizacijske/upravljaljske/vodstvene spretnosti.	6	/	3
Vzpostavil(a) sem sodelovanje z akterji na trgu dela.	5	/	4
Vzpostavil(a) sem sodelovanje z akterji v civilni družbi.	7	/	2
Izboljšal(a) sem svoje znanje tujih jezikov.	7	/	2
Izboljšal(a) sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence.	8	/	1
Izboljšal(a) sem svoje kompetence za uporabo orodij informacijske in komunikacijske tehnologije (npr. računalnik, splet, virtualne platforme za sodelovanje, programska oprema, naprave IKT itd.).	5	/	4
Izboljšal(a) sem svoje zadovoljstvo z delovnim mestom.	8	/	1
Izboljšal(a) sem svoje karijerne priložnosti.	6	/	3
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk za veščine ali kompetence, pridobljene v kontekstu formalnega/neformalnega učenja.	6	/	3
Izboljšal(a) sem svoje znanje o predmetu, ki ga poučujem, oz. svojem strokovnem področju.	8	/	1
Osvežil(a) sem svoj odnos do poučevanja/usposabljanja.	7	/	2
Nadgradil(a) sem svoje znanje o sistemih za izobraževanje odraslih v drugih državah.	8	/	1
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o (evropskih) mehanizmih financiranja projektov na področju izobraževanja odraslih.	7	/	2
Pripeljalo je do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na moji pošiljajoči instituciji.	8	/	1
Vodilo bo do boljše motivacije za učence pri predmetu, ki ga poučujem.	8	/	1
Pripeljalo je do uvedbe novih predmetov za poučevanje/usposabljanje.	7	/	2

Vodilo bo do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju moje pošiljajoče institucije.	7	/	2
Vodilo bo do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	7	1	1
Pripeljalo je do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	4	2	3
Vodilo bo do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	6	1	2
Pripeljalo je do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	7	1	1

Vir: Poročila udeležencev, 2014

Tabela P2: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2015

Učni izidi (znanje, spretnosti in kompetence) (N = 89)	(Zelo) se strinjam	(Zelo) se ne strinjam	Neodločen
Učil(a) sem se na dobri praksi v tujini.	83	3	3
Pridobil(a) sem praktične spretnosti, ki so pomembne za moje trenutno delo in strokovni razvoj.	78	3	8
Okrepil(a) in razširil(a) sem svojo strokovno mrežo.	68	4	17
Okrepil(a) sem sodelovanje s partnerskimi institucijami/organizacijami.	63	8	18
Izboljšal(a) sem svoje organizacijske/upravljaljske/vodstvene spretnosti.	58	4	27
Vzpostavil(a) sem sodelovanje z akterji na trgu dela.	21	38	30
Vzpostavil(a) sem sodelovanje z akterji v civilni družbi.	39	17	33
Izboljšal(a) sem svoje znanje tujih jezikov.	73	5	11
Izboljšal(a) sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence.	83	2	4
Izboljšal(a) sem svoje kompetence za uporabo orodij informacijske in komunikacijske tehnologije (npr. računalnik, splet, virtualne platforme za sodelovanje, programska oprema, naprave IKT itd.).	42	21	26
Izboljšal(a) sem svoje zadovoljstvo z delovnim mestom/zaposlitvijo.	65	5	19
Izboljšal(a) sem svoje zaposlitvene/karijerne priložnosti.	57	10	22
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk za veščine ali kompetence, pridobljene v kontekstu formalnega/neformalnega učenja.	74	3	12
Izboljšal(a) sem svoje znanje o predmetu, ki ga poučujem, oz. svojem strokovnem področju.	76	3	10
Osvežil(a) sem svoj odnos do poučevanja/usposabljanja.	72	4	13
Nadgradil(a) sem svoje znanje o sistemih za izobraževanje odraslih v drugih državah.	73	6	10
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o (evropskih) mehanizmih financiranja projektov na področju izobraževanja odraslih.	64	9	16

Pripeljalo je do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na moji pošiljajoči instituciji.	73	7	14
Vodilo bo do boljše motivacije za učence pri predmetu, ki ga poučujem.	66	4	19
Pripeljalo je do uvedbe novih predmetov za poučevanje/usposabljanje.	59	8	22
Vodilo bo do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju moje pošiljajoče institucije.	59	10	20
Vodilo bo do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	65	5	19
Pripeljalo je do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	52	9	28
Vodilo bo do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	71	5	13
Pripeljalo je do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	60	8	21

Vir: Poročila udeležencev, 2014, 2015

Tabela P3: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2016

Učni izidi (znanje, spretnosti in kompetence) (N = 78)	(Zelo) se strinjam	(Zelo) se ne strinjam	Neodločen
Učil(a) sem se na dobri praksi v tujini.	75	/	3
Pridobil(a) sem praktične spretnosti, ki so pomembne za moje trenutno delo in strokovni razvoj.	66	/	12
Okrepil(a) in razširil(a) sem svojo strokovno mrežo.	69	/	9
Okrepil(a) sem sodelovanje s partnerskimi institucijami/organizacijami.	59	3	16
Izboljšal(a) sem svoje organizacijske/upravljaljske/vodstvene spretnosti.	46	3	29
Vzpostavil(a) sem sodelovanje z akterji na trgu dela.	5	35	38
Vzpostavil(a) sem sodelovanje z akterji v civilni družbi.	39	15	24
Izboljšal(a) sem svoje znanje tujih jezikov.	67	1	10
Izboljšal(a) sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence.	72	1	5
Izboljšal(a) sem svoje kompetence za uporabo orodij informacijske in komunikacijske tehnologije (npr. računalnik, splet, virtualne platforme za sodelovanje, programska oprema, naprave IKT itd.).	30	14	34
Izboljšal(a) sem svoje zadovoljstvo z delovnim mestom/zaposlitvijo.	63	2	13
Izboljšal(a) sem svoje zaposlitvene/karijerne priložnosti.	60	4	14
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk za veščine ali kompetence, pridobljene v kontekstu formalnega/neformalnega učenja.	56	5	17

Izboljšal(a) sem svoje znanje o predmetu, ki ga poučujem, oz. svojem strokovnem področju.	69	1	8
Osvežil(a) sem svoj odnos do poučevanja/usposabljanja.	68	2	8
Nadgradil(a) sem svoje znanje o sistemih za izobraževanje odraslih v drugih državah.	68	4	6
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o (evropskih) mehanizmih financiranja projektov na področju izobraževanja odraslih.	69	3	6
Vodilo bo do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na moji pošiljajoči instituciji.	74	/	4
Pripeljalo je do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na moji pošiljajoči instituciji.	59	3	16
Vodilo bo do boljše motivacije za učence pri predmetu, ki ga poučujem.	59	3	16
Pripeljalo je do uvedbe novih predmetov za poučevanje/usposabljanje.	53	6	19
Vodilo bo do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju moje pošiljajoče institucije.	48	3	27
Privedlo je do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju moje organizacije pošiljateljice.	34	8	36
Vodilo bo do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	64	1	13
Pripeljalo je do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	56	4	18
Vodilo bo do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	59	1	18
Pripeljalo je do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	54	2	22

Vir: Poročila udeležencev, 2014, 2015, 2016

Tabela P4: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2017

Učni izidi (znanje, spretnosti in kompetence) (N = 33)	(Zelo) se strinjam	(Zelo) se ne strinjam	Neodločen
Učil(a) sem se na dobri praksi v tujini.	33	/	/
Pridobil(a) sem praktične spretnosti, ki so pomembne za moje trenutno delo in strokovni razvoj.	32	/	1
Okrepil(a) in razširil(a) sem svojo strokovno mrežo.	27	/	6
Okrepil(a) sem sodelovanje s partnerskimi institucijami/organizacijami.	23	2	8
Izboljšal(a) sem svoje organizacijske/upravljaljske/vodstvene spretnosti.	25	2	6
Vzpostavil(a) sem sodelovanje z akterji na trgu dela.	16	7	10
Vzpostavil(a) sem sodelovanje z akterji v civilni družbi. ¹⁴	11	2	3
Izboljšal(a) sem svoje znanje tujih jezikov.	26	2	5

¹⁴ Število vseh respondentov, ki so odgovorili na to vprašanje, je 16.

Izboljšal(a) sem svoje družbene, jezikovne in/ali kulturne kompetence.	32	/	1
Izboljšal(a) sem svoje kompetence za uporabo orodij informacijske in komunikacijske tehnologije (npr. računalnik, splet, virtualne platforme za sodelovanje, programska oprema, naprave IKT itd.).	18	7	8
Izboljšal(a) sem svoje zadovoljstvo z delovnim mestom/zaposlitvijo.	28	1	4
Izboljšal(a) sem svoje zaposlitvene/karijerne priložnosti.	24	3	6
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk za veščine ali kompetence, pridobljene v kontekstu formalnega/neformalnega učenja.	27	2	4
Izboljšal(a) sem svoje znanje o predmetu, ki ga poučujem, oz. svojem strokovnem področju.	33	/	/
Osvežil(a) sem svoj odnos do poučevanja/usposabljanja.	30	/	3
Nadgradil(a) sem svoje znanje o sistemih za izobraževanje odraslih v drugih državah.	22	2	9
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o (evropskih) mehanizmih financiranja projektov na področju izobraževanja odraslih.	25	2	6
Vodilo bo do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na moji pošiljajoči instituciji.	32	/	1
Pripeljalo je do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na moji pošiljajoči instituciji.	29	/	4
Vodilo bo do boljše motivacije za učence pri predmetu, ki ga poučujem.	26	/	7
Pripeljalo je do uvedbe novih predmetov za poučevanje/usposabljanje.	28	/	5
Vodilo bo do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju moje pošiljajoče institucije.	25	/	8
Privedlo je do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju moje organizacije pošiljateljice.	20	1	12
Vodilo bo do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	28	2	3
Pripeljalo je do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	28	2	3
Vodilo bo do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	29	/	4
Pripeljalo je do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	27	/	6

Vir: Poročila udeležencev, 2015, 2016

Tabela P5: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2017

Učni izidi (znanje, spretnosti in kompetence) (N = 11)	(Zelo) se strinjam	(Zelo) se ne strinjam	Neodločen
---	-----------------------	--------------------------	-----------

Kompetence na področju matematike, znanosti in tehnologije.	3	3	5
Digitalne kompetence.	4	4	3
Učenje učenja.	9	/	2
Socialne in državljanske kompetence.	10	/	1
Smisel za pobudo in podjetništvo.	8	/	3
Kulturna osveščenost in izražanje.	11	/	/
Izboljšal(a) sem svoje zaposlitvene in karierne možnosti.	5	/	6
Postal(a) sem bolj motiviran(a) za razvoj svojih strokovnih spretnosti.	11	/	/
Učil(a) sem se iz dobre prakse v tujini.	11	/	/
Pridobil(a) sem praktične spretnosti, ki so pomembne za moje trenutno delo in strokovni razvoj.	11	/	/
Izboljšal(a) sem svoje znanje o področju, ki ga poučujem, oz. svojem strokovnem področju.	11	/	/
Lahko sem eksperimentiral(a) in razvijal(a) nove prakse učenja in metode poučevanja.	4	1	6
Vzpostavil(a) sem nove stike/razširil(a) svojo mrežo strokovnih stikov.	8	/	3
Izboljšal(a) sem svoje znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah.	6	2	3
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk za veščine ali kompetence, pridobljene v kontekstu formalnega/neformalnega učenja.	1	5	5
Postal(a) sem bolj osveščen(a) o evropskih mehanizmih financiranja na področju izobraževanja in usposabljanja.	5	/	6
Analitične spretnosti.	5	/	6
Praktične spretnosti (npr. načrtovanje in organizacija, vodenje projektov ipd.).	10	/	1
Organizacijske/upravljaljske/vodstvene spretnosti.	9	/	2
Sposobnost za timsko delo.	10	/	1
Čustvene spretnosti (npr. izboljšanje samozavesti itd.).	9	/	2
Ustvarilo je priložnosti zame, da lahko delim znanje, pridobljeno med aktivnostjo mobilnosti, s svojimi kolegi.	11	/	/
Privedlo je do uvedbe novih predmetov ali kurikulumov v moji organizaciji pošiljateljici.	3	1	7
Ustvarilo je priložnosti za uvedbo ali razvoj novih izobraževalnih aktivnosti, kot so razvoj kurikulumov, razvoj skupnih programov ali modulov, akademske mreže ipd.	6	1	4
Okrepilo je pozitiven odnos moje organizacije pošiljateljice do pošiljanja več osebja na poučevanje, sodelovanje v strukturiranem tečaju ali izobraževalni obisk na delovnem mestu.	11	/	/
Izboljšalo je organizacijo in upravljanje moje organizacije pošiljateljice.	10	/	1
Okrepilo je sodelovanje s partnerskimi organizacijami na tem projektu.	11	/	/

Okrepilo je napore moje organizacije pošiljateljice, da internacionalizira svoje aktivnosti.	11	/	/
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji na trgu dela.	3	/	8
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji v civilni družbi.	6	/	5
Privedlo je do začetka ali pridružitve novim evropskim/mednarodnim projektom.	11	/	/

Vir: Poročila udeležencev, 2017

Tabela P6: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2018

Učni izidi (znanje, spretnosti in kompetence) (N = 87)	(Zelo) se strinjam	(Zelo) se ne strinjam	Neodločen
Kompetence na področju matematike, znanosti in tehnologije.	16	41	30
Digitalne kompetence.	26	32	29
Učenje učenja.	77	4	6
Socialne in državljanske kompetence.	84	/	3
Smisel za pobudo in podjetništvo.	65	8	14
Kulturna osveščenost in izražanje.	82	/	5
Izboljšal(a) sem svoje zaposlitvene in karijerne možnosti.	68	10	19
Postal(a) sem bolj motiviran(a) za razvoj svojih strokovnih spretnosti.	83	1	3
Učil(a) sem se iz dobre prakse v tujini.	84	/	3
Pridobil(a) sem praktične spretnosti, ki so pomembne za moje trenutno delo in strokovni razvoj.	72	5	10
Izboljšal(a) sem svoje znanje o področju, ki ga poučujem, oz. svojem strokovnem področju.	70	6	11
Lahko sem eksperimentiral(a) in razvijal(a) nove prakse učenja in metode poučevanja.	58	11	18
Vzpostavil(a) sem nove stike/razširil(a) svojo mrežo strokovnih stikov.	81	1	5
Izboljšal(a) sem svoje znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah.	76	5	6
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk za veščine ali kompetence, pridobljene v kontekstu formalnega/neformalnega učenja.	56	4	27
Postal(a) sem bolj osveščen(a) o evropskih mehanizmih financiranja na področju izobraževanja in usposabljanja.	61	3	23
Analitične spretnosti.	57	9	21
Praktične spretnosti (npr. načrtovanje in organizacija, vodenje projektov ipd.).	73	3	11
Organizacijske/upravljaljske/vodstvene spretnosti.	66	3	18
Sposobnost za timsko delo.	80	1	6
Čustvene spretnosti (npr. izboljšanje samozavesti itd.).	79	1	7

Ustvarilo je priložnosti zame, da lahko delim znanje, pridobljeno med aktivnostjo mobilnosti, s svojimi kolegi.	84	1	2
Uporaba novih metod poučevanja/usposabljanja, pristopov in dobrih praks v instituciji pošiljateljici.	75	4	8
Privedlo je do uvedbe novih predmetov ali kurikulov v moji organizaciji pošiljateljici.	58	9	20
Ustvarilo je priložnosti za uvedbo ali razvoj novih izobraževalnih aktivnosti, kot so razvoj kurikulov, razvoj skupnih programov ali modulov, akademske mreže ipd.	61	9	17
Okrepilo je pozitiven odnos moje organizacije pošiljateljice do pošiljanja več osebja na poučevanje, sodelovanje v strukturiranem tečaju ali izobraževalni obisk na delovnem mestu.	79	2	6
Izboljšalo je organizacijo in upravljanje moje organizacije pošiljateljice.	68	4	15
Okrepilo je sodelovanje s partnerskimi organizacijami na tem projektu.	79	/	8
Okrepilo je napore moje organizacije pošiljateljice, da internacionalizira svoje aktivnosti.	74	2	11
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji na trgu dela.	29	8	50
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji v civilni družbi.	50	4	33
Privedlo je do začetka ali pridružitve novim evropskim/mednarodnim projektom.	75	5	16

Vir: Poročila udeležencev, 2017, 2018

Tabela P7: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2019

Učni izidi (znanje, spretnosti in kompetence) (N = 93)	(Zelo) se strinjam	(Zelo) se ne strinjam	Neodločen
Kompetence na področju matematike, znanosti in tehnologije.	16	39	38
Digitalne kompetence.	35	19	39
Učenje učenja.	71	5	17
Socialne in državljanske kompetence.	91	1	1
Smisel za pobudo in podjetništvo.	60	3	30
Kulturna osveščenost in izražanje.	93	/	/
Izboljšal(a) sem svoje zaposlitvene in karijerne možnosti.	53	10	30
Postal(a) sem bolj motiviran(a) za razvoj svojih strokovnih spretnosti.	86	/	7
Učil(a) sem se iz dobre prakse v tujini.	91	1	1
Pridobil(a) sem praktične spretnosti, ki so pomembne za moje trenutno delo in strokovni razvoj.	80	3	10
Izboljšal(a) sem svoje znanje o področju, ki ga poučujem, oz. svojem strokovnem področju.	71	6	18
Lahko sem eksperimentiral(a) in razvijal(a) nove prakse učenja in metode poučevanja.	50	10	33

Vzpostavil(a) sem nove stike/razširil(a) svojo mrežo strokovnih stikov.	90	/	3
Izboljšal(a) svoje znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah.	72	5	16
Izboljšal(a) sem svojo osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk za veščine ali kompetence, pridobljene v kontekstu formalnega/neformalnega učenja.	49	16	28
Postal(a) sem bolj osveščen(a) o evropskih mehanizmih financiranja na področju izobraževanja in usposabljanja.	60	9	21
Analitične spretnosti.	57	6	30
Praktične spretnosti (npr. načrtovanje in organizacija, vodenje projektov ipd.).	80	1	12
Organizacijske/upravljaljske/vodstvene spretnosti.	76	3	14
Sposobnost za timsko delo.	89	/	4
Čustvene spretnosti (npr. izboljšanje samozavesti itd.).	76	1	16
Ustvarilo je priložnosti zame, da lahko delim znanje, pridobljeno med aktivnostjo mobilnosti, s svojimi kolegi.	92	/	1
Uporaba novih metod poučevanja/usposabljanja, pristopov in dobrih praks v instituciji pošiljateljici.	84	2	7
Privedlo je do uvedbe novih predmetov ali kurikulumov v moji organizaciji pošiljateljici.	39	23	31
Ustvarilo je priložnosti za uvedbo ali razvoj novih izobraževalnih aktivnosti, kot so razvoj kurikulumov, razvoj skupnih programov ali modulov, akademske mreže ipd.	48	16	29
Okrepilo je pozitiven odnos moje organizacije pošiljateljice do pošiljanja več osebja na poučevanje, sodelovanje v strukturiranem tečaju ali izobraževalni obisk na delovnem mestu.	84	/	9
Izboljšalo je organizacijo in upravljanje moje organizacije pošiljateljice.	61	3	29
Okrepilo je sodelovanje s partnerskimi organizacijami na tem projektu.	86	/	7
Okrepilo je napore moje organizacije pošiljateljice, da internacionalizira svoje aktivnosti.	77	3	13
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji na trgu dela.	32	18	43
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji v civilni družbi.	52	8	33
Privedlo je do začetka ali pridružitve novim evropskim/mednarodnim projektom.	68	2	23

Vir: Poročila udeležencev, 2017, 2018, 2019

Tabela P8: Pridobljeno znanje, spretnosti in kompetence strokovnega osebja v izobraževanju odraslih na učnih mobilnostih, izvedenih v letu 2020

Učni izidi (znanje, spretnosti in kompetence) (N = 19)	(Zelo) se strinjam	(Zelo) se ne strinjam	Neodločen
---	-----------------------	--------------------------	-----------

Kompetence na področju matematike, znanosti in tehnologije.	/	10	9
Digitalne kompetence.	15	2	2
Učenje učenja.	15	1	3
Socialne in državljanske kompetence.	19	/	/
Smisel za pobudo in podjetništvo.	17	/	2
Kulturna osveščenost in izražanje.	17	2	/
Izboljšal(a) sem svoje zaposlitvene in karierne možnosti.	12	2	5
Postal(a) sem bolj motiviran(a) za razvoj svojih strokovnih spretnosti.	19	/	/
Učil(a) sem se iz dobre prakse v tujini.	19	/	/
Pridobil(a) sem praktične spretnosti, ki so pomembne za moje trenutno delo in strokovni razvoj.	15	1	3
Izboljšal(a) sem svoje znanje o področju, ki ga poučujem, oz. svojem strokovnem področju.	13	3	3
Lahko sem eksperimentiral(a) in razvijal(a) nove prakse učenja in metode poučevanja.	11	/	8
Vzpostavil(a) sem nove stike/razširil(a) svojo mrežo strokovnih stikov.	17	/	2
Izboljšal(a) sem svoje znanje o sistemu izobraževanja v drugih državah.	15	2	2
Izboljšal(a) sem sem svojo osveščenost o novih metodah za ocenjevanje/podeljevanje kreditnih točk za veščine ali kompetence, pridobljene v kontekstu formalnega/neformalnega učenja.	13	3	3
Postal(a) sem bolj osveščen(a) o evropskih mehanizmih financiranja na področju izobraževanja in usposabljanja.	14	2	3
Analitične spretnosti.	8	3	8
Praktične spretnosti (npr. načrtovanje in organizacija, vodenje projektov ipd.).	18	/	1
Organizacijske/upravljaljske/vodstvene spretnosti.	15	/	4
Sposobnost za timsko delo.	18	/	1
Čustvene spretnosti (npr. izboljšanje samozavesti itd.).	14	/	5
Ustvarilo je priložnosti zame, da lahko delim znanje, pridobljeno med aktivnostjo mobilnosti, s svojimi kolegi.	19	/	/
Uporaba novih metod poučevanja/usposabljanja, pristopov in dobrih praks v instituciji pošiljateljici.	19		
Privedlo je do uvedbe novih predmetov ali kurikulov v moji organizaciji pošiljateljici.	14	1	4
Ustvarilo je priložnosti za uvedbo ali razvoj novih izobraževalnih aktivnosti, kot so razvoj kurikulov, razvoj skupnih programov ali modulov, akademske mreže ipd.	14	1	4
Okrepilo je pozitiven odnos moje organizacije pošiljateljice do pošiljanja več osebja na poučevanje, sodelovanje v strukturiranem tečaju ali izobraževalni obisk na delovnem mestu.	17	/	2
Izboljšalo je organizacijo in upravljanje moje organizacije pošiljateljice.	15	/	4

Okrepilo je sodelovanje s partnerskimi organizacijami na tem projektu.	18	1	/
Okrepilo je napore moje organizacije pošiljateljice, da internacionalizira svoje aktivnosti.	16	1	2
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji na trgu dela.	12	1	6
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji v civilni družbi.	14	1	4
Privedlo je do začetka ali pridružitve novim evropskim/mednarodnim projektom.	14	1	4

Vir: Poročila udeležencev, 2018, 2019

Tabela P9: Učinki Erasmus+ na organizacijsko raven glede na stališča udeležencev (strokovnega osebja) učne mobilnosti v obdobju 2014–2020

Učinki Erasmus+ na organizacijsko raven	2014 N = 9	2015 N = 89	2016 N = 78	2017 N = 33	2018 N = 11	2018 N = 87	2019 N = 93	2020 N = 19	2014–2020 N = 419
Vodilo bo do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na moji pošiljajoči instituciji.	/	/	74	32	/	/	/	/	N = 106 96,26 %
Pripeljalo je do uporabe novih metod/pristopov/dobrih praks za poučevanje/usposabljanje na moji pošiljajoči instituciji.	8	73	59	29	/	/	/	/	N = 169 80,86 %
Pripeljalo je do uvedbe novih predmetov za poučevanje/usposabljanje.	7	59	53	28	/	/	/	/	N = 147 70,33 %
Vodilo bo do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju moje pošiljajoče institucije.	7	59	48	25	/	/	/	/	N = 139 66,50 %
Privedlo je do uvedbe sprememb v organizaciji/upravljanju moje organizacije pošiljateljice.	/	/	/	20	10	68	61	15	N = 174 71,90 %
Privedlo je do uvedbe novih predmetov ali kurikulov v moji organizaciji pošiljateljici.	/	/	/	/	3	58	39	14	N = 114 54,28 %
Ustvarilo je priložnosti za uvedbo ali razvoj novih izobraževalnih aktivnosti, kot so razvoj kurikulov, razvoj skupnih programov	/	/	/	/	6	61	48	14	N = 129 61,42 %

ali modulov, akademske mreže ipd.									
Okrepilo je pozitiven odnos moje organizacije pošiljateljice do pošiljanja več osebja na poučevanje, sodelovanje v strukturiranem tečaju ali izobraževalni obisk na delovnem mestu.	/	/	/	/	11	79	84	17	N = 191 90,95 %
Vodilo bo do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	7	65	64	28	/	/	/	/	N = 164 78,46 %
Pripeljalo je do novega/povečanega sodelovanja s partnerskimi institucijami/organizacijami.	4	52	56	28	11	79	86	18	N = 334 79,71 %
Vodilo bo do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	6	71	59	29	/	/	/	/	N = 165 78,94 %
Pripeljalo je do internacionalizacije moje pošiljajoče institucije.	7	60	54	27	11	74	77	16	N = 326 77,80 %
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji na trgu dela.	/	/	/	/	3	29	32	12	N = 76 36,19 %
Okrepilo je sodelovanje moje organizacije pošiljateljice z akterji v civilni družbi.	/	/	/	/	6	50	52	14	N = 122 58,09 %
Privedlo je do začetka ali pridružitve novim evropskim/mednarodnim projektom.	/	/	/	/	11	75	68	14	N = 168 80 %

Vir: Poročila udeležencev, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019

Priloga 2: Uporabljeni anketni vprašalnik

DEL 1: SPLOŠNA VPRAŠANJA O VAŠI ORGANIZACIJI IN SODELOVANJU V PROGRAMU ERASMUS+

1) Katera kategorija najbolje opiše organizacijo, v kateri delate? Če delate za več organizacij, jih lahko izberete več.

Podjetje

Lokalni/regionalni javni organ

Vladna organizacija

Sindikar delavcev

Organizacija delodajalcev (združenje/interesne zbornice)

Ponudnik/izvajalec izobraževanja odraslih (šola/zavod/center)

Dnevno varstvo otrok/vrtec/predšolska vzgoja

Osnovnošolsko/srednješolsko splošno izobraževanje

Izvajalec poklicnega izobraževanja in usposabljanja

Visokošolski/višješolski zavod (terciarna raven)

Univerza za tretje življenjsko obdobje

Oddelek za izobraževanje odraslih na srednji šoli

Nacionalni organ za akreditiranje, potrjevanje izobraževalnih programov ali kvalifikacije

Nevladna organizacija (NVO)/društvo

Socialno podjetje

Organizacija socialnega varstva

Zdravstvena ustanova

Organizacija civilne družbe

Knjižnica

Kulturna ali umetniška ustanova

Športni klub/združenje/zveza

Raziskovalni inštitut

Mladinska organizacija

Medijska hiša

Svetovalno podjetje

Možganski trust

Evropska mreža/združenje

Drugo – vpišite:

Pripombe:

2) Koliko oseb je bilo v vaši organizaciji zaposlenih ob koncu leta 2022? Če ne poznate natančnega števila, navedite približno oceno.

1–5

6–10

11–50

51–100

101–250

Več kot 250

3) Koliko učečih se odraslih je bilo udeleženih v izobraževalnih dejavnostih, ki jih je leta 2022 izvedla vaša organizacija? Če ne poznate natančnega števila, navedite približno oceno.

Učeči se odrasli je vsaka odrasla oseba, ki je zaključila ali ni več vključena v začetno izobraževanje ali usposabljanje in se vrne k nekaterim oblikam nadaljnega nepoklicnega izobraževanja (formalnega, neformalnega ali priložnostnega).

0

1–10

11–50

51–100

101– 250
Več kot 250
Ne vem

4) V katerih ključnih aktivnostih v okviru programa Erasmus+ je vaša organizacija sodelovala od leta 2018 dalje? Možnih je več odgovorov

Ključni ukrep 1 (KA1): Individualna mobilnost osebja in učečih se odraslih v izobraževanju odraslih

Ključni ukrep 2 (KA2): strateška partnerstva (2014–2020) in partnerstva za sodelovanje (2021–2027) v izobraževanju odraslih

5) Pri koliko projektih (KA1 in KA2) v okviru programa Erasmus+ je vaša organizacija sodelovala (kot koordinatorska ali partnerska organizacija) od leta 2014?

1
2
3
4
5 ali več
Ne vem

**Logic: Hidden unless: #4 Vprašanje "V katerih ključnih aktivnostih v okviru programa Erasmus+ je vaša organizacija sodelovala od leta 2018? Možnih je več odgovorov."
" je eden od naslednjih odgovorov ("Ključni ukrep 2 (KA2): strateška partnerstva (2014–2020) in partnerstva za sodelovanje (2021–2027) v izobraževanju odraslih")**

6) Kakšno vlogo je imela vaša organizacija v ključnem projektu Erasmus+, v katerem je sodelovala v prejšnjem (2014–2020) in sedanjem (2021–2027) programu? Možnih je več odgovorov.

- *Koordinator: Koordinatorska organizacija, ki se prijavlja za nepovratna sredstva Erasmus+ v imenu konzorcija partnerskih organizacij. Koordinator ima posebne obveznosti, predvidene v sporazumu o nepovratnih sredstvih.*
- *Partner: Partnerska organizacija je organizacija, ki je formalno vključena v projekt (soupravičenci), vendar ne prevzema vloge koordinatorja.*
- *Pridruženi partnerji: To so partnerji iz javnega ali zasebnega sektorja, ki prispevajo k izvajanju posebnih projektnih nalog/aktivnosti ali podpirajo promocijo in trajnost projekta, vendar njihovo sodelovanje ni finančno ovrednoteno in v okviru projekta ne prejema nobenih sredstev iz programa.*

Koordinatorska organizacija
Partnerska organizacija
Pridruženi partner

7) Ali ima vaša organizacija akreditacijo Erasmus+ za mobilnost v izobraževanju odraslih?

Da
Ne
Ne vem

**Logic: Hidden unless: #4 Vprašanje "V katerih ključnih aktivnostih v okviru programa Erasmus+ je vaša organizacija sodelovala od leta 2018? Možnih je več odgovorov."
" je eden od naslednjih odgovorov ("Ključni ukrep 2 (KA2): strateška partnerstva (2014–2020) in partnerstva za sodelovanje (2021–2027) v izobraževanju odraslih")**

8) Kakšni rezultati ali produkti so bili razviti v vaši organizaciji v okviru sodelovanja v ključni aktivnosti 2 v programu Erasmus+ (od leta 2018 do konca leta 2022)? Možnih je več odgovorov.

Učni načrti, moduli usposabljanj, jezikovni tečaji ali andragoški koncepti
Priročniki/učbeniki
Spletna stran
Učno gradivo za učitelje/osebje
Učno gradivo

Spletna orodja
Publikacija/knjiga/priporočila
Razvoj spletnih seminarjev ali tečajev
Razvoj video posnetkov z navodili
Drugo – vpišite:

Pripombe:

9) Ali bi bile te aktivnosti vseeno izvedene, če vaša organizacija ne bi sodelovala v programu Erasmus+ (po letu 2018)?

Da, ne bi bilo razlike
Da, vendar pozneje
Delno, v drugačni obliki in z drugačno vsebino
Delno, v skromnejšem obsegu
Ne
Ne vem

Logic: Hidden unless: #4 Vprašanje "V katerih ključnih aktivnostih v okviru programa Erasmus+ je vaša organizacija sodelovala od leta 2018? Možnih je več odgovorov." je eden od naslednjih odgovorov ("Ključni ukrep 2 (KA2): strateška partnerstva (2014–2020) in partnerstva za sodelovanje (2021–2027) v izobraževanju odraslih")

10) V kolikšni meri vaša organizacija še vedno uporablja rezultate in izdelke, razvite v okviru projekta KA2 od leta 2018?

Jih ne
Le malo
Do neke mere
Veliko
Zelo veliko
Ne vem

Logic: Hidden unless: #4 Vprašanje "V katerih ključnih aktivnostih v okviru programa Erasmus+ je vaša organizacija sodelovala od leta 2018? Možnih je več odgovorov." je eden od naslednjih odgovorov ("Ključni ukrep 2 (KA2): strateška partnerstva (2014–2020) in partnerstva za sodelovanje (2021–2027) v izobraževanju odraslih")

11) Kateri dejavniki so ovirali ali spodbujali vpeljavo in uporabo rezultatov in izdelkov, razvitih s podporo programa Erasmus+ od leta 2018?

12) Katere skupino učečih se odraslih ste naslavljali z vašimi projekti Erasmus+ od leta 2018? Možnih je več odgovorov.

Upoštevajte, da se to nanaša na končno ciljno skupino/končne upravičence, ki so deležni učinkov razvitih intelektualnih rezultatov (KA2) ali spoznanj in izkušenj, pridobljenih v okviru projektov mobilnosti (KA1). Ni nujno, da so bili neposredno vključeni v projekt, so pa bili deležni rezultatov. To so lahko učeči se odrasli in tudi odrasli obiskovalci kulturnih ustanov.

Nismo naslavljali nobene posebne ciljne skupine odraslih
Odrasli z gibalno oviranostjo ali motnjami v duševnem razvoju
Odrasli z učnimi težavami
Odrasli z ekonomskimi oviranostmi
Odrasli z doseženo nižjo stopnjo izobrazbe (manj kot V. stopnja)
Odrasli z nižjimi ravni temeljnih spretnosti
Odrasli z zdravstvenimi oviranostmi
Odrasli, ki se soočajo z diskriminacijo

Odrasli z geografskimi oviranostmi
 Zaposleni
 Brezposelni
 Ženske
 Migranti
 Begunci/prosilci za azil
 (Nekdanji) zaporniki
 Starejši odrasli (starejši od 65 let)
 Mlajši odrasli (15–29 let)
 Odvisniki
 Brezdomci
 Starši
 Osipniki oz. mladi, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo (NEET)
 Drugo – vpišite:

Pripombe:

DEL 2: UČINEK PROJEKTOV ERASMUS+ NA INTERNACIONALIZACIJO VAŠE ORGANIZACIJE

13) Označite, s katerimi mehanizmi v vaši organizaciji podpirate proces internacionalizacije? Možnih je več odgovorov.

Organizacija ima strategijo za internacionalizacijo.

Procesu internacionalizacije so na voljo namenska sredstva.

Razvoj mednarodnih kompetenc se obravnava pri ocenjevanju uspešnosti in letnih razgovorih (npr. kot del osebnega razvojnega načrta).

Organizacija sistematično sodeluje v mednarodnih mrežah in aktivnostih internacionalizacije.

Za vodenje mednarodnih projektov (npr. oblikovanje, izvajanje, spremljanje, vrednotenje in učenje) so vzpostavljene smernice in dogovorjeni procesi.

14) Ali so se pogoji za olajšanje procesov internacionalizacije v vaši organizaciji izboljšali, ostali enaki ali poslabšali od leta 2018 naprej?

Znatno so se izboljšali

Izboljšali so se

Ostalo je enako

Poslabšali so se

Znatno so se poslabšali

Ne vem

15) V kolikšni meri se strinjate s spodnjimi izjavami o učinku udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na internacionalizacijo vaše organizacije?

S sodelovanjem v programu Erasmus+ ...

	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... se naša organizacija bolj zaveda dodane vrednosti mednarodnih projektov						

... ima naša organizacija primernejšo strategijo za internacionalizacijo						
... je več podpore namenjene aktivnostim internacionalizacije za strokovnjake v naši organizaciji						
... je več podpore namenjene aktivnostim internacionalizacije za naše prostovoljce v organizaciji						
... je v organizaciji več podpore namenjene internacionalizaciji naših učečih se odraslih						
... se je povečalo financiranje aktivnosti internacionalizacije znotraj naše organizacije						
... se je kadrovska politika za internacionalizacijo znotraj naše organizacije okrepila						
... se je izboljšalo upravljanje mednarodnih projektov (oblikovanje, izvajanje, spremljanje, vrednotenje in učenje)						

... se je mednarodna mreža naše organizacije okrepila						
---	--	--	--	--	--	--

Pripombe:

DEL 3: UČINEK PROJEKTOV ERASMUS+ NA HORIZONTALNE PREDNOSTNE NALOGE ERASMUS+

16) Opredelite, kateri od naslednjih pogojev v vaši organizaciji omogočajo vključenost in raznolikost? Možnih je več odgovorov.

Imamo strategijo in akcijski načrt za vključevanje in raznolikost.

Imamo strokovno osebje, ki je odgovorno za usklajevanje, komunikacijo in izvajanje dejavnosti vključevanja in raznolikosti.

Zaposlene izobražujemo o vključenosti in raznolikosti.

Mnenje učečih se upoštevamo pri razvoju, spremljanju in vrednotenju naše ponudbe.

Vzpostavljene imamo postopke, ki zagotavljajo, da je naša ponudba izobraževanj in usposabljanj vključujoča.

Sodelujemo z drugimi organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi.

17) Opredelite, kateri od naslednjih pogojev v vaši organizaciji omogočajo digitalno preobrazbo? Možnih je več odgovorov.

Pripravljeno imamo strategijo digitalizacije in akcijski načrt.

Naši zaposleni imajo stalne priložnosti strokovnega izpopolnjevanja pri uporabi digitalnih tehnologij.

Pri poučevanju uporabljamo digitalne naprave.

Učeči se odrasli lahko uporabljajo naše digitalne naprave.

Naši prostori podpirajo poučevanje in učenje z digitalnimi tehnologijami.

Učeči se, ki potrebujejo posebno podporo, imajo dostop do podpornih tehnologij.

Pri poučevanju in usposabljanju uporabljamo digitalne vire.

18) Opredelite, kateri od naslednjih pogojev so izpolnjeni v vaši organizaciji za spodbujanje zelenega prehoda? Možnih je več odgovorov.

Pripravljeno imamo strategijo za zeleni prehod in akcijski načrt.

Izračunavamo svoj okoljski odtis.

Imamo strokovno osebje, ki je odgovorno za usklajevanje, komuniciranje in izvajanje strategije zelenega prehoda/trajnosti.

Zaposlene izobražujemo o dobrih okoljskih praksah.

Uporabljamo okoljske certifikate/ekološke znake.

Da bi okrepili prizadevanja za bolj trajnostno delovanje sektorja, sodelujemo z organizacijami/posamezniki.

Spremljamo izvajanje strategije in načrta zelenega prehoda.

V našo izobraževalno ponudbo vključujemo zelene spretnosti.

Ponujamo usposabljanja za zelene spretnosti.

19) Opredelite, kateri od naslednjih pogojev so izpolnjeni v vaši organizaciji za spodbujanje udeležbe v demokratičnem življenju, skupnih vrednot in dejavnega državljanstva? Možnih je več odgovorov.

Za spodbujanje dejavnega državljanstva in demokracije imamo pripravljeno strategijo.

Zaposlene izobražujemo o dejavnem državljanstvu.

Učečim se ponujamo aktivnosti, ki jim omogočajo, da razvijejo in izrazijo svoje mnenje.

Učečim se ponujamo priložnosti, v katerih lahko prevzamejo/izkusijo odgovornost.

Ponujamo aktivnosti, ki aktivirajo demokratično sodelovanje učečih se.

Vzpostavljene imamo mehanizme, ki učečim se omogočajo, da vplivajo na ponudbo izobraževanj.

20) Ali so se naslednji vidiki izvajanja izobraževanja odraslih v vaši organizaciji izboljšali, odkar ste sodelovali v programu Erasmus+ od leta 2018 naprej?

	Nikakor	Le malo	Do neke mere	Precej veliko	Zelo veliko
Zavzemanje za vključevanje in raznolikost					
Zavzemanje za digitalizacijo					
Zavzemanje za okolje in boj proti podnebnim spremembam					
Zavzemanje za udeležbo v demokratičnem življenju, skupnih vrednotah in dejavnem državljanstvu					

Pripombe:

DEL 4: UČINEK PROJEKTA ERASMUS+ NA VAŠO IZOBRAŽEVALNO PONUDBO

21) V kolikšni meri se strinjate s spodnjimi izjavami o učinku udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na razvoj izobraževalne ponudbe znotraj vaše organizacije in izven nje?

S sodelovanjem v programu Erasmus+ ...

	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Ne strinjam se	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... so bili razviti rezultati in pridobljena spoznanja vključeni v nove ali obstoječe						

prakse v moji organizaciji						
... je naša izobraževalna ponudba boljje usklajena s potrebami učečih se odraslih						
... se je dostopnost izobraževalne ponudbe izboljšala za različne skupine učečih se odraslih						
... lahko moja organizacija boljje vključi mnenje učečih se v odločitve o zagotavljanju izobraževanj						
... lahko moja organizacija boljje uporablja digitalne naprave in tehnologije v naši ponudbi izobraževanj						
... naša ponudba izobraževanj posveča več pozornosti digitalnim spretnostim						
... naša ponudba izobraževanj posveča več pozornosti zelenim veščinam						

... naša ponudba izobraževanj posveča več pozornosti udeležbi v demokratičnem življenju, skupnim vrednotam in dejavnem državljanstvu						
... lahko moja organizacija bolje sodeluje z drugimi organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi						

Pripombe:

22) Katere teme so v vaši organizaciji deležne večje pozornosti kot prej, odkar je vaša organizacija od leta 2018 sodelovala v enem ali več projektih Erasmus+? Možnih je več odgovorov.

Digitalna znanja in spretnosti

Zeleni prehod in boj proti podnebnim spremembam

Medijska pismenost

Vključenost in raznolikost

Aktivno državljanstvo, demokratična udeležba, družbeno udejstvovanje

Preprečevanje rasizma in diskriminacije

Evropske vrednote

Povezava med izobraževanjem in trgom dela

Terensko delo in spodbujanje vključevanja učečih se v izobraževanje

Vključujoče izobraževalno okolje

Vrednotenje napredka v času mentorstva ali poučevanja

Poučevanje/učenje z digitalnimi tehnologijami

Učenje na delovnem mestu in vajeništvo

Vrednotenje predhodnega izobraževanja

Preverjanje in vrednotenje pridobljenega znanja

Motivacija in dobro počutje učečih se

Zagotavljanje kakovosti

Strokovni razvoj kadrov

Partnerstva za mreženje/učenje z drugimi organizacijami

Drugo – vpišite

23) Ali lahko navedete konkreten primer, ki kaže, da je udeležba v enem ali več projektih Erasmus+ od leta 2018 trajno okrepila vašo ponudbo izobraževanj za odrasle udeležence?

DEL 5: UČINEK PROGRAMA ERASMUS+ NA OSEBJE

24) V kolikšni meri se strinjate s spodnjimi izjavami o učinku udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na profesionalizacijo in razvoj osebja, ki dela v vaši organizaciji?

S sodelovanjem v programu Erasmus+ ...

	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... ima naše osebje boljše pedagoške in didaktične spretnosti						
... lahko naše osebje bolje prepozna izobraževalne potrebe učech se						
... lahko naše osebje razvije primernejše izobraževalne poti za naše učech se						
... lahko naše osebje bolje spremlja izobraževanje naših učech se						
... lahko naše osebje bolje beleži rezultate izobraževanja naših učech se						
... se lahko naše osebje bolje vključi v inovacijske procese						

... namenja naše osebje več pozornosti socialno-čustvenemu razvoju naših učečih se						
... lahko naše osebje bolje uporablja digitalne izobraževalne tehnologije						
... ima naše osebje boljše jezikovno znanje vsaj še enega drugega jezika EU						
... imajo naši zaposleni boljše mednarodne kompetence (medkulturne kompetence, mednarodna usmerjenost in osebni razvoj)						
... namenjajo naši zaposleni več pozornosti vključevanju in raznolikosti						
... namenjajo naši zaposleni več pozornosti okolju in boju proti podnebnim spremembam						
... pri poučevanju namenjajo naši zaposleni več pozornosti dejavnemu državljanstvu,						

demokratični udeležbi in družbenemu udejstvovanju						
... lahko naši zaposleni bolje sodelujejo z drugimi organizacijami, ki podpirajo udeležence z manj priložnostmi						

Pripombe:

25) Ali lahko navedete konkreten primer, kako se je z udeležbo v enem ali več projektih Erasmus+ od leta 2018 izboljšala kakovost delovanja vašega osebja v vaši organizaciji?

DEL 6: UČINEK PROGRAMA ERASMUS+ NA UČEČE SE

26) V kolikšni meri se strinjate s spodnjimi izjavami o učinku udeležbe v programu Erasmus+ od leta 2018 na učeče se odrasle v vaši organizaciji?

Upoštevajte, da so to končne ciljne skupine/končni upravičenci, ki imajo koristi od razvitih rezultatov ali spoznanj in izkušenj, pridobljenih s podporo Erasmus+. Ni treba, da so sodelovali v projektu, vendar imajo koristi od razvitih rezultatov ali spoznanj. To so lahko učeči se in tudi odrasli obiskovalci kulturnih ustanov.

S sodelovanjem v programu Erasmus+ ...

	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... se je življenjsko okolje naših učečih se obogatilo						
... so naši učeči se pridobili nove socialne stike zunaj svojega okolja						

... so naši učeči se začeli bolj sodelovati v aktivnostih v svojem okolju						
... so naši učeči se postali bolj samozavestni						
... imajo naši učeči se več priložnosti za prehod na druge izobraževalne programe						
... imajo naši učeči se več možnosti na trgu dela						

Pripombe:

27) Ali lahko navedete konkreten primer, ki kaže, kako je udeležba v programu Erasmus+ vplivala na učeče se?

DEL 7: UČINEK NA ŠIRŠE OKOLJE

28) V kolikšni meri se strinjate s spodaj navedenimi izjavami o učinku udeležbe v programu Erasmus+ zunaj vaše organizacije?

S sodelovanjem v programu Erasmus+ ...

	Popolnoma se strinjam	Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam	Popolnoma se ne strinjam	Ni relevantno
... so sorodne organizacije (ki niso sodelovale v projektu) imele koristi od rezultatov projekta, tako da so prilagodile svojo						

ponudbo ali način izvajanja izobraževanj						
... so se politike področja izobraževanja odraslih prilagodile na lokalni ali regionalni ravni						
... so se politike področja izobraževanja odraslih prilagodile na nacionalni ravni						

Pripombe:

DEL 8: ZAKLJUČNA VPRAŠANJA

29) Ali se bo vaša organizacija na podlagi izkušenj s programom Erasmus+ v prihodnosti ponovno prijavila na program?

Da
Ne
Ne vem

30) Kaj je največja ovira ali izziv za vašo organizacijo pri sodelovanju v programu Erasmus+?

Logic: Show/hide trigger exists.

31) Ali se nameravate prijaviti na ključni ukrep 1 (KA1) – Individualna mobilnost učečih se in strokovnih delavcev v izobraževanju odraslih?

V okviru sedanjega programa Erasmus+ je mogoče organizirati tudi učno mobilnost za učeče se odrasle (poleg učečih se v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju ter tudi poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter visokošolskem izobraževanju). Učna mobilnost učečih se odraslih se lahko organizira tako v skupini kot posamezno.*

Da
Ne
Ne vem

Logic: Hidden unless: #31 Vprašanje "Ali se nameravate prijaviti za ključni ukrep 1 (KA1) – Individualna mobilnost učečih se v izobraževanju odraslih?"

V okviru sedanjega programa Erasmus+ je mogoče organizirati tudi učno mobilnost za učeče se odrasle (poleg učečih se osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja ter tudi poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter visokošolskega izobraževanja). Učna mobilnost učečih se odraslih se lahko organizira tako v skupini kot posamezno. " je eden od naslednjih odgovorov ("Ne", "Ne vem")

32) Kaj vam preprečuje, da bi se prijavili na ključni ukrep 1 (KA1) – Individualna mobilnost učečih se v izobraževanju odraslih?

33) Kaj ste vi ali vaša organizacija v največji meri pridobili s sodelovanjem v programu Erasmus+?

Logic: Show/hide trigger exists.

34) Ste pripravljeni na intervju o tem projektu in deljenje svoje zgodbe o učinku programa Erasmus+ z raziskovalno skupino?

Da
Ne

Logic: Hidden unless: #34 Vprašanje "Ste pripravljeni na intervju o tem projektu in deljenje svoje zgodbe o učinku programa Erasmus+ z raziskovalno skupino?" je eden od naslednjih odgovorov ("Da")

35) Spodaj navedite svoje kontaktne podatke, da vas bo raziskovalna skupina lahko kontaktirala za razgovor.

Ime:

Ime organizacije upravičenke:

Validation: % s format expected

E-poštni naslov:

Telefonska številka:

Hvala!

Hvala, ker ste izpolnili našo anketo. Vaš odziv je za nas zelo pomemben.

Priloga 3: Protokol intervjuja za fokusne skupine

PROTOKOL INTERVJUJA FOKUSNIH SKUPIN Z ORGANIZACIJAMI IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH

A. Splošna vprašanja

Izkušnje s programom Erasmus+ in projektom (oz. projekti)

1. Kakšne so vaše osebne izkušnje s programom Erasmus+ (KA1 in KA2) in vlogo (poleg sklopa A)? Ali ste vključeni tudi v druge programe nepovratnih sredstev in podpore za internacionalizacijo (poleg E+)?
2. S kakšnimi izzivi se je vaša organizacija soočala pred sodelovanjem v programu Erasmus+? Ali so se ti izzivi sčasoma spremenili?
3. Kateri izdelki/rezultati so bili razviti v vaši organizaciji v okviru sodelovanja v programu Erasmus+?
 - Učni načrti, moduli usposabljanja, jezikovni tečaji ali pedagoški koncepti
 - Priročniki/smernice
 - Spletna stran
 - Didaktično gradivo za strokovnjake/prostovoljce
 - Učno gradivo za odrasle udeležence izobraževanja
 - Spletna orodja
 - Publikacija/strokovni dokument
 - Razvoj spletnih seminarjev ali tečajev kombiniranega učenja
 - Razvoj filmov ali videoposnetkov z navodili
 - Knjiga ali publikacija
4. Na katero skupino odraslih udeležencev se je osredotočil vaš projekt (oz. projekti) Erasmus+?

Učinek

5. Kateri učinek in/ali vpliv sodelovanja v programu Erasmus+ na vašo organizacijo in osebni razvoj se vam zdi najpomembnejši (trije najpomembnejši)? Ali lahko navedete konkreten primer učinka/vpliva?
6. Katere druge učinke/vplive sodelovanja v programu Erasmus+ lahko prepoznate? Ali so se pojavili kakšni nenačrtovani učinki?
7. Ali obstajajo kakšni učinki/vplivi, ki še niso bili uresničeni, vendar jih zaradi sodelovanja v programu Erasmus+ pričakujete v srednjeročnem obdobju?

Dodana vrednost

8. Kako doživljate in ocenjujete dodano vrednost sodelovanja v programu Erasmus+ za doseganje učinka? Ali lahko to pojasnite s konkretnim primerom?

Dejavniki uspeha in neuspeha

9. Kateri so pogoji in elementi v projektu in organizaciji, ki prispevajo k doseganju učinka? Kateri ne prispevajo?
10. Kakšen vpliv je imel covid-19 na zgoraj navedene učinke/vplive projekta? Ali lahko navedete konkreten primer učinka?

Diseminacija in širši učinek

11. Kakšna je vaša vloga pri razširjanju (diseminaciji) in izmenjavi znanja in izkušenj z drugimi sodelavci in drugimi organizacijami?
12. Ali so se po dejavnostih razširjanja (diseminacije) zunaj vaše organizacije začeli nadaljnji postopki? Ali so bile na podlagi tega znanja in izkušenj prilagojene lokalne, regionalne ali nacionalne politike? Ali lahko to pojasnite s konkretnim primerom?

Prihodnja uporaba mobilnosti za udeležence izobraževanja odraslih

13. Ali nameravate v prihodnosti zaprositi za Ključni ukrep 1 (KA1) – mobilnost odraslih udeležencev izobraževanja?

14. Kaj je največja ovira ali prepreka za vašo organizacijo pri sodelovanju v programu Erasmus+?

Potreba po dodatni podpori

15. Ali pri doseganju učinka potrebujete dodatno podporo s strani nacionalne agencije (CMEPIUS) in programa Erasmus+?

B. Območja učinkov/učinkovitosti

B.1 Organizacijski razvoj

1. Učinek na organizacijo in upravljanje
 - Vizija in strategija za internacionalizacijo
 - Financiranje in podpora za internacionalizacijo za vaše zaposlene/prostovoljce
 - Izboljšanje izvajanja mednarodnih projektov in instrumentov
 - Inovacije na področju upravljanja in organizacije (prilagoditev upravljske strukture, praks in procesov)
 - Glas odraslih udeležencev izobraževanja
 - Digitalizacija
 - Trajnostni razvoj mednarodnih mrež in dejavnosti

B.2 Kakovost in vsebina izobraževalnih poti

2. Učinek na izobraževalne poti za odrasle učence/udeležence:
 - Uvajanje novih ali prilagajanje obstoječih učnih/izobraževalnih poti
 - Nove ali prilagojene pedagoške in didaktične dejavnosti
 - Uskladitev s potrebami odraslih udeležencev izobraževanja
 - Inovacije na področju učnih gradiv in metod
 - Digitalizacija in digitalne kompetence
 - Mednarodni/medkulturni elementi v učnem načrtu
3. Dostopnost (in dosegljivost – *outreach*) učnih/izobraževalnih poti za različne skupine odraslih udeležencev izobraževanja
4. Vključevanje glasu odraslih udeležencev (njihovih mnenj, potreb) izobraževanja v organizacijo in ponudbo
5. Vpliv na spodbujanje skupnih vrednot
 - Vključevanje in raznolikost
 - Digitalizacija
 - Trajnostni razvoj
 - Aktivno državljanstvo
 - Svoboda, strpnost, enake možnosti, nediskriminacija
6. Vpliv na sodelovanje z drugimi organizacijami, ki spodbujajo samostojnost odraslih udeležencev, akterji na trgu dela in civilno družbo

PROTOKOL INTERVJUJA FOKUSNIH SKUPIN Z UDELEŽENCI (UČEČIMI SE ODRASLIMI)

- 1) Sodelovali ste v mednarodnem projektu. Če pomislite na ta mednarodni projekt, ali ste z njim zadovoljni ali ne? Ali lahko navedete primer nečesa, s čimer ste zadovoljni, in nečesa, s čimer niste zadovoljni?
- 2) Kako vam je bilo vseč sodelovanje v mednarodnem projektu? Se vam je zdel vznemirljiv ali zabaven?
- 3) Kakšne so bile smernice za začetek mednarodnega projekta s strani organizacije, v kateri se učite/izobražujete?
- 4) Ali je v mednarodnem projektu sodelovalo vaše okolje (npr. partner, otroci, prijatelji ali družina)?
- 5) Če pomislite na čas, ko še niste sodelovali v mednarodnem projektu, in na sedanost. Ali se zdaj počutite drugače?
- 6) Česa ste se naučili s sodelovanjem v tem projektu?
- 7) Ali zaradi sodelovanja v mednarodnem projektu zdaj samostojneje opravljate stvari, za katere ste prej potrebovali pomoč?
- 8) Ali ste zaradi sodelovanja v mednarodnem projektu začeli početi tudi druge stvari? Stvari, ki jih prej niste počeli, kot so prostovoljstvo, organizacija dejavnosti v soseski, pogostejši odhodi v mesto, izleti, šport?
- 9) Ali zaradi sodelovanja v mednarodnem projektu zdaj spoznavate več in drugačne ljudi?
- 10) Kako lahko zagotovimo, da bo v mednarodnih projektih sodelovalo več ljudi? Katere stvari je treba urediti/izboljšati?
- 11) Kaj je najboljša stvar, ki ste jo doživeli med sodelovanjem v mednarodnem projektu?

ODLOČEVALCI IN PARTNERJI, VKLJUČENI V KA3

- 1) Kako pomemben je program E+ za ministrstvo in za področje IO v Sloveniji?
- 2) Ali po vašem mnenju E+ na področju izobraževanja odraslih spodbuja vzajemno učenje in izmenjavo dobrih praks med oblikovalci politik in ključnimi zainteresiranimi deležniki? Če da, kako, lahko navede kakšen primer.
- 3) Ali program E+ na področju izobraževanja odraslih pripomore k boljšemu razumevanju ključnih orodij in politik EU (npr. ogrožja kvalifikacij, ključnih kompetenc itd.)? Če da, kako se to kaže.
- 4) Ali program E+ izboljšuje kakovost, učinkovitost in pravičnost sistema izobraževanja odraslih v Sloveniji? Če da, kako se to kaže.
- 5) Ali je program E+ v kakršnem koli pogledu spodbudil izvajanje reform na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji?
- 6) Je program E+ pripomogel k dvigu udeležbe odraslih vseh starosti in socialno-ekonomskega ozadja v izobraževanju odraslih, zlasti s spodbujanjem sodelovanja organizacij, ki delajo z prikrajšanimi (ranljivimi) skupinami odraslih?
- 7) Katere so prednosti in slabosti ter primeri dobrih praks programa E+ na nacionalni/sistemi ravni ter kakšna priporočila bi izpostavili za doseganje boljših (dolgotrajnih) učinkov E+ na nacionalni/sistemi ravni v izobraževanju odraslih.

KOORDINATORJI ERASMUS+

1. Značilnosti organizacije
 - a. Vrsta organizacije, dejavnosti in ciljne skupine
 - b. Izkušnje s programom Erasmus+ (KA1 in KA2) in vloga v projektih (vodja ali partner)
 - c. Število in vrsta projektov
 - d. Izkušnje z alternativnimi subvencijami in podpornimi programi
 - e. Značilnosti internacionalizacije:
 - i. Vizija in strategija
 - ii. Financiranje (projektno ali strukturno financiranje)
 - iii. Podporna infrastruktura za internacionalizacijo in upravljanje mednarodnih projektov
 - iv. Sodelovanje v mednarodnih mrežah in mobilnost
2. Razlog za oddajo prijave za mobilnost KA1
 - a. Ustreznost
 - b. Vrednost in pričakovani učinek
3. Narava projekta (mobilnost posameznikov in skupin KA1)
 - a. Ciljno občinstvo
 - b. Tema
4. Kako so bili udeleženci izobraževanja odraslih pridobljeni (nagovorjeni)
5. Kako se učim se odraslim olajša mobilnost in učenje
 - a. Priprava
 - b. Mobilnost
 - c. Spremljanje
6. Izkušene ovire na področju mobilnosti
7. Vpliv mobilnosti na:
 - a. Odraslega udeleženca
 - b. Strokovnjaka/prostovoljca
 - c. Organizacijo
8. Nadaljnje aktivnosti po projektu
9. Kaj omogoča uspešno sodelovanje v programu Erasmus+ in kaj ga ovira?
10. Kako lahko nacionalna agencija in institucije programa (še) olajšajo njihovo mobilnost?